

T.C.
MUŞ ALPARSLAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANABİLİM DALI

Gülay KIRTAN

1956-1965 DÖNEMİ HAYAT DERGİSİNDE KADINLIK TEMSİLLERİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

MUŞ-2023

T.C.
MUŞ ALPARSLAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANABİLİM DALI

Gülay KIRTAN

1956-1965 DÖNEMİ HAYAT DERGİSİNDE KADINLIK TEMSİLLERİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TEZ DANIŞMANI
Dr. Öğr. Üyesi Gülbin FIRAT ONAT

MUŞ-2023

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	I
ÖZET.....	III
ABSTRACT	IV
ÖN SÖZ.....	V
KISALTMALAR DİZİNİ	VI
TABLolar DİZİNİ	VII
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

1950-1965 YILLARI ARASI TÜRKİYE'DE SİYASİ, TOPLUMSAL VE

KÜLTÜREL DEĞİŞİM

1.1. İKİNCİ DÜNYA SAVAŞI SONRASI TÜRKİYE SİYASETİ.....	5
1.2. GÜNDELİK YAŞAM: AMERİKAN/TÜKETİM TARZI, EĞLENCE HAYATI, MÜZİK, SİNEMA, GÜZELLİK YARIŞMALARI	15
1.2.1 Amerikan Tüketim Tarzı	16
1.2.2. Eğlence Hayatı	16
1.2.3 Türk Sineması: Yeşilçam Dönemi.....	21
1.2.4 Güzellik Yarışmaları	22
1.3. BASIN VE MAGAZİN BASINI	24

İKİNCİ BÖLÜM

HAYAT DERGİSİ (1956-1965)

2.1. HAYAT DERGİSİ	37
2.1.1. Hayat Dergisinin Kuruluşu, Kadrosu ve Yayın Politikası	38
2.1.1.1. Şevket Rado	44
2.1.1.2. Ara Güler.....	47
2.1.2. Tiraj, Okuyucu Kitleleri ve Fiyatı.....	48
2.1.3. Kapaklar ve İçerik	51
2.2. HAYAT DERGİSİNDE KADINLIK TEMSİLLERİ	54
2.2.1. İdeal Kadın	57
2.2.2. Güzellik	65
2.2.3. Sağlık.....	73
2.2.4. Aile	85

SONUÇ	91
KAYNAKÇA	93
EKLER	108

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

1956-1965 DÖNEMİ HAYAT DERGİSİNDE KADINLIK TEMSİLLERİ

Gülay KIRTAN

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Gülbin FIRAT ONAT

2023, 133 sayfa

Bu çalışmada, 1956 yılında yayın hayatına başlayan Hayat dergisinin 1965'e kadar yayımlanan sayıları ele alınmıştır. Yayımlandığı dönemde oldukça yüksek bir tiraja sahip olan Hayat dergisi hem kadınların değişen sosyal konumunu hem de Türkiye'nin dönüşen toplumsal hayatını yansıtmaya önemli veriler barındırmaktadır. 1950'liler ile birlikte Türkiye'de yaşanan siyasal ve kültürel değişim Hayat dergisi bağlamında ele alınmıştır. Hayat dergisinin Türkiye'nin ilk aktüel magazin dergisi olması ve yeni bir baskı yöntemi (tifdruk) ile yayımlanmaya başlaması onu diğer dergilere göre bir adım öne çıkarmıştır. Hayat dergisinin 1956-1965 yıllarının sayıları incelenerek bu dönem magazin basını ve Hayat dergisinin kadınlara yönelik tutumu ile bu dönemin Türkiye'sinde yaşanan toplumsal ve kültürel değişimin dergiye yansımaları analiz edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Hayat Dergisi, Kadın Dergileri, Magazin Dergileri.

ABSTRACT
MASTER THESIS
THE WOMEN IMAGE IN HAYAT MAGAZINE (1956-1965)

Gülay KIRTAN

Advisor: Assistant Prof. Gülbin FIRAT ONAT

2023, Page: 133

In this study, the issues of Hayat magazine, which started its publication life in 1956, and published until 1965, are discussed. Hayat magazine, which had a very high circulation at the time it was published, contains important data in terms of reflecting both the changing social position of women and the transforming social life of Turkey. The political and cultural change experienced in Turkey with the 1950s is discussed in the context of Hayat magazine. The fact that Hayat magazine is Turkey's first current magazine and its publication with a new printing method (tifdruk) has made it one step ahead of other magazines. By examining the issues of Hayat magazine from 1956 to 1965, the magazine press of this period, the attitude of Hayat magazine towards women and the reflections of the social and cultural change experienced in Turkey of this period on the magazine were analyzed.

Key Words: Hayat Magazine, Women's Magazines, Magazines.

ÖN SÖZ

Osmanlı Devleti'nde, II. Meşrutiyet ve Tanzimat Döneminde değişim rüzgârları esmiş ve bu durum Cumhuriyet Döneminde daha fazla hissedilmiştir. Gerek siyasal gerek de kültürel açıdan kadınların her anlamda değişimden etkilenmesi söz konusudur. Türkiye Cumhuriyeti kuruluş sürecinde ve sonrasında çıkan basın organlarının incelenmesi ise özellikle yakın tarihe ışık tutması açısından önemlidir. Dönemin basın-yayın organları, Türkiye Cumhuriyeti'nin o dönem içinde olduğu atmosferi, siyasi-sosyal-kültürel ve ekonomik alanlardaki politikaları, ulusal veya yerel nitelikteki sorunları, toplumun içinde olduğu zamanın, yaşam tarzını ve standartlarını bizlere gösterir. Tarihi anlatan, tarihin aydınlanmasına yardımcı olan önemli kaynaklardan biri basın yayın organlarıdır.

Bahsedilen dönemlerde kitle iletişim aracı olan mecmuaların bu değişimlere katkı sağlaması, kadınların hak ve hürriyetleri için mücadele etmesinde önemli rol oynaması yadsınamaz bir gerçektir. Cumhuriyet yıllarına gelindiği zaman kadınların siyasi ve sosyal olarak örgütlenip kadın hareketleri oluşturması, kadın politikalarıyla somut bir şekilde varlığını ortaya koyması, toplumda kabul görmesi açısından etkili olmuştur. Yeni bir kadın imajı çizilmesi hususundaki etkenler, Hayat Dergisi ekseninde dönemi ve dönemin kadınlarını anlayabilmek adına titizlikle incelenmiştir.

Bu çalışmamda yol gösterici rolü üstlenen ve alakasını üzerimden eksik etmeyen danışman hocam sayın Dr. Öğr. Üyesi Gülbin FIRAT ONAT'a, teşekkürü bir borç bilirim. Bu süre zarfında tecrübe ve fikirlerinden faydalandığım Sayın Prof. Dr. Sabit DUMAN'a ve öğretmeyi kendine şiar edinen kıymetli hocam Doç. Dr. İrşad Sami YUCA'ya destekleri için sonsuz teşekkürlerimi sunarım. Bu çalışmanın fikir hocası olan Doç. Dr. Ercan ÇAĞLAYAN'a bu konu üzerinde çalışma fikrini verip, çalışmama yön verdiği için teşekkür ederim. Saygıdeğer hocam Doç. Dr. Bilal ALTAN'a desteklerinden dolayı çok teşekkür ederim. Çalışmam süresince, müthiş sabrı ve anlayışıyla bana yardımcı olan, beni bir an olsun yalnız bırakmayan canım kardeşim Eylem KIRTAN'a ve tüm aileme teşekkür ederim. Ayrıca her dem yanımda olan hiçbir yardımını benden esirgemeyen, akademik kariyerimde ilerlememi destekleyen çok değerli arkadaşım Cemal IŞIK'a tüm samimiyetim ile teşekkür ederim.

Muş-2023

Gülay KIRTAN

KISALTMALAR DİZİNİ

CHP	:	Cumhuriyet Halk Partisi
CMP	:	Cumhuriyetçi Millet Partisi
DP	:	Demokrat Parti
MBK	:	Milli Birlik Komitesi
NATO	:	Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü
TSK	:	Türk Silahlı Kuvvetleri

TABLULAR DİZİNİ

Tablo 2.1. Hayat Dergisi Kadrosu.....	40
Tablo 2.2. Hayat Dergisi Kadrosu.....	41
Tablo 2.3. Hayat Dergisi Kadrosu.....	42
Tablo 2.4. Hayat Dergisi Kadrosu.....	43
Tablo 2.5. Hayat Dergisi Kadrosu.....	44
Tablo 2.6. Hayat Dergisi Yıllara Göre Fiyatı.....	51

GİRİŞ

İkinci Dünya savaşı sonrası Türkiye, başta siyasal anlamda olmak üzere birçok yeniliğe kucak açsa da asıl değişimi kültürel alanda yaşamıştır.¹ Batılılaşma etkisi ile 1950'li yıllara doğru ülkemizde dergicilik gelişmiş ve gazetecilik kültürünün yerini almıştır. Buna bağlı olarak kadınların konu alındığı dergilerde artış yaşandığı gözlenmiştir. Bu artışa paralel olarak kadının sosyal yaşamından aile yaşamına, toplumsal rolünden siyasal alana kadar kadınları ilgilendiren birçok içerik bu dergilerde yer almıştır. Özellikle kadınların giyim kuşamı Avrupa'nın da etkisiyle modanın değişkenliğine göre değişim göstermiştir. Kadın dergileri sadece kadın ile ilgili olmayıp magazin içerikli ve hatta bilimsel yazılarla da desteklenmiştir. Bu çalışmanın amacı 1950'lerde Türkiye'de başlayan toplumsal ve kültürel değişimin magazin basını aracılığı ile kadınlık temsillerine olan etkisini incelemektir. 1950'lerde Türkiye'de Amerikan kültürünün tesirinde yaşanan dönüşümün en belirgin destekleyicisi gazete ve dergiler gibi çeşitli yayın organlarıdır.²

Hayat dergisi Avrupa tarzında yayın yapmaya başlamış olup içerik anlamında da Avrupa dergileriyle yarışır duruma gelmiştir. Derginin kapağında ve içeriğinde yoğun olarak kadınlar yer almıştır. Bu anlamda moda, güzellik tavsiyeleri, ev işleri, yemek tarifleri, kültür sanat yazıları, edebiyat köşesi, saç ve cilt bakımı gibi pek çok konuda kadınlara daha güzel ve donanımlı olmaları adına tavsiyelerde bulunulmuştur. Bunun yanı sıra içeriğinde magazin bölümü ve cemiyetten haberler ile ünlü kadınların yaşam tarzları göz önüne serilirken üst sınıftan kadınların da şaşaalı hayatları derginin içeriğini oluşturmuştur. İçeriğinde spor ve hayattan haberler başlığı altında genç kadınların başarıları anlatılıp okuyuculara ilham vermeleri hedeflenmiş ve rol model olmaları istenmiştir. Bundan dolayı derginin kapaklarında her zaman kadınlar görülmektedir.

Çalışmanın Kapsamı ve Önemi

Bu çalışmanın amacı 1950-1960 yılları boyunca Türkiye'nin siyasal, sosyal ve kültürel çerçevesinde Hayat dergisinden yola çıkarak kadınlığın temsillerini incelemektir. Bu çalışmanın ele aldığı 1956-1965 yılları arasında kadının toplumdaki yeri ve kadınlığın temsilleri toplumsal roller bağlamında Hayat dergisine nasıl yansıdığı

¹ Funda, Şenol, Cantek, "Ellili yıllar Türkiye'sinde Basım", **Türkiye'nin 1950'li Yılları**, Mete Kaynar, (der), İstanbul: İletişim Yayınları, 2015, s.435.

² Cantek, **ag.e.**, s.429.

ele alınmıştır. Cumhuriyet Dönemi'nde kadının konumunun sorgulanması ile yeni bir kadın imajı çizilmesi hususundaki etkenler Hayat dergisi üzerinden dönemi anlayabilmek adına incelenmiştir. 1956 yılından 1978 yılına değin yayın hayatına devam etmiş olan Hayat dergisinin 1956 ile 1965 yılları arası olan on yıllık bir sürecin analizini yapılmıştır. Temelde iki ana bölüme ayrılan çalışmanın ilk kısmı İkinci Dünya Savaşının Türkiye'nin toplumsal yapısına olan etkilerini özellikle daha iyi anlayabilme adına sosyal ve kültürel hayat, gündelik yaşam ve Amerikan tüketim tarzı ele alınmıştır. İlk bölümün devamında ise basın tarihine de yer verilip, Türkiye'de basının gelişimi ile basın yayın organlarından olan dergiciliğin gelişimine ve türlerine değinilmiştir. Bununla birlikte magazin dergiciliği ve kadın dergilerinin Türkiye'deki etkisine ve gelişimine de dikkat çekilmiştir.

İkinci bölümde ise çalışmanın ana temasını oluşturan Hayat dergisinin oluşumu ele alınmıştır. Öncelikle şekilsel anlamda derginin tirajı, fiyatı, kapak ve kapaklarda kullanılan görseller ele alınmıştır. Ayrıca derginin yazar ve fotoğrafçı kadrosuna değinilirken, derginin hem kurucusu hem de başyazarı olan Şevket Rado'nun biyografisine yer verilmiştir. İkinci bölümün bir diğer başlığı olan Kadınlık temsilleri: İdeal kadın, güzellik, sağlık ve aile bağlamında dergide yer alan yazılar üzerinden analiz yapılarak anlatılmıştır.

Literatür Taraması

Çalışmamızda yalnızca Hayat dergisi (1956-1965) ana kaynak olarak kullanılmıştır. Bunun yanında dönemin siyasi atmosferini Kemal Karpat, "*Türk Demokrasi Tarihi*" ve "*Türk Siyasi Tarihi*" adlı eserleri ile Mete Kaan Kaynar'ın "*Türkiye'nin 1950'li Yılları*" adlı eserinden faydalanılmıştır. 1956-1965 Dönemi Hayat Dergisinde Kadınlık Temsilleri adlı bu çalışma için literatür taraması yapılırken öncelikle basın tarihi, dergicilik ve kadın dergilerine dair araştırmaları hasebiyle; Filiz Balta Peltekoğlu'nun "*Türkiye'de Dergiciliğin Gelişimi ve Kadın Dergileri*" Aslı Yapar Gönenç'in "*Türkiye'de Dergiciliğin Tarihsel Gelişimi*" ve Funda Şenol Cantek'in "*Ellili Yıllar Türkiye'sinde Basın*" adlı çalışmaları basın tarihine ve dergiciliğe dair başlıca kaynaklar olarak değerlendirilmiştir.

Hayat dergisi ile ilgili yazılan tez çalışmalarına da bakılarak çeşitli incelemeler yapılmıştır. Bunlar; Pınar Erarslan "*Kitle Kültüründe Magazin Dergilerinin İşlevi ve*

Türkiye Sürecine Bir Örnek” adlı yüksek lisans tezidir. İsminden de anlaşılacağı üzere daha çok gazetecilik alanına yönelik bir çalışmadır.

Bir diğer çalışma ise Burcu Sabuncuoğlu’nun “*Popüler Kültür ve Hayat Mecmuası*” adlı doktora çalışmasıdır. Bu çalışma temel kaynaklar arasında kullanılmıştır. Burcu Sabuncuoğlu’nun aynı çalışması daha sonra kitap olarak yayımlanmıştır. Sabuncuoğlu’nun çalışması popüler kültür öğelerini aktarmakta dergiciliğin ne denli önemli olduğuna dikkat çekmiştir. Hayat dergisinin ise 1950-1960 yıllarını analiz ederek, batılı yaşam tarzını aktarıp yerel kültürün değişimine zemin tuttuğunu ifade eder. Bu anlamda 1950-1960 yıllarını inceleyen Sabuncuoğlu, Hayat dergisinin batılı yaşam tarzını yansıtan öğelerini analiz etmiştir. İletişim alanında yapılan bu çalışma 2010 yılında yayınlanmıştır.

Bir başka çalışma “*Hayat Mecmuası Dolayısıyla Türkiye’de Yaşam Tarzı Dergiciliğine Bakmak*” adlı yüksek lisans tezidir. Bu tez Özlem Yavuz tarafından 2015 yılında yazılmış olup halkla ilişkiler alanına yönelik bir çalışma olmakta birlikte dergicilik anlamında değerlendirilmiştir. Bir diğer çalışma 2017 yılında Zeynep Özarslan tarafından Hayat dergisinin beş yıllık bir sürecini ele alan “*İdeal Kadının Yaratılmasında Anlatının Rolü: Hayat Dergisi*” adlı yüksek lisans tezidir. Son olarak 2022 yılında Emine Güntepe Yeşilbursa tarafından “*Türkiye’yi Hayat Üzerinden Anlamak (1956-1978)*” adlı doktora tezi çalışması Hayat dergisinin en geniş kapsamlı değerlendirmesini içermektedir. Bu çalışma ile derginin yirmi iki yıllık bir yayın hayatının tamamı üzerinden bir değerlendirme yapılmış, tarih alanında yazılmıştır.

Hayat dergisinin ele aldığımız “1956-1965 Dönemi Hayat Dergisinde Kadınlık Temsilleri” adlı çalışmamızda çoğunlukla sosyoloji ve basın-yayın alanında yapılan çalışmalardan farklı olarak, tarih alanında konu ele alınmıştır. Bu çalışma ile öncelikle 1950-1960 yıllarını ve o yılların yeni yaşam tarzına uygun biçimde yaratmış olduğu kadın temsilleri ele almakla birlikte, dönemi toplumsal ve siyasal anlamda analiz etmek amaçlanmıştır. Bu çalışma Hayat dergisi üzerinden kadın imajını ele alırken bir anlamda da 1950-1960 yıllarının siyasi ve sosyal atmosferini, yaşanan değişimleri ile toplumun sosyal-kültürel anlamdaki değişimi analiz edilmiştir.

Çalışmanın Yöntemi

Bu çalışmada yöntem olarak söylem/içerik analizi kullanılmıştır. Birincil kaynaklar üzerinden tekrarlanan temalar, konular ele alınmış ve söylem analizi kullanılarak tarihsel bağlamda kadın imgesinin nasıl inşa edildiğine odaklanılmıştır. Bu analizi yapabilmek adına Ankara'da bulunan Milli Kütüphanenin süreli yayınlar arşivinden elde edilen birinci elden kaynağın 1956-1965 yıllarının (1956 yılında altı aylık bir süre yayına ara verilmiştir) sayıları incelenmiştir. Hayat dergisinden yola çıkarak hazırlanan bu çalışma, 1950'li yıllarda Türkiye'de kadınlık temsillerinin nasıl ele aldığını anlamak ve yorumlamak bu çalışmanın çıkış noktasını oluşturmaktadır.

BİRİNCİ BÖLÜM

1950-1965 YILLARI ARASI TÜRKİYE'DE SİYASİ, TOPLUMSAL VE KÜLTÜREL DEĞİŞİM

1.1. İKİNCİ DÜNYA SAVAŞI SONRASI TÜRKİYE SİYASETİ

II. Dünya Savaşı, 1939-1945 yılları arasında meydana gelmiş, tüm dünyayı etkileyen geniş çaplı bir savaş olmakla birlikte büyük yıkımlara ve ölümlere sebebiyet vermiştir.³ II. Dünya Savaşı'nın yaratmış olduğu yıkım Türkiye'de de olumsuz etkilerini hissettirmiştir. Gerek siyasal gerek toplumsal ve gerekse ekonomik manada olumsuz etkilerinin olduğu bu savaşın izlerine Türkiye'de de rastlamak mümkündür. Türkiye savaş boyunca tarafsızlığını muhafaza etmiş olsa da savaşın buhranı ve yaratmış olduğu iktisadi problemler ile beraberinde getirdiği toplumsal sorunlar neticesinde Türkiye savaş sonrası dönemde savaşa katılan diğer ülkeler kadar zayıf düşmüştür. Savaşın bitimine yakın bir süreçte ABD'nin yanında yerini almıştır.⁴

İkinci Dünya Savaşı hem siyasi anlamda hem de toplumsal etkiler bakımından değişimlere neden olmuştur. Batı dünyasında kendi içinde bir bölünme söz konusu olmuştur.⁵ II. Dünya Savaşı sonrası oluşan yeni güç dengeleri beraberinde bir kutuplaşma getirmiş olup yerini Soğuk Savaş'a bırakmıştır. Dünya'yı şekillendiren güçler Doğu ve Batı bloku olarak nitelendirilmişse de bu blokların başı SSCB ve ABD olmuştur. Amerika ve Sovyet Rusya arasında Doğu ve Batı blokları olarak nitelendirilen İki Kutuplu Sistem oluşmuştur.⁶ Bu güç savaşı, silahlı mücadeleye dönüşmeden dünyada etkilerinin süreceği yeni bir döneme girişin zeminini oluşturmuştur. II. Dünya

³ Özgür Yıldız, "II. Dünya Savaşına Genel Bir Bakış", **Journal of International Management and Social Researches Uluslararası Yönetim ve Sosyal Araştırmalar Mecmuası**, Cilt 6, Sayı 12, 2019, s. 1.

⁴ İsmail Ay, "II. Dünya Savaşı Ulusal Planlama Faaliyetleri: 1946 İvedili Sanayi Planı ve 1947 Türkiye İktisadi Kalkınma Planı'nın Karşılaştırmalı Analizi", **İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Mecmuası**, Cilt 62, Sayı 1, 2012, S. 152

⁵ Mert Özışıklı, "İkinci Dünya Savaşı Sonrası Türkiye'nin İttifak Arayışları ve Nato'ya Girişi", **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**, Pamukkale Üniversitesi SBE, 2009, s. 47.

⁶ Soğuk Savaş Dönemi'nde ortaya çıkan bu kavram savaşta Doğu ve Batı bloku olarak adlandırılan ülkelerin etrafında oluşturduğu güç dengesine denmiştir. Uluslararası sistemde genellikle blok liderlerinin etrafında toplanmış güçlere denir. Soğuk Savaş öncesi dönemde birden fazla devlet tarafından gücün paylaşılması sebebi ile çok kutuplu olarak adlandırılmıştır. Bu dönemde ise ABD ve Sovyetler Birliği'ne iki kutuplu güç tanımlanması söz konusu olmuştur. Hulusi Köse, II. "Dünya Savaşı sonrası Türkiye ve Amerika İlişkileri (1945-1950)", **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**, İstanbul Üniversitesi AİİTE, 2010, s. 69.

Savaşı sonrası denge iki süper güç etrafında toplanmaya başlamıştır. Aynı zamanda dünya sosyalist ve kapitalist devletler olmak üzere de ikiye ayrılmış durumdaydı.⁷

Savaş sonrası dünyada totaliter rejimler yerine demokrasi önem kazanmaya başlamıştır. Bu değişime Türkiye de kayıtsız kalamamış, Cumhuriyetin ilanından beri Tek parti (CHF) ile yönetilen ülke, dünyada oluşan bu yeni düzene adım atmıştır.⁸ Amerika'nın demokrasi söylemiyle oluşan bu yeni düzende, Türkiye ABD'nin yanında yer alırken Türkiye'de sadece siyasi değişim söz konusu olmayıp ekonomik, yapısal ve sosyolojik değişimler de söz konusu olmuştur. Amerika'nın Türkiye'deki etkisini artırmasının bir sonucu olarak çok partili yaşama geçilmiştir.⁹

Türkiye 1923'ten 1946'ya kadarki süre boyunca Tek Parti (CHF) tarafından yönetilmiştir. Bu dönemde zaman zaman muhalefet partileri kurulmuş ise de CHF'nin varlığı bu durumdan pek etkilenmemiştir. 17 Kasım 1924'te Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası (TPC) kurulmuşsa da Atatürk partinin kurulmasından pek memnun olmamıştır.¹⁰ 12 Ağustos 1930'da ise Serbest Cumhuriyet Fırkası (SCF) kurulmuştur. Fakat TCF, kısa süre sonra Şeyh Said İsyanı ile bağlantıları söz konusu olması gerekçesi ile 5 Haziran 1925 tarihinde kapatılmıştır.¹¹ 1943 seçimlerinde fazla muhalif aday olmasa da 1945 ara seçimlerde bağımsız adaylar görülmektedir. Tek Parti yönetiminin demokratikleşme isteği 1945 seçiminde genel tavırlarına yansımıştır. İsmet İnönü 1945 yılındaki meclis açılış konuşmasında muhalefeti desteklediklerini belirtmiş olup Tek Parti rejiminin artık muhalif rejimi kabul gördüklerini dile getirmiştir.¹² İnönü muhalefete karşı olumlu bir tavır halinde olduklarını ifade eden bir konuşmasında şöyle söylemiştir:

“Memleketin siyasi ve fikir hayatında demokrasi müessesemiz olan Büyük Millet Meclisi ilk günden itibaren idareyi ele almış olan ve memleketi demokrasi yolunda mütemadiyen ilerletmiştir. Büyük Millet Meclisinin şimdiye kadar parlak bir suretle ispat ettiği gerçekler halk idaresinin memleketi serbest düşüncelerle ve hürriyet hayatında alıştırıp eriştirmesi ve

⁷ Köse, **a.g.t.**, s.70-71.

⁸ Abdulvahap Akıncı Sefa Usta, “Türkiye’de Çok Partili Hayata Geçişte Etkili Olan Dış Faktörlerin Değerlendirilmesi”, **Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Mecmuası**, Cilt 21, Sayı 1, 2016, s. 278.

⁹ Acar, **a.g.t.**, 32.

¹⁰ Taha Akyol, **Kayıp Tarihimiz**, İstanbul: Yakın Plan Yayınları, 2011, s. 141.

¹¹ Ayşe Hür, **Kürtlerin Öteki Tarihi**, İstanbul: Literatür Yayınları, 2019, s. 180.

¹² Tuba Yolcu, “Türkiye’de Çok Partili Hayata Geçiş Süreci İle Birlikte Tek Başına İktidar Olan Partilere Yönelik Genel Bir Değerlendirme”, **Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi, Turkish Studies**, Cilt 14, Sayı 2, 2019. s.940.

geçmişte olan otoriter idareden daha kuvvetli olarak vatanda anarşiyi ve sözü ayağa düşürmesi olmuştur.”

İfadeleri ile demokrasinin önemine değinmiştir.¹³ Bu dönemde kurulan ilk parti Milli Kalkınma Partisi olup kurucusu Nuri Demirbağ’dır. Siyaset alanında çok fazla aktif olamayan bir partidir.¹⁴ Muhalefetin söz konusu olmaya başladığı bu dönemde aslında meclis ve parti içinde muhalif seslerin yükseldiği de görülmektedir. Özellikle 1945 yılındaki bütçe görüşmeleri esnasında çıkan bu sesler CHP içindendi. Bütçe görüşmelerine itiraz eden birkaç milletvekili olduğu, yine aynı sene içerisindeki Çiftçiye Topraklandırma Kanunu’nun hazırlanması noktasında da muhalif seslerin olduğu görülürken bu kanunun teklifi partide muhaliflerin belirginleşmesine sebebiyet vermiş ve bu durum partiyi rahatsız etmiştir.¹⁵ CHP içinde itirazların oluşmasında etkili olan muhalif grup “*Dörtlü Takrir*” olarak nitelendirilmiştir.¹⁶ Daha doğrusu yasa tasarısını eleştirip itiraz edilerek imzalanan belge Dörtlü Takrir olarak anılacaktı.¹⁷ Belgeyi imzalayanlar Adnan Menderes, Celal Bayar, Refik Koraltan ve Fuat Köprülü’dür. Bununla birlikte Şükrü Saraçoğlu kabinesinin güven oylamasında da Celal Bayar, Adnan Menderes, Fuat Köprülü, Emin Sazak, Refik Koraltan ve Yusuf Peker oy vermeyen yedi milletvekilidir.¹⁸ Takririn reddedilmesi ile basına eleştirisel mesajlar veren Adnan Menderes ve Fuat Köprülü, bu eleştirilerinin ardından disiplin kurulu kararı ile partiden ihraç edilmişlerdir.¹⁹ İhraç edilen isimleri destekleyen Refik Koraltan da partiden ihraç edilmiştir.²⁰ Bu isimler partiden ayrılırken Celal Bayar’ın da hazırladığı basın kanunu teklifi ret kararı alınca, Celal Bayar partiden istifa etmiştir.²¹ Böylelikle kurulacak olan Demokrat Partinin bel kemiğini oluşturacak isimler, tek partideki muhalif tutumları ve partiden ayrılmaya başlamaları ile Demokrat Partinin

¹³ Harun Yeğen, “Demokrat Parti Döneminde Bitlis’te Siyasal Hayat”, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi SBE., 2019.

Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı, Ağrı 2019, s. 26.

¹⁴ Sevilay Özer, “1950 ve 1954 Genel Seçimlerinde Antalya”, **Gazi Akademik Bakış**, Cilt 15, Sayı 29, 2021, s. 264.

¹⁵ **Resmi Gazete**, 15 Haziran 1945.

¹⁶ Canan ŞEN, “Demokrat Parti Döneminin Denizli’de Siyasal Hayat”, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi SBE., 2019.

¹⁷ Gülten Madendağ, “Demokrat Parti Döneminde Adana’da Gündelik Hayat”, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), **Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, Mayıs 2018, s. 11.

¹⁸ Tolgay Uslubaş, **Kronolojik Türkiye Tarihi**, İstanbul: Venedik Yayınları, 2017, s. 109.

¹⁹ Nasrullah Uzman, “İktidardan Muhalefete M. Fuad Köprülü’nün Siyasi Mücadelesi (1956-1966)”, **Gazi Akademik Bakış**, Cilt 7, Sayı 13, Yıl 2013, s. 187.

²⁰ Gürhan Kınalı, “Demokrat Parti’nin Kurulmasında Refik Koraltan’ın Rolü”, **Kırklareli Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, Cilt 1, Sayı 1, 2017, S. 59.

²¹ Yusuf Beyhan, “Demokrat Parti Döneminde Malatya’da, Sosyal, Siyasi ve Ekonomik Hayat (1950-1960)”, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Atatürk Üniversitesi TAE, 2018, s 24.

temellerini atmaya başlamışlardır. Celal Bayar, 1 Aralık 1945'te verdiği demeçte bir siyasi parti kurulacağını işaretlerini vermiştir. İsmet İnönü ile Celal Bayar Çankaya'da müzakere yapıp bazı hususlarda anlaşmaya varmışlardır. Anlaşmaya varıldıktan sonra yapılan açıklama şu şekildedir:

*“Dünya harbi akabinde Türkiye'nin uluslararası siyasette tek kalmaması için çok partili hayat zorunludur. Geçmişteki hadiselerden ders almak ve konuda tedbirli olmak gerekir. Atatürk'ün Cumhuriyet ilkelerinden taviz vermemeli, dış politikada polemiklere girilmemelidir. CHP yeni kurulan partiye engel olmamalıdır.”*²²

Varılan anlaşma sonrası 7 Ocak 1946 yılında Demokrat Parti kurulmuştur.²³ DP'nin, 21 Temmuz 1946'daki genel seçimlere katılması ile çok partili seçimler yapılmaya başlanmış olup demokrasi anlamında da önemli bir adım atılmıştır. 21 Temmuz 1946 tarihindeki ilk çok partili seçimde 465 koltuktan 390 tanesini CHP, 65 tanesinde DP, 7 tanesini de bağımsız adaylar almıştır.²⁴ 1946 seçimlerinde hazırlıksız olmaları ve henüz ülke genelinde tam bir teşkilatlanmaya gidememiş olmaları nedeniyle DP arzu ettiği sonucu alamamıştır.²⁵ CHP ise istediği sonucu almış İsmet İnönü tekrardan Cumhurbaşkanlığı koltuğuna otururken Recep Peker ise hükümetin başbakanlığı koltuğuna oturmuştur. Sonraki dönemlerde (1950-1954-1957) Demokrat Parti seçimlerden iktidar olarak çıkmayı başarmış olup yaklaşık on yıllık bir süre boyunca iktidarda kalmıştır. 1950 Türkiye'si her bakımdan yeni bir döneme geçiş sayılabilecek yeniliğe kucak açmıştır. 1950 seçimlerinde Türkiye'de demokratik bir şekilde, CHF dışında ilk kez bir parti iktidara gelmiş olup, CHP'nin 27 yıllık iktidarına son vermiştir. 1950 - 1960 yılları arasındaki dönem, Demokrat Parti Dönemi olarak nitelendirir. Bu dönemin ekonomi politikalarının özünde; devletçi ekonomik politikalarından liberal ekonomik politikalara geçiş, tarım sektörüne öncelik verme, sanayileşmeyi özel sektör öncülüğünde gerçekleştirme ve son olarak dış ekonomik ilişkilerde liberalleşme vardır.²⁶

²² Harun Yeğen, “Demokrat Parti Döneminde Bitlis'te Siyasal Hayat”, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi SBE. 2019, s.25-27.

²³ Derya Tulga, (ed.), **Dünya Tarihi**, İstanbul: Ntv Yayınları, 2014, s. 468.

²⁴ **Akşam**, ‘ 24 Temmuz 1946, s.1-2.

²⁵ Tekin İdem, “Seçim Kanunları ve Uygulamalar Üzerinden 1946 ve 1950 Seçimlerine Bakış”, **Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi**, Cilt 12, Sayı 3, 2022, s. 1791.

²⁶ Osman Cenk Kanca, “1950-1960 Yılları Arası Türkiye'de Uygulanan Sosyo-Ekonomik Uygulamalar” **Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**. Cilt 9, Sayı 19, 2012, s. 48.

Bununla birlikte CHP'ye kıyasla Batı ile daha yakın ilişkiler içerisinde bulunması neticesinde Türkiye'nin Batı'ya bağlanma mecburiyeti hasıl olmuştur.²⁷ Demokrat Parti ABD ile sıkı ilişkiler kuracağıнын sinyalini Kore Savaşı'na (1950) asker göndermekle vermiştir. Böylece DP artık Batı çizgisine göre şekillenen bir politika izleme yoluna gitmiştir.²⁸ İzlenen bu politika ile siyasal ideolojideki Batı ve ABD etkileri toplumsal yaşama da Amerikan hayranlığı olarak yansımış ve toplumda Amerikan yaşam tarzına özenme söz konusu olmuştur.²⁹

Böylelikle çok partili bir sürece de girmiş olan Türkiye demokratik bir seçimi de gerçekleştirmiştir. Zira seçimler önemli olaylar olmadan kurallara uygun ve serbest bir şekilde gerçekleşmiştir. Bu durum Türkiye'ye genel bir istikrar ve güven ortamı getirmiştir.³⁰ Artık Türkiye'yi yönetecek olan Demokrat Parti, Türk siyasetinde yeni bir olguydu. Bunun nedeni partinin sunmuş olduğu programı değil esas nedeni kökenleri "Jön Türk" koalisyonu içindeki bölünmede yatan ülkenin modern tarihinde, desteğini serbest bir biçimde dile getirebilmiş çok sayıda gerçek taraflara sahip ilk siyasal örgüt oluşuydu. Türkiye'de çok partili döneme geçişin demokratik ve barışçıl bir yol ile olması ve dört yıl sonra yine aynı barışçıl yol izlenerek devredilmesinin, gelişmekte olan ülkeler içerisinde benzersiz bir tecrübe olduğu belirtilir.³¹ 1950 yılındaki Demokrat Partinin zaferi iktidar değişiminden çok daha fazlası idi. Bu bir referandum idi. Halk Partisinden şikâyetçi olan herkes 27 yılın ardından hoşnutsuzluklarını böylece kayda geçirme fırsatını elde ederek bunu kullanmıştır.³²

22 Mayıs 1950 tarihinde Refik Koraltan başkanlığında açılan Meclis'in ilk işi, Cumhurbaşkanlığı seçimi oldu. Cumhurbaşkanı seçilen Celal Bayar'ın ilk işi ise Aydın Milletvekili Adnan Menderes'i hükümeti kurmakla görevlendirmiştir. Adnan Menderes göreve başlayan hükümet ile Cumhurbaşkanlığı ve Başbakanlık görevleri arasındaki güç terazisi de bakanlar lehine değişmeye başlamıştır. Bu dönemden sonra parti ve ülke siyasetinde belirleyici makam Cumhurbaşkanı değil Başbakanlık makamı olmuştur ve

²⁷ Mert Özışıklı, "İkinci Dünya Savaşı Sonrası Türkiye'nin İttifak Arayışları Ve Nato'ya Girişi", (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Pamukkale Üniversitesi SBE, 2009, s. 120.

²⁸ Olcay Özkaya Duman Ve Haktan Birsnel, "Demokrat Parti Dönemi Türk Dış Politikası Ve Bu Politikanın Dinamiklerine Etki Eden Dış Gelişmeler", *Atatürk Dergisi*, Cilt 1, Sayı 1, 2018, s. 1.

²⁹ Ayla Acar, "Soğuk Savaş Yıllarında Amerikan Kültürünün Türkiye'ye Girişinde Basının Rolü (1945-1960)", (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi SBE, 2008, S. 1.

³⁰ Kemal H. Karpat, *Türk Demokrasi Tarihi*, İstanbul: Timaş Yayınları, 2021, s. 504.

³¹ Zürcher, *a.g.e.*, s.319.

³² Bernard Lewis, *Modern Türkiye'nin Doğuşu*, Boğaç Babür Turna, (çev.), Ankara: Arkadaş Yayınevi, 2008, s.422.

böylelikle 9 Haziran'da resmen Demokrat Parti genel başkanlığına seçilen Adnan Menderes ve hükümeti ile artık Türk siyaseti başbakanlar üzerinden etkili bir şekilde devam edecektir.³³ Demokrat Partinin ilk yıllarında toplumun hayat şartlarında bir iyileşme söz konusudur. İktidarın ilk dört yılında ulusal gelir neredeyse %40 oranında artış göstermiştir. Bu artışın ve iyileşmenin temel sebebi tarım olmuştur. Böylelikle kırsal kesimin hayat şartlarında belirgin ölçüde bir iyileşme söz konusudur. DP köylerdeki cehalet ve yoksulluk kısır döngüsünü kırabilmiş ilk siyasi partidir.³⁴ DP ile ülkenin genelinde büyük ölçüde bir refah artışı sağlanmıştır.³⁵ Demokrat Partinin iktidara geldikten sonraki ilk dönem faaliyetlerine kısaca değinecek olursak; Din konusunda liberal bir tutum sergileyerek ezanın Arapça okunmasına müsaade etmiştir. Askerlik konusunda liberal bir af söz konusu olup askerlik süresi kısaltılmıştır. Türklerin yurt dışına çıkabilmeleri veya eski Türk vatandaşlarının ve yabancıların Türkiye'de kolaylıkla seyahat edebilmeleri sağlanmıştır. Demokratik olmayan kanunları saptayıp iyileştirme adına bir kurul oluşturulmuştur.³⁶ Tarım araçlarına ve makinelere yatırımlar yapıldı. Endüstri alanındaki faaliyetler, tarımdaki gelişim, fabrikaların işleyişi vb. iktisadi, idari çalışmalar ve yenilikler ülke ekonomisinin ve refah seviyenin düzelmesinde etkili olmuştur.³⁷

Çok partili hayatın üçüncü seçimleri olan 1954 Türkiye siyasi tarihinde önemli bir yere sahiptir. Yıllarca tek başına iktidar olan Cumhuriyet Halk Partisi bu defa seçimlere muhalefet partisi olarak katılmıştır. Aynı zamanda Demokrat Parti de iktidar partisi olarak seçimlerde boy göstermiştir. 27 yıl boyunca iktidar olan Cumhuriyet Halk Partisinin karşısında 4 yıllık iktidarlık ile Demokrat Parti vardı. Bu dört yılda halkın refah seviyesinin yükselmesi, tarım araçlarına ve makinelerine yapılan yatırımlar ve üretimde görülen artık halkı seçimlere giderken hangi partiyi seçmeleri konusunda biraz olsun ikna edebilecek gelişmelerdi.³⁸ Ülkede seçimler 2 Mayıs 1954'te seçim gerçekleştirilmiş ve Demokrat Parti 1950 seçimlerine oranla oylarını % 3.2 arttırmış ve

³³ Kaynar, **a.g.e**, s, 19.

³⁴ Karpaz, **Türk Demokrasi Tarihi**, s.502.

³⁵ Yusuf Ziya Keskin, "Demokrat Parti iktidarı ve Günümüze Yansımaları", **Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Mecmuası**, Sayı 1, 2012, s. 126.

³⁶ Karpaz, **Türk Demokrasi Tarihi**, s. 503.

³⁷ Zahide Sungur, "Demokrat Parti Döneminde (1950-1960) Tarım Politikaları ve Etkileri", **Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, Cilt 8, Sayı 14, 2016, s. 8.

³⁸ Zahide Sungur, "Demokrat Parti Döneminde (1950-1960) Tarım Politikaları ve Etkileri", **Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, Cilt 8, Sayı 14, 2016, s. 8.

Meclis'teki 541 sandalyeden 503 tanesine sahip olmuştur. CHP ise % 4.5 oy düşüşü ile 31 milletvekili çıkarmıştı.³⁹ Böylelikle yeni bir iktidar dönemi başlamıştı. Demokrat Partinin 1954 seçimlerinde bu kadar yüksek oy alması partiye bir özgüven de kazandırmıştı. Ancak basında giderek eleştirilere maruz kalan DP, CHP'nin de propagandalarından nasibini almıştır. Çok geçmeden ülke erken seçime gitmiştir. 1957 seçimleri de Türkiye siyasi tarihi için önemli bir yere sahiptir. Zira ilk defa erken seçime gidiliyordu. Seçimlerde atmosfer oldukça gergindi. Ülke genelinde olaylar vuku buluyordu. Kötüye giden ekonomik durum, üniversitelerde gerçekleşen eylemler ve parti içinde meydana gelen ayrılıklar seçim sonuçlarına yansımıştır.⁴⁰ Nihayetinde seçim günü geldiğinde oy kullanmak isteyen kimi vatandaşın adı seçmen listesinde dahi yoktu. Sürekli olaylı ve tartışmalı geçen bu seçim sürecinde ilk iki seçimdeki gibi yüksek bir farkla olmasa da yine de Demokrat Parti kazanmıştır. Bu seçimde oyları düşmüşse de yine de tek başına iktidarda kalmayı başarmışlardı. 1957 yılında yapılan seçimin ülke geneli oy dağılımı CHP % 41.4 ile 178 DP ise % 48.6 ile 424 koltuğa sahip olmuştur.⁴¹ 1950 seçimlerinde oyların %58,4'ünü alan DP, şimdi ise %48,6'lık orana düşmüştür.⁴² 1957 Seçimlerinde propaganda faaliyetlerinde bulunan muhalefetin daha başarılı olduğu sonucu çıkarılabilir. Ülkenin genel kaos hali, basının etkisi, muhalefetin güç birliği yapmaya gitmesi ve bazı dini konularda DP'nin tutumu ülkeyi gittikçe karışıklığa sürüklüyordu. 1957 seçimlerinde sandığa sözünü geçiremeyen CHP de ordunun, basının ve muhaliflerin de desteğini ardına alarak 27 Mayıs'ın gerçekleşmesine zemin hazırlanmıştır. 27 Mayıs 1960 darbesi ile Türk siyasi tarihinde demokrasiyi zedeleyen bir hareket olmuştur. Darbe ile DP kapatılıp milletvekilleri yargılanma üzere tutuklanmışlardır.⁴³

1950 senesinden itibaren yapılan tüm seçimlerde DP'nin başa gelmesi demokrasinin gelişmiş olduğu dönemde bile demokrasi yeteri kadar işlevsel olamamıştır. Bu durumun iktidar ve muhalefet arasında yaşattığı gerginlik nedeni ile iktidarın muhalefete karşı tavırları sert ve tahammüle kapalı hale gelmiştir. Çok partili sisteme geçişle bu dönemde muhalefet etkin bir rol alamamış, sürekli olarak iktidarın

³⁹ Eryılmaz, **a.g.m.**, s. 74.

⁴⁰ Abdülsemet Aydeniz, "Van'da Seçmen Eğilimleri Sosyo – Mekânsal Bir Analiz (1950-2015)", **(Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**, Yüzüncü Yıl Üniversitesi SBE, 2021, s. 101.

⁴¹ **BCA**, 30-10-0/52-312-1

⁴² Aydeniz, **a.g.t.**, s. 101.

⁴³ Özdurğun, **a.g.m.**, s.448.

olumsuz davranışlarına maruz kalmıştır.⁴⁴ İktidar ve muhalefet arasında belirgin olan bu tahammülsüzlük 27 Mayıs 1960'ın en belirleyici nedenlerinden birisi olmuştur. Ara sıra ortaya çıkan muhalif tavır ve eylemler keskin tavırlarla bastırılmıştır. CHP uluslararası konjonktür gereği muhalefete katlanma eğilimine girmiştir. Bu halden şikâyetçi olan DP iktidara geldiğinde muhalefete karşı aynı tahammülsüzlük ile benzer tavır ve tutumu sergilemiştir. Bu tutum yalnızca iktidar-muhalefet ilişkisine zarar vermemiş, sistemin de krize sürüklenmesine yol açmış ve darbenin de gerekçelerinden biri haline gelmiştir.⁴⁵ DP ve CHP sürekli karşı karşıya gelmiş ve iktidar olmak adına çok çekişmeli süreçlerden geçmişlerdir. Bilhassa DP'nin yönetim anlayışından memnun olmayan CHP orduya yönelmiş ve ordu ile kenetlenerek, ordunun gizli bir örgütlenme oluşturmasında etkili olmuştur.⁴⁶ Mustafa Kemal Atatürk'ün inkılaplarına ters düşen DP'nin politikalarını reddeden ordu, artık DP'nin karşısında durmuş ve 27 Mayıs için darbe hazırlıklarına başlamıştır. Ancak darbeden önce darbenin gerçekleşmesi için makul şartların oluşması gerekmektedir. Darbenin temel dayanağı Atatürk ilke ve inkılaplarına yönelik tutum, laiklik ilkesinin ihmal edilmesiydi. Ekonominin bozulması ile enflasyonun artması ve halkın alım gücünün zayıflaması, zor durumda kalan halkın iktidara yapılan müdahaleyi meşru görmesini sağlamıştır. Bununla birlikte bu müdahaleyi meşrulaştırma çabalarından birisi de partilerin siyaset kanalını tıkamak sureti ile askeri müdahalenin önünü açmasıydı ve siyasi kanalların tıkanması ile duraklama yoluna giren ülkenin kurtuluşunun orduda olduğu imajının halka yansıtılmasıydı.⁴⁷

1959 yılı sonlarına doğru gizli teşkilatlanma oldukça büyümüş, Cumhurbaşkanlığı Muhafız Alayı Komutanlığına Albay Osman Köksal, Yarbay Suphi Karaman getirilerek ordu içerisinde iki önemli noktaya hâkim olunmuştur. Kimi ileri gelenlerinin diğer noktalara sevki ile en kıdemli albay sıfatıyla Alparslan Türkeş'in

⁴⁴ Önder Deniz, **Demokrat Parti Dönemi Basında Sosyal Politika**, İstanbul: Kriter Yayınları, 2017, s. 80.

⁴⁵ Abdulvahap Akıncı, "Türkiye'nin Darbe Geleneği: 1960 ve 1971 Müdahaleleri", **Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Mecmuası**, Cilt 9, Sayı 1, 2014, s. 59.

⁴⁶ Mustafa Ekincikli, Alpaslan Şahin, "27 Mayıs 1960 Askeri Darbesi Öncesi Kurulan "İhtilal Örgütleri" ve Dokuz Subay Olayı", **Akademik Bakış**, Sayı 70, 2018, s. 41

⁴⁷ Aziz Kılıç, "27 Mayıs 1960 Darbesine Meşruiyet Kazandırma Çabaları", **Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Araştırmaları Mecmuası**, Cilt 10, Sayı 3, 2020, s. 956.

başkanlık ettiği toplantılarda idare ve darbenin nasıl olması gerektiği tartışılmıştır.⁴⁸ Ankara'da durum böyleyken İstanbul'da Yarbay Orhan Kabibay ve Binbaşı Orhan Erkanlı örgütün İstanbul kanadını oluşturmaktaydı. Türk milleti 27 Mayıs 1960 sabahı saat üçte, Türkiye'de askeri bir darbe olduğunu Milli Birlik Komitesi (MBK) adıyla bilinen cuntanın üyelerinden Alparslan Türkeş'in okuduğu Albay Alparslan Türkeş tarafından Ankara Radyosundan okunan bildiri ile haberdar olmuştur.⁴⁹ Bildiri şöyledir:

“Sevgili Vatandaşlar, Bugün demokrasimizin içine düştüğü buhran ve son müessif hadiseler dolayısıyla kardeş kavgasına meydan vermemek maksadıyla Türk Silahlı Kuvvetleri, memleketin idaresini ele almıştır. Bu harekâta Silahlı Kuvvetlerimiz; partileri içine düştükleri uzlaşmaz durumdan kurtarmak ve partiler üstü tarafsız bir idarenin nezaret ve hakemliği altında, en kısa zamanda adil ve serbest seçimler yaptırarak idareyi, hangi tarafa mensup olursa olsun, seçimi kazananlara devir ve teslim etmek üzere girişmiş bulunmaktadır...”⁵⁰

Milli Birlik Komitesinin yayınladığı bildirimde demokrasinin büyük bir üzüntü karşısında kalması hasebiyle fikir ayrılıklarının sürüklemiş olduğu buhran hali, memleketteki kasvetli ve yıpratıcı olayları sebep göstererek olaylara el atmaları gerektiğini duyurmuşlardır. Ülkenin içinde bulunduğu durumun gittikçe kötüleştiği ve ülkede bir kaosun başlamak üzere olduğunu ileri sürerek yönetime el koyan Türk Silahlı Kuvvetleri, darbenin hemen sonrasında başta Demokrat Parti sorumluları olmak üzere birçok bürokrati tutuklamıştır.⁵¹ Yönetime el konulması, Ankara ve İstanbul'daki halk, iki kentteki öğrenci kitleleri ve aydın kesim cephesinde sevinçle karşılanırsa da ülkenin geri kalanında ise sessizlik hâkim olmuştur.⁵² Bu darbenin kırklı yaşlardaki albaylardan, binbaşı ile yüzbaşından oluşan ve yıllar süren planların sonucunda gerçekleştiği bilinmektedir.⁵³ Darbe sabahı tutuklamalar sürerken Cumhurbaşkanı Celal Bayar'ı Cumhurbaşkanlığı Muhafız Alay Komutanı gözaltına almıştır. TBMM Başkanı Refik Koraltan, İçişleri Bakanı Namık Gedik başta olmak üzere Bakanlar Kurulu üyeleri ve DP milletvekilleri birer birer evlerinden alınıp Kara Harp Okuluna kapatıldılar ve partilerinin faaliyetlerine son verildiği de duyurulmuştur. Adnan Menderes o esnada

⁴⁸ Mehmet Temel ve Yasemin Doğaner, “27 Mayıs 1960 Darbesi”, **Atatürk Ansiklopedisi**, <https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/bilgi/27-mayis-1960-darbesi/?pdf=5463> (Erişim Tarihi: 10.12.2022).

⁴⁹ Zürcher, **a.g.e.**, 351.

⁵⁰ Suavi, Aydın ve Yüksel Taşkın, **1960'tan Günümüze Türkiye Tarihi**, İstanbul: İletişim Yayınları, 2015, s. 62-63.

⁵¹ Ali Dikici, “27 Mayıs Askeri Darbesi Ve Türk Polisi”, Ali Dikici, “27 Mayıs Askeri Darbesi Ve Türk Polisi”, **Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi**, Cilt 30, Sayı 89, 2014, Cilt 30, Sayı 89, 2014, s. 13..

⁵² **Hayat Dergisi**, Sayı 25, 17 Haziran 1960

⁵³ Zürcher. **a.g.e.**, s.351.

darbe haberini alıp Eskişehir'den Kütahya'ya doğru giderken Binbaşı Agası Şen tarafından tutuklanıp Muhsin Batur nezaretinde Ankara'ya sevk edilmiştir.⁵⁴ Sonrasında diğer partililer ile birlikte Yassıada'ya götürülmüşlerdir. Mevcut hükümetin görevine son verilirken hemen bir ara dönem hükümeti kurulmuştur. Milli Birlik Komitesi Başkanı olan Cemal Gürsel aynı zamanda devlet başkanı ve hükümet başkanı ilan edilmiştir.⁵⁵ Yassıada'da tutulan ve darbe neticesinde tutuklananların yargılanması için Yüksek Adalet Divanı kurulmuştur. Ayrıca 22 Ağustos 1960 yılında DP'lilerin darbeye karşı gelme ihtimalini engelleyebilmek adına İnkılap Mahkemeleri kurulmuştur. Kurulan bu mahkemelerin yetkisi de bir hayli genişti.⁵⁶

27 Mayıs İnkılabından sonra sakıt iktidar mensuplarını yargılamak üzere teşekkül eden Yüksek Adalet Divanınının 14 Ekim 1960 günü Yassıada'da görmeğe başladığı davalar 15 Eylül 1961 günü sona ermiş ve sanıklar hakkındaki kararlar bildirilmiştir. Divanın kararlarına göre 15 kişi ölüm cezasına, 31 kişi müebbet hapis cezasına, 418 kişi çeşitli cezalara çarptırılmış, 123 kişi de beraat etmiştir. Milli Birlik Komitesi bu 15 ölüm cezasından dördünü tasdik etmiş, bunlardan sakıt Reisi Cumhur Celal Bayar'ın cezası müebbet hapse tahvil etmiştir. Geri kalan 12 ölüm cezası mahkûmunun cezalarını da müebbet hapse çevirmiştir. Milli Birlik Komitesi bu konuda aşağıdaki tebliği yayınlamıştır. Milli Birlik Komitesi irtibat bürosunun (58) sayılı tebliği şu şekildedir:

“Yüksek Adalet Divanınca ölüm cezasına mahkûm edilen sanıklardan sakıt Reisi Cumhur Celal Bayar, sakıt Başbakan Adnan Menderes, sakıt Dışişleri Bakanı Fatin Rüştü Zorlu ve sakıt Maliye Bakanı Hasan Polatkan'ın ölüm cezaları Milli Birlik komitesininin 15 Eylül 1961 gün ve 75 numaralı kararı ile tasdi edilmiştir.”

Ancak Celal Bayar'ın 65 yaşından büyük olması sebebiyle ölüm cezası yerine müebbet hapsine karar verilmiştir. Ölüm cezasına mahkûm edilen diğer şahıslar olan Refik Koraltan, Agah Erozan, Nusret Kirişçiöğlü, Bahadır Dülger, İbrahim Kirozoğlü, Ahmet Hamdi Sancar, Emin Kalafat, Baha Akşit, Osman Kavrakoğlü, Zeki Erataman ve Rüştü Erdelhun cezaları da 15 Eylül 1961 gün ve 75 numaralı kararlarla ağır hapse çevrilmiştir.⁵⁷ 27 Mayıs 1960 darbesi ile on yıllık iktidar sona erdirilmiştir. Darbe

⁵⁴ Aydın ve Taşkın, **a.g.e.**, s.64.

⁵⁵ Aydın ve Taşkın, **a.g.e.**, s.647.

⁵⁶ Gül Tüba Taşpınar, “27 Mayıs 1960 Darbesi”, (**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**), İstanbul Üniversitesi SBE, 1996, s.73.

⁵⁷ **Hayat Dergisi**, Sayı 39, 21 Eylül 1961, s.3.

aslında sadece Demokrat Parti için değil Batılılaşan Türkiye'nin tarihinde de derin izler bırakmıştır.⁵⁸ Türkiye'nin bu yılları siyasetin dışında olan ordunun siyasete yön vermesi elbette ordu-siyaset ilişkisinde yeni bir dönem başlatmıştır. Ordu bu tarihten itibaren her on yılda bir olmak üzere toplam üç defa siyasete müdahale ederek işleri kontrolüne almıştır.⁵⁹ 27 Mayıs 1960 darbesi siyasete, halkın iktidarına ve demokrasiye vurulmuş en ağır darbedir. Zira bu darbe Türkiye'deki tüm darbe ve muhtıraların, ara rejimlerin ve ordunun siyasete müdahalelerinin başlangıç noktasıdır denilebilir. Darbe süreci yavaş yavaş sona erdiğinde siyasal anlamda yeni bir dönem başlamıştır. Yeni hükümet ve yeni anayasa yürürlüğe girmiştir. Artık yavaş yavaş darbeden sonraki siyasal hayata girişte anayasa ile çift meclis uygulaması tercih edilmiştir. Meclis, senato ve millet meclisinden oluşacaktı. Millet meclisi 450 milletvekilinden meydana gelirken senato ise çoğunluk sistemi ile belirlenen 150 üyeden oluşmuştur.⁶⁰

1.2. GÜNDELİK YAŞAM: AMERİKAN/TÜKETİM TARZI, EĞLENCE HAYATI, MÜZİK, SİNEMA, GÜZELLİK YARIŞMALARI

Gündelik yaşam, bireylerin yaşam döngüsü içerisinde rutin bir biçimde gerçekleştirdikleri eylemler bütününe denir. Genel olarak yaşamda bireysel ihtiyaçların yerine getirilmesi ile oluşan bu sıradan eylemler bütünü toplumdan topluma ve kültürden kültüre değişkenlik gösterir. Değişkenlik göstereceği bir diğer husus da ekonomik gelişmişlik düzeyidir. Gündelik hayat değişken bir yapıya sahiptir. Bireyin kişisel eylemlerini ve toplumsal olarak da sosyal etkileşimlerini çevreleyen gündelik hayat bireysel ve sosyal açıdan birçok deneyimin gerçekleşip geliştirildiği ortam olarak nitelendirilir.⁶¹ Bu anlamda içinde bulunduğumuz toplumun sosyal ve kültürel hayatı gelişmişlik düzeyi ve ekonomik seviyesi gündelik yaşantımızı şekillendirebilecek ölçüde etkilidir. Zira bu etkenler tüketim biçimimizi, alışkanlıklarımızı ve yaşam tarzımızı etkilemektedir. Özellikle İkinci Dünya Savaşı sonrası değişen dünya ülkelerinde kapitalizmin yaygınlaşmaya başlaması ile yaşam tarzları ve tüketim alışkanlıkları değişmeye başlamıştır. Bu bağlamda özellikle ABD'nin sahip olduğu ve kapitalist ideoloji etrafında şekillenen yaşam tarzı ve tüketim alışkanlıkları

⁵⁸ Celaleddin Vatandaş, **Cumhuriyetin Tarihi**, İstanbul: Pınar Yayınları, 2016, s.392.

⁵⁹ Vatandaş, **a.g.e.**, s. 393.

⁶⁰ Abdulvahap Akıncı, **a.g.m.**, s. 62.

⁶¹ Mevlüt Yılmaz, "Gündelik Hayat: Sosyo-Kültürel Bir Yaklaşım", **Medeniyet Araştırmaları Dergisi**. Cilt 6, Sayı 1, 144.

yaygınlaşmaya başlamıştır.⁶² 1950 Seçimleri ile Türkiye’de sadece siyasi değişim olmamıştır aynı zamanda sosyolojik bir değişim söz konusu da olmuştur. Bununla birlikte Demokrat Parti iktidarı ile tüketim alışkanlıklarında da değişimler söz konusudur.

1.2.1. Amerikan Tüketim Tarzı

DP, “Küçük Amerika” olma vaadiyle tüketim toplumuna geçme eğilimi içerisindeydi.⁶³ ABD’nin Truman Doktrini ile başlayan ekonomik yardım ve Marshall yardımları ekonomiyi biraz olsun iyileştirmiştir. Tarımın makineleşmeye başlaması ile birlikte köyden kente yaşanan göçler kent nüfusunun artmasına sebebiyet vermiştir. Büyük kentlerde ve egemen sınıftaki zenginleşme tüketim arzusunu tetiklemiştir.⁶⁴ Tüketimi sadece bireysel ve ekonomik bir faaliyet olarak nitelendirmemek gerekir. Zira tüketim aynı zamanda toplumsal, psikolojik ve kültürel bir olgudur. Bu yüzden sosyal yönü üzerinde durulması gereken tüketim zamanla yerini Amerikan tarzı tüketime bırakmıştır. Bu yeni tüketim tarzı başta kitle iletişim araçları ile topluma ve bireylere yeni yaşam biçimlerini sunmaya başlamıştır. Amerikan tüketim tarzı yayın organları ile topluma ve sosyal hayata yansımaya başlamıştır. Özellikle 1950 yıllarında çıkarılan mecmualar ve magazinsel gündemler toplumun sosyolojik açıdan değişimine çanak tutmuştur. Bununla birlikte dönemin kitle iletişim araçlarından olan radyo ve televizyon ile yerleşen bu algı sinema ve Amerikan filmleri ile iyice yayılmıştır.⁶⁵

1.2.2. Eğlence Hayatı

1950 Türkiye’sinde iktidarın Amerika ile politik bir beraberliği söz konusu olurken toplumsal değişimler de kaçınılmazdı.⁶⁶ Zaten özellikle yeni yaşam biçimi ile değişen tüketim alışkanlıkları toplumun ve bireylerin yeme içme kültüründen eğlence hayatına kadar neredeyse tüm alışkanlıkları değişime açık hale gelmiştir. Değişen bu

⁶² Suat Sungur, “Tüketimin Küreselleşmesi ve Tüketim Tapınakları: Postmodern Panayır Yerlerinde Alışveriş”, **Galatasaray Üniversitesi İletişim Dergisi**, Sayı 14, 2011, s.7.

⁶³ Hatice Çakır , Şeyda Bürücü Kazkondur , Emre Aydilek, “Demokrat Parti Döneminde Tüketim Alışkanlıklarında Yaşanan Dönüşüm ve Toplumsal Yansımaları”, **International Journal of Economics, Politics, Humanities & Social Sciences**, s. 140.

⁶⁴ Ahmet Oktay, **Türkiye’de Popüler Kültür**, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları,1995, s. 78.

⁶⁵ Nil Esra Dal, Tüketim Toplumu ve Tüketim Toplumuna Yöneltilen Eleştiriler Üzerine Bir Tartışma, **Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi** Cilt 9 Sayı 19, 2017, s. 2.

⁶⁶ Hatice Çakır , Şeyda Bürücü Kazkondur , Emre Aydilek, “Demokrat Parti Döneminde Tüketim Alışkanlıklarında Yaşanan Dönüşüm ve Toplumsal Yansımaları”, **International Journal of Economics, Politics, Humanities & Social Sciences**, s. 138.

alışkanlıklar sosyal hayatta daha aktif ve tüketen bireyler ortaya çıkarmıştır. Eğlence kültürü de bu değişen alışkanlıkların başında gelmektedir. Büyük kentlerde ve çalışan nüfusta daha özgür bireyler ve kadınlar artık yeni tüketim alışkanlıkları ve yaşam biçimi doğrultusunda eğlence hayatlarına yön vermeye başlamışlardır. Eğlence hayatının toplumun neredeyse her kesimine hitap etmeye başlaması söz konusudur. Eğlence hayatı geleneksel tüm tabuları yıkıp daha renkli ve canlı bir hale bürünürken buna modern hayat kavramı denilmiştir. Bu kavram ile yeni bir yaşam tarzı formu ortaya çıkmıştır. Bu yaşam tarzında gece eğlenceleri, kostüm partileri, yılbaşı partileri, balolar, sinema kültürü, tiyatro, çeşitli sanat etkinlikleri, kokteyller ve yeni eğlence mekânları olan gazinolar, pavyonlar vb. eğlence mekanları türemeye başlamıştır. Bilhassa Cumhuriyet Dönemi baloları iktidarın batılılaşma hevesinin bir gösteresidir denilebilir. Değişen eğlence alışkanlıklarından ortaya çıkmış olan Noel Babalı yılbaşı perileri dönemin yeni alışkanlıklarından olsa da oldukça rağbet görmektedir. Dönemin en popüler basın organlarında bu yeni eğlence anlayışlarından biri olan yılbaşı partilerinin konu edildiği yazılarına göz attığımız zaman İstanbul halkının yılbaşı gecelerine oldukça rağbet gösterdiğini görürüz.⁶⁷ Bir diğer rağbet gören eğlence biçimlerinin başında gelen balo; İtalyanca “ballo” kelime kökeninden gelmiştir. Batılı toplumların çeşitli maksatlarla gerçekleştirdikleri kadınlı erkekli, müzikli, danslı ve eğlenceli toplantı türü anlamına gelmektedir. Balo; kabaca danslı, resmi yahut özel giyimli gece eğlencelerine verilen genel isim olarak da ifade edilebilir.⁶⁸ Değişen eğlence alışkanlıklarından ortaya çıkmış olan balolar oldukça sık düzenlenmiştir. Dönemin basın yayın organlarında magazin değeri taşıyan bu eğlence hayatı ile ilgili birçok yazıya rastlarız. Dönemin baloları ve kokteylleri mecmuaların sayfalarını süslemiştir. Bu başlıklardan birkaç tanesine örnek verecek olursak: “*Sezonun ilk Balosu*⁶⁹, *Balo Mevsimindeyiz*⁷⁰, *Demokrat Parti Balosunda*⁷¹, *Avusturya Balosu*⁷²,

⁶⁷ Hayat dergisi, “1957’den 1958” başlıklı yazıda: “ Yılbaşı gecesi İstanbul halkı evlere ve eğlence yerlerinde 1958’in gelişini neşe içerisinde kutladı. Her yer sabaha kadar tıklım tıklım dolu idi. Yenildi, içildi, şarkı söylendi ve durmadan dans edildi. Saat 7’de dahi halk evine dönmek istemiyor, yeni ve ümit dolu bir yıla girmenin verdiği kuvvetle hala dansa devam ediyordu.” şeklindeki ifadelerinden yılbaşı partisinin ne denli ilgi gördüğünü anlıyoruz.. **Hayat Dergisi**, Sayı 66, 10 Ocak 1958.

⁶⁸ Arif Olgun Közleme, “Bir Modernleştirme Projesi Olarak Cumhuriyet Baloları”, **Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi** Cilt 13, Sayı 70, 2020, s. 555.

⁶⁹ **Hayat Dergisi**, Sayı 61, 6 Aralık 1957.

⁷⁰ **Hayat Dergisi**, Sayı 10, 4 Mart 1960, s. 4-5.

⁷¹ **Hayat Dergisi**, Sayı 78, 4 Nisan 1958, s. 28-29.

⁷² **Hayat Dergisi**, Sayı 10, 4 Mart 1960, s. 4-5

*Sanatkârlar Balosu*⁷³, *Gazeteciler Balosu*⁷⁴, *Mühendisler Balosu*⁷⁵ *Kızılay Balosu*⁷⁶ ve *Basın Balosu*⁷⁷ gibi başlıklarda basında yer bulmuştur. Cumhuriyetin ilk yıllarındaki gibi ağır bir havası olmayan baloların eğlence kültürünün bir parçası olup birçok alanda ve konseptte tertip edildiğini görürüz. Bu eğlence biçiminin magazinsel değeri olduğu için de balo ve parti haberleri mecmuada sıkça yer almıştır. Aynı zamanda yeni eğlence mekanları gibi sadece sohbet edip vakit geçirebilmek için de yeni sosyal mekanlar açılmaya başlanmıştır. Mesela Hayat dergisinde buna benzer bir yer olan “*Kadınlar Kulübü Tuğra*”⁷⁸ ile ilgili bir haber yapılır. Tuğra ünlü simaların gittiği kadınların uğrak yeri haline gelmiştir. Kadınların sosyalleştiği ve misafirlerini ağırladıkları bir yer olduğundan bahsedilmiştir. DP’nin iktidara gelmesi ile sosyal ve kültürel alanda değişimler yaşanmıştır. Siyasi iktidarların ekonomik politikaları olduğu gibi kültür sanat politikaları da vardır. Bu bağlamda DP hükümeti programında kültür sanat konusuna değinilmiştir:⁷⁹

*“İlmin, tekniğin, güzel sanatların süratle gelişmesini sağlamak için bütün vasıta ve tedbirlere başvurmak, bu cümleden olarak ehliyet ve istidatları teşvik etmek, kütüphaneler, müzeler, tiyatrolar, konservatuarlar kurmak, ciddi neşriyata yardımda bulunmak, Türk dilinin, milli bünyesine uygun olarak, süratle gelişmesi yolundaki çalışmalara yardım etmek, kısaca, yurdumuzda milli ve insani kültür seviyesinin yükselmesini sağlayacak her faaliyeti desteklemek, kanaatimizce, devletin başlıca vazifelerindendir. Ancak, ilmin, sanatın ve her türlü fikir faaliyetlerinin, siyasi ve idari müdahalelerden uzak kalmasını, Demokrasi’nin değişmez bir esası olarak kabul ediyoruz,”*⁸⁰

DP’ye göre devlet, kültür alanından elini çekmeli, talepler direkt olarak halktan gelmeliydi; bu da devletin kültürel alandaki mesuliyetini azalttığı anlamına geliyordu.⁸¹ Ancak DP dönemi kültür sanat faaliyetleri şüphesiz kendinden önceki dönemlerden farklı olacaktır. Zira Batılı yaşam biçimi ve yeni tüketim alışkanlıkları eğlence hayatını

⁷³ **Hayat Dergisi**, Sayı 8, 19 Şubat 1960, s.3-4.

⁷⁴ **Hayat Dergisi**, 3 Ekim 1958.

⁷⁵ **Hayat Dergisi**, Sayı 10, 4 Mart 1958.60, s. 4-5

⁷⁶ **Hayat Dergisi**, Sayı 73, 28 Şubat

⁷⁷ **Hayat Dergisi**, Sayı 26, 5 Nisan 1957, s. 5.

⁷⁸ **Hayat Dergisi**, Sayı 69, 31 Ocak 1958..

⁷⁹ Ensar Yılmaz, “Demokrat Parti Döneminde (1950-1960) Kültür/Sanat Alanındaki Değişim Süreci”, **International Journal Of Social, Humanities And Administrative Sciences**, 2022, s. 2184.

⁸⁰ Yalçın Lülecı, “Demokrat Parti Döneminde (1950-1960) İktidar ve Sinema İlişkileri”, **Yeni Düşünceler Mecmuası**, Sayı 14, 2020, s. 32.

⁸¹ Yılmaz, **a.g.m.** s. 2185.

etkilediği gibi müzik ve sinema üzerinde de etkili olmuştur. Kültür sanat etkinliklerinin neredeyse tamamı Amerikan yaşam biçimi ile aynı doğrultuda gitmiştir.

Müzik bir milleti diğerlerinden ayıran en ayırt edici unsurlardan birisidir. Osmanlı'da; Cami Musikisi, Tekke Musikisi, Fasil Musikisi, Piyasa Musikisi gibi isimlerle adlandırılan müzik, klasik ve halk müziği olmak üzere temelde iki kola ayrılmıştır.⁸² Zaman içerisinde değişim göstermişse de Erken Cumhuriyet Döneminde yapılan reformlardan müzik de etkilenmiştir.⁸³ Milli müziğe yönelme isteği müziğin ideolojik bir aygıt olarak kullanımına açık hale gelmesine sebep olmuştur.⁸⁴ Radyo, müzik alanında toplumu etkilemeyi başaran bir kültür aracıdır. İlk olarak radyo yayını 1927 yılında başlamıştır. 1950 yılında ise İstanbul, Ankara ve İzmir'de radyo yayını olduğu görülmektedir.⁸⁵ 1950'lerde radyolarda Batı müziği sıkça verilmiştir. Zamanla Batı müziğine yönelim söz konusu olmuştur. Batı müziğinin yaygınlaşması noktasında halkevlerinin ve köy enstitülerinin etkisi oldukça fazladır. Erken Cumhuriyetten sonra Demokrat Parti Dönemi'ne gelindiğinde sosyal ve kültürel anlamda Amerika'nın etkisi oldukça açıktır. 1950'lerde tüketim alışkanlıklarının değişimi ile Batılı müzik hayatımızda oldukça geniş yer tutmuştur. Gece eğlenceleri ve balolarda Batı rüzgarları esmeye başlamıştır. Aynı zamanda 1950'lerde teknik imkânların gelişmesi ile Batının da farklı müzik türlerinin olması ve küresel etkilemelerin yeni müzik piyasası oluşturmaya zemin hazırlamıştır.⁸⁶ Türk müziğinin değişip çeşitlenmeye başlaması Klasik Türk Müziği kültürü yerine yeni türler getirmiştir. Toplumun her kesiminden bir dinleyici kitlesi bulan bu yeni müzik tarzları artık yeni eğlence mekânları olan gazino vb. yerlerde tüketilmeye başlanmıştır. Bilhassa Demokrat Parti politikaları sonucu gerçekleşen kırsaldan kente göç hali ile ekonomik dengelerin değişimi sonucunda kitlelerin talepleri değişmiş, Türk sanat müziği yerini yeni türlere bırakmıştır⁸⁷. Bu anlamda DP Dönemi'nde gazino kültürü ve ona bağlı olarak gelişen eğlence kültürü söz konusudur. Gazino ve pavyon kültürü oldukça yaygın hale gelmiştir. 1950'li yıllarda

⁸² Nazlı Usta, "Erken Cumhuriyet Dönemi'nde Türkiye'de Müziğin Dönüşümü", **Erciyes İletişim**, 2010, s. 108.

⁸³ Usta, **a.g.t.**, s. 110

⁸⁴ Usta, **a.g.t.**, s. 111.

⁸⁵ Serkan Gıyas Çalbaş, "Demokrat Parti Dönemi Kültür Politikaları", (1950-1960), (**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**), Karabük Üniversitesi SBE, 2014, s. 87.

⁸⁶ Burhanettin Tatar, Sümeyye Aydın, "Müzik Ve İktidar İlişkisi: Kuramsal Ve Tarihsel Bir Analiz ", **Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi**. Sayı 43, 2017, ,S. 25.

⁸⁷ Bedirhan Büyükduman, "Demokrat Parti Döneminde Uygulanan Kültür Politikalarının Türk Mekan Müziğine Etkisi" (**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**), Yıldız Teknik Üniversitesi SBE, 2020, s.

çay bahçeleri yerini çoğu içkili olan gazino ve pavyonlara bırakmıştır. Ankara Palas Pavyonu daha çok bürokratların, Üçnol Lokantaları orta sınıfın, Süreyya Gazinosu ise çoğunlukla memurların gittiği mekânlar olmuştur.⁸⁸ Sanayileşmenin etkisiyle kırdan kente göçün yaşadığı bu dönemlerde büyük kentlerde gecekondulaşma ile yeni yaşam tarzları kurulmuş, yeni bir sosyal sınıf ortaya çıkmıştır. Önceleri sadece üst zümreden şahısların ve politikacıların eğlence mekânı olan bu mekân kırsal kökenli zenginlerin uğrak yeri olmuştur. Bu mekanlar çoğunlukla müzikli olup ateş dansı, apaş dansı gibi programlar içeriyordu. Avrupa'dan gelme artistlerle beraber “oryantal dansöz” de gazino kültürünün bir parçasıdır.⁸⁹ Aynı zamanda bu mekanlar ses sanatçılarının ünlendiği yerler haline gelmiştir. Özellikle kadın sanatçıların hem fiziksel hem de yetenek olarak ön plana çıktığı mekânlar sonraki dönemlere kadar taşınmış ve bir kültür haline gelmiştir. Klasik eserlerin farklı bir tarzda okunması ve özellikle gazino kültüründe yetişen ses sanatçıları ülkede tanınan isimler haline gelmişlerdir. Gazino programlarıyla ülke çapında üne kavuşan ses sanatçıları: Müzeyyen Senar, Perihan Altındağ Sözeri, Hamiyet Yüceses gibi isimlerdir.⁹⁰ Gazino kültürünün ülkemize kazandırdığı bu sesler taş plakların çıkmasıyla ve radyolarda şarkılarının çalınmasıyla herkes tarafından bilinen sanatçılar haline gelmişlerdir. Gazino repertuarında genellikle arabesk türünde müzik yoğun olarak seslendirilmiştir. Dönemin magazin yayınlarında müzik içerikli haberlere baktığımız zaman yeni tarzda müzik yapan sanatçılarımızın yanında kadın sanatçılarımızın da olduğunu görürüz. “ Konuşulan Kadın Sanatkârlarımız”⁹¹, İdil Biret İstanbul’da⁹², Leyla Gencer Scala’da⁹³, Ayla Erduran’ın

⁸⁸ Nevin Gültekin Ve Dilşen Onsekiz “Ankara Kentinde Eğlence Mekanlarının Oluşumu Ve Yer Seçimi”, **Gazi Üniversitesi Mimarlık Mühendislik Fakültesi Dergisi**, 2005, s. 4.

⁸⁹ Esra Göngör, “1950’ler Türkiye’inde modernleşme ve gündelik hayat değişimlerine sinema üzerinden bakmak: İstanbul Geceleri filmi”, **Abant Kültürel Araştırmalar Dergisi (AKAR)**, Cilt 2, Sayı 3, 2017, s. 100.

⁹⁰ Uğur Küçükkaplan, “1930’lardan Bugüne Türkiye’de Arabesk Müziğin Kültürel Zemini Ve Toplumsal-Müzikal Analizi”, **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi SBE, 2012, s. 102.

⁹¹ **Hayat Dergisi**, Sayı 83, 9 Mayıs 1958.

⁹² **Hayat Dergisi**, Sayı 24, 8 Haziran 1961.

⁹³ **Hayat Dergisi**, Sayı 15, 18 Ocak 1957.

Büyük Başarısı⁹⁴, Leyla Sayar⁹⁵, Ferhan ve Doğan Onat⁹⁶” başlıklı yazılarda ünlü müzisyenlerimizin başarılarından bahsedilmiştir.⁹⁷

1.2.3. Türk Sineması: Yeşilçam Dönemi

Osmanlı Devleti’nde ilk sinema gösterisi 1895 yılında gerçekleştirilmiştir. Tek Parti Dönemi’nde ise özellikle halkevleri aracılığıyla ülkenin birçok yerinde sinema gösterimleri gerçekleştirilmiştir. Halkevlerinde kullanılmak üzere film makineleri ve bu makineleri kullanacak teknisyenler gönderilmiştir.⁹⁸ Sinema 1950’lerde gündelik hayatın bir parçası olmaya başlamıştır. 1950 yıllarında kültür sanat alanında da “Amerikalaşma” söz konusudur. Sinemanın ülkenin siyasi atmosferinden bağımsız hareket etmediği gerçeği söz konusudur. ABD ile olan yakın ilişkiler, komünizm karşıtlığı ve Türk milliyetçiliğinin geliştirilmesi fikri sinema üzerinde etkili olmuştur. Orhan Murat Arıburnu- Yüzbaşı Tahsin (1950), Aydın Arakan-Vatan İçin (1951) ve Atıf Yılmaz – Bu Vatanın Çocukları adlı filmleri ile sinemada milliyetçilik fikri etkisini göstermiştir.⁹⁹ Modern anlamda 1950’de günlük hayata girmeye başlayan Türk sineması, Kore’ye asker gönderilmesinden sonra bu konularla da ilgili filmler de yapmaya başladı.¹⁰⁰ Gittikçe gelişen sinema sektörü Amerikan filmlerinin Türkiye’de izlenmesi ile film yıldızlarının magazinsel birer öge olmaları bağlamında basın yayın organlarında yer bulmasıyla birlikte toplumda Amerikan filmlerine ve aktörlerine oldukça yoğun hayranlık ve merak isteği uyanmıştır. Dönemin basınında Cannes, Berlin, Venedik film festivallerini, Hollywood sinemasını anlatan haberler ve içerikler yer almaktadır.¹⁰¹ 1950’lerde elektriğin daha çok yaygınlaşması ile sinema salonlarının

⁹⁴ **Hayat Dergisi**, Sayı 2, 5 Ocak 1961, s. 4.

⁹⁵ **Hayat Dergisi**, Sayı 24, 8 Haziran 1961, s. 12.

⁹⁶ **Hayat Dergisi**, Sayı 24, 10 Haziran 1960.

⁹⁷ “Amerika’da Türk Şarkıları Ve Dansları Pek Seviliyor” adlı haberde: “Amerika’da bilhassa Hollywood’daki her gece kulübünde bir Türk dansöz, bir Türk ses yıldızı çalışıyor. Tanınmış es sanatkarı Müzeyyen Senar da geçen yılın sonunda Hollywood’a gitti. Orada meşhur bir gece kulübünde çalışan Afet Sevilay ile karşılaştı. Affet, Müzeyyen ablasının şerefine danslar etti, şarkılar söyledi...”

Hayat Dergisi, Sayı 5, 29 Ocak 1960, s. 3.

⁹⁸ Özgür Adadağ, “Halkevlerinde Sinema Faaliyetini Yaygınlaştırma Çabaları ve Sınırlılıklar”, **Tarih İncelemeleri Dergisi**, Cilt 37, Sayı 1, Yıl 2022, s. 5.

⁹⁹ Yılmaz, a.g.m., s.2186..

¹⁰⁰ Yılmaz, a.g.m., s.2186.

¹⁰¹ “Cannes’tan Geliyorum, Semiral Bilbaşarın Cannes Notları” başlıklı yazı ile Bilbaşarın gördüklerini anlattığı bir metin yayınlanmıştır. Bknz. **Hayat Dergisi**, Sayı 32, 17 Mayıs 1957.

Hayat Berlin Film Festivalinde adlı haber ile Almanya muhabirimiz olan Faruk Arık’ın Berlin’de düzenlenen XI. Milletlerarası film festivaline katıldığına ve Türkiye’nin de katılım gerçekleştirdiğine değinilen bu haberde festival ile ilgili özel bir röportaj da yer almıştır. **Hayat Dergisi**, Sayı 29, 13 Temmuz 1961, s. 3-5.

sayıları artmış ve yerli film teşviki için vergiler de kaldırılmıştır.¹⁰² Türk film üretimi açısından bir çeşitlenme, üretme dönemi başlamıştır. Daha çok seyircinin talepleri doğrultusunda yeni film üretimleri meydana gelmiştir. Tarihi, korku, fantastik, komedi vb. türler üretilmeye başlanmıştır. Kırsal kente göçün yoğun olarak yaşandığı bu dönemlerde sinema seyircilerinin yapısı da değişime uğramıştır. Kimliği kırsal ağırlıklı sinema seyircisinin geleneksel kültüründen beslenen Yeşilçam sinemaları da gelenekselleşmiştir.¹⁰³ Mısır filmlerinin çok fazla izlendiği Taksim sinemalarında artık Türk filmleri izlenmeye başlamıştır. Çeşitlenen türlerin kaynakları ise çoğunlukla Amerikan, Fransa ve Almanya gibi yabancı ülkelerin filmleri ve dönemim çok satan romanlarıdır. 1950 ile 1959 yılları arasında çekilmiş olan 540 yerli filmin 49'unun kaynağı dönemin popüler yazarlarının yazdığı romanlardan uyarlama olduğu görülür.¹⁰⁴ Bir geçiş dönemi olan 1950'li yıllar Belgin Doruk, Muazzez Arçay, Neriman Köksal, hatta Kenan Pars gibi Yeşilçam tarihini yazacak şöhretleri sinema dünyasına kazandırmıştır.¹⁰⁵ 1960'lar ve sonraki dönemlerde halkın sinema ile olan ilişkisi en yüksek seviyededir. 1961 Anayasası ile sinema üzerine eleştirel ve düşünsel yaklaşımlar olduğunu söylenebilir. 1960'lı yıllarda ticari anlayışlı Yeşilçam sineması, üretimini ve çeşitliliğini son hızla sürdürmüştür.¹⁰⁶

1.2.4. Güzellik Yarışmaları

Cumhuriyet Dönemi'nin toplumsal hayata yerleşen yeni uygulamalarından birisi de güzellik yarışmalarıdır. Güzellik yarışmaları ile kadın modernleşmesinin sembolik bir uygulaması olmakla beraber Türk modernleşmesinin temsili yeni kadınların özellikle dış dünyada görünür kılma amacı güdülmüştür.¹⁰⁷ Bu yarışmalar Türkiye'nin Batılı devletler arasında yer edinebilmesi, dünyadaki gelişmelere uyması ve çağdaşlaşması adına bir araç sayılmıştır. Devlet tarafından katılımlara teşvik edilen yarışmalar 1930'lu senelerden itibaren önemsenmiştir. Modern dünyaya ayak uydurmak isteyen Türkiye

¹⁰² İlker Mutlu, Sinema Tarihi Yazınımızın Üvey Çocuğu: 1950'ler Ve Yeşilçam'ın Doğuşu, **Sekans Sinema Kültürü Dergisi**| Sayı 15, 2020, s. 114.

¹⁰³ Mutlu, **a.g.m.**, s. 114.

¹⁰⁴ Emrah Özen, "Sinemamızın Şahsiyet Azabı: Eliili Yıllarda Yerli Film/Türk Filmi Ayrılmı Üzerine Bir Değerlendirme " **Türkiye'nin 1950'li Yılları**, Haz. Mete Kaan Kaynar, İletişim Yayınları, 2015, s.489.

¹⁰⁵ Mutlu, **a.g.m.**, s.113.

¹⁰⁶ Âla Sivas Gülçur, "Türk Sinemasında Yeşilçam Dönemi" y.y., s.2.

¹⁰⁷ Filiz Yıldız, Türkiye'de İlk Güzellik Yarışmaları Ve Basının Öncü Rolü: Genç Cumhuriyet'in Asri Güzelleri, **Etkileşim**, Sayı 4, 2019, s. 69.

başlarda ulusal olarak düzenlediği yarışmaları zamanla uluslararası bir boyuta dönüştürmüştür.

Güzellik yarışmaları ile yeni rejimin tanıtılmasında kadınlara simgesel bir rol yüklenmiştir¹⁰⁸. Kadınların bu yarışmalarda sadece güzellikleri ile değil modern tavırları ile de görünür olmaları istenmiştir.¹⁰⁹ Cumhuriyet gazetesi beş kere olmak üzere 1929-1933 yılları arasında Türkiye Güzellik Yarışması düzenlemiştir. 1932 yılında Türkiye'nin ilk dünya güzeli Keriman Halis'tir.¹¹⁰ Basında oldukça yer edinen bu haber ile genç kızların hayali güzellik müsabakasında ülkesini temsil etmek üzerine kurulmaya başlamıştır. Güzellik yarışmaları ile birinci seçilen "kraliçe" Türk kadınının temsilcisi niteliği taşımıştır. 1952'de Günseli Başar Avrupa güzeli seçilince "milli temsil" bağlamında Avrupa'ya Türk kadınlarını temsilen gitmesi o dönem devlet meselesi gibi ele alınan bir konudur.¹¹¹

Güzellik yarışmaları ile görsel anlamda da birer model haline gelen kadınlar, güzellik yarışmalarında birinci olmayı vatani görev saymaktaydılar. Ülkeyi tanıtmak ve uluslararası anlamda bir yankı uyandırma isteği mevcuttur. Bu yüzden kadınlarımız güzellik yarışmalarına basın yolu ile teşvik edilmiştir. Güzellik yarışmaları Cumhuriyet Dönemi'nde çağdaşlaşma aracı sayılırken kitle iletişim araçları tarafından da bir pazarlama özelliği taşımıştır.¹¹² İlk zamanlarda mecmualar ve gazeteler tarafından düzenlenen yarışmalar, bir süre sonra radyo ile desteklenmiş akabinde değişik isimler ile televizyon vasıtasıyla da yapılmaya başlanmıştır.¹¹³ Gelenek haline gelen güzellik yarışmaları sonraki dönemlerde de devam etmiştir. Özellikle basının bu konu hakkındaki teşviki göz ardı edilmemelidir. Estetiğin, güzelliğin sembolü olarak görülen kadınlar, Cumhuriyet Dönemi'ne bakıldığında biraz da popülist algıyla bir kıyaslama yapılmıştır. Yarışmaya katılım gerçekleştirecek kadınların fotoğrafları gazetede basılmıştır. Fotoğrafların yayınlanması, kadınların gazete sayfalarında artık sıkça yer

¹⁰⁸ Ercan Çağlayan, **Yakın Akrabalar Kemalist Türkiye ve Pehlevi İran**, İstanbul: Nubihar Yayınları, 2022, s.281.

¹⁰⁹ Yıldız **a.g.m.**, s. 69.

¹¹⁰ Mehmet Gündüz, "Atatürk Döneminde Toplum Dönüştürmenin Aracı Olarak Cumhuriyet Gazetesinin Düzenlediği Güzellik Yarışmaları", **Türkiye İletişim Araştırmaları Mecmuası / Turkish Review of Communication Studies**. Sayı 41, 2022 s. 65.

¹¹¹ Serpil Sancar, **Türk Modernleşmesinin Cinsiyeti Erkekler Devlet, Kadınlar Aile Kurar**, İstanbul: İletişim Yayınları, 2014 s. 241.

¹¹² Çağlayan, **a.g.e.**, 282.

¹¹³ Ayşe Gül Burunsuz, **Türk Magazin Dergilerinde Güzellik Yarışmaları: Ses Mecmuası Örneği, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**, Atatürk Üniversitesi SBE, 2015, s. 1

almasına olanak sağlamıştır. Bu durum kadınların toplum tarafından benimsenmelerini ve kadınların sosyal hayatta yer edinmelerini sağlamıştır.¹¹⁴

1.3. BASIN VE MAGAZİN BASINI

Modern dünyanın kapılarını açan basın, aydınlanma, bilgi sahibi olma, eleştirel düşünme ve sorgulama gibi birçok olumlu etki yaratmıştır. Aynı zamanda insanların yeni kültür ve bilgilerle tanışmasını sağlamıştır. Gerek sanat gerek siyaset gerekse de güncel hadiseleri içinde barındıran gazeteler, insanların okuma alışkanlığını artırdığından insanlar için vazgeçilmez bir kaynak halini almıştır. Gazete içeriği çok çeşitli olan basın organıdır. Hem haber kaynağı hem öykü, şiir ve magazini içinde barındırması hem de ucuz olması hasebiyle geniş bir kitleye ulaşmıştır ve 18-19. yüzyıldan günümüze kadar etkisini sürdürmüştür. Gazetelerin yanında mecmuaların da yayımlanmaya başlaması Osmanlı Devleti'nde Tanzimat Dönemi ile olmuştur.¹¹⁵ Bu gelişimi Meşrutiyet Dönemi de takip ederek dergiciliği, üst seviyeye taşımıştır. Batı kaynakları esas alınarak yayımlanan içerikler sosyal ve kültürel hayatın yanında bilimsel içerikli olup toplumun merakını dinç tutarak aynı zamanda batılılaşmaya da teşvik etmiştir.¹¹⁶ Yazılı, sözlü, görsel iletişim ağının tüm dünyaya yayılmasıyla yeni bir iletişim şekline geçilmesinde yine en büyük pay matbaanınıdır.¹¹⁷ Matbaa ile bilgilerin birikmesi ve hızlıca yaygınlaşmasının yanında iletişimin gelişmesi uygarlık açısından büyük bir işleve ev sahipliği yapması söz konusudur. Matbaanın kuruluşu sonrası zamanla gazetecilik faaliyetleri hız kazanmıştır. Aynı zamanda gazete bilgi akışının ivedilikle etkin rolde olan bir iletişim aracı halini almıştır. Medeniyetlerin ve toplumların gelişmesiyle beraber bilgi alışverişi de gelişmiştir. Basın-yayın denilen, genel ismiyle basın kurumu ve kurumun aracı gazetecilik böylece zamanla oluşmuştur.¹¹⁸

¹¹⁴ A. Hanife Kocakaya, Atatürk Dönemi Güzellik Yarışmaları ve Keriman Halis", (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Dokuz Eylül Üniversitesi AİİTE, 2009, S.69.

¹¹⁵ Kenan Demir, Osmanlı'da Dergiciliğin Doğuşu ve Gelişimi 1849- 1923, **Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, Sayı 9, 2016, s. 77.

¹¹⁶ Ali Rıza Savaş, Osmanlı Modernleşmesi Ve Basın: Din İle Geleneğe Etkisi, **Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, Cilt 9, Sayı 1, 2020, s. 85.

¹¹⁷ Alpay Kabacalı, **Başlangıcından Günümüze Türkiye'de Matbaa Basın ve Yayın**, İstanbul: Literatür Yayınları, 2000, s. 2.

¹¹⁸ Olcay Özkaya Duman, "Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Ulusal'dan Yerel'e Basın ve Yayıncılık Faaliyetlerinin Gelişimi Üzerine Bir Değerlendirme", **Turkish Studies**, , Vol. 8, No 12, Ankara 2013, s. 1034.

Osmanlı Devleti'nde 1860 yılında hareketlilik gösteren basına 1876 senesine doğru gelindiğinde sıkı önlemlerle birlikte sansürler konulmaya başlanmıştır. Abdülhamid Rejimi olarak bilinen ve temelini baskıcı, kapalı yaklaşımın oluşturduğu bir düzen 1878 yılından itibaren kesin şeklini almış ve giderek sertleşmiştir.¹¹⁹ Basının toplumu etkilediği düzeyde kendisinin de siyasal anlamda etkilenmesi söz konusudur.¹²⁰ Zira bu sebepten iktidarla aynı yolu izlemeyen basın birçok kez sansüre uğramıştır.¹²¹ Cumhuriyet Dönemi'nde de basın, sansüre maruz kalmıştır. Örneğin Mustafa Kemal Atatürk'ün ulusal direncin örgütlenmesinde yaptığı ilk çalışma haber araçlarını kontrol altında tutmak olmuştur. Bunun yanında gazete ve telgraf gibi haber kaynaklarını kendi kontrolü altına almıştır.¹²² Millî Mücadele Dönemi'nde basının gücüyle halkın örgütlenmesi ve düşmana karşı tek yürek olması gazete ile gerçekleşmiştir. Mustafa Kemal'in Müdafaa-i Hukuk'un yayın organı olarak İrade-i Milliye gazetesini çıkarması milli irade için büyük bir propaganda aracı olmuştur.¹²³ Mustafa Kemal daha sonra tamamen kendi denetimi altında olan Hakimiyet-i Milliye gazetesini çıkarmıştır. Bunun yanı sıra Anadolu Ajansı ve Matbuat Umum Müdürlüğü kurulmuştur.¹²⁴ Böylece haberlerde tekdüzelik sağlanmıştır. Bahsedilen bilgiler ışığında denilebilir ki Cumhuriyet Dönemi'nde de bilhassa Atatürk, İnönü dönemleri (1923-1950) basın özgürlüğünün sınırsız olması beklenmemiştir. Dönemin basını yönelimi, dönemin kadrolarının elindeydi, 1939 yılında Cumhuriyet gazetesindeki bir yazıda:

“Millî Şef’e, hükümete ve CHP ‘ye dil uzatmak yasaktı. Hükümetin genel tutumu hiçbir şekilde tenkit edilemezdi. Bu itibarla gazeteler daha ziyade dünya politikası üzerinde durmaya önem veriyorlardı. Gazetelerimiz, genel tutumlarını hükümet direktiflerine göre ayarlamak durumunda idiler”. Bizim hükümet de Batı demokrasilerine oldukça bir yakınlık göstermekle beraber, Ruslara ve faşistlere karşı açıkça cephe almaktan çekiniyordu. Bir gün Saraçoğlu, gazetecilerle yaptığı bir konuşmada, “en iyi rejimin Türk rejimi olduğunu, ileride bütün milletlerin bu rejimi benimseyeceğini” söylemişti. Fakat o günkü Türk rejimi ne idi? “Ne niyete yersen odur” anlamına gelebileceği için, aramızda bizim yönetim

¹¹⁹ Orhan Koloğlu, **Osmanlı'dan 21. Yüzyıla Basın Tarihi**, İstanbul: Pozitif Yayınları, 2015, s. 61.

¹²⁰ Adem Aytan, Türkiye'de Basın ve Rejimi (Cumhuriyet Dönemi Basın İktidar İlişkisi ve Basın Rejimleri), (**Yayımlanmamış Doktora Tezi**), İstanbul Üniversitesi SBE, 2011, s. 11.

¹²¹ Bora Ataman, Türkiye'de İlk Basın Yasakları ve Abdülhamid Sansürü, **Marmara İletişim Dergisi**, Cilt 14, Sayı 14, 2009, s. 22.

¹²² Metin Kopar, Cumhuriyetin Kuruluş Yıllarında Basın İktidar İlişkisi (1920-1925), **Cumhuriyet Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi**, Cilt 40, Sayı 1, 2016, s. 126.

¹²³ Koloğlu, **a.g.e.**, s. 114.

¹²⁴ Dilara N. Koçer, “Türkiye’de “Kamu Diplomasisi”nin Kurumsallaşması: Matbuat İdaresi’nden İletişim Başkanlığı’na, **Konya Sanat Dergisi**, Sayı 2, 2019, s.87.

sistemimizle,, muz rejimi” diye ara sıra şakalaşırdık. Başka başka ideolojilere sempati duyan yazarlar, Millî Şeften esirgemedikleri saygının gölgesine sığınarak ya komünizmi ya da faşizmi övmeye bakarlardı. Zıt ideolojilere bağlı yazarların aynı gazete kadrosunda yer aldıkları sık sık görülürdü.”¹²⁵

Söz konusu dönemde de çeşitli kısıtlamalara gidilmiş ve sansürler varlığını burada da devam ettirmiştir.¹²⁶ 1950 Seçimlerinde DP'nin iktidara gelmesinde basının desteği de etkili olmuştur. Zira DP'nin seçim için propagandası özgürlük, eşitlik ve refah vaadi ile dolup taşmıştır. Nitekim öyle de olmuştur. DP'nin iktidar olmasıyla yaptığı ilk çalışmalardan biri, vaat edildiği gibi basına verdikleri sözle yeni bir basın kanunu çıkartmak olmuştur.¹²⁷ 1950 senesinde kabul gören yeni basın yasasının önemli bazı yenilikleri şunlardır: Mecmua ve gazete çıkarmak isteyenlerin bundan sonra hükümetlerden izin veya ruhsat almasına gerek olmaması, basın suçları için alanında uzman özel mahkemelerin kurulması, cevap haklarının yeniden düzenlenmesi gibi düzenlemeler yer almıştır¹²⁸. Bu kanunla birlikte basında özgürlük havası hâkim olmuş ve gazete mecmua sayıları artarak çoğalmıştır. İçerikler özgürlüğün vermiş olduğu rahatlıkla daha eleştirel olmuştur. Ancak DP'nin sağladığı bu rahatlık çok uzun sürmemiş, iktidar olunca muhalif yapıdan rahatsız olmuş ve basında çeşitli kısıtlamalar yapmıştır. Basın üzerine uyguladığı sert tavırlar, yasaklar ve sınırlamalar söz konusu olmuştur.¹²⁹ Dönemlerin basınına bakılarak söz konusu zamanların ideolojisi, sosyal kültürel yaşamı ve ekonomisi rahatlıkla anlaşılabilir. Basının, dönemin iktidarı ve uyguladığı rejim tarafından düzenlenip hayat bulması su götürmez bir gerçektir. Ülkedeki iktidar hangi yolu/ rejimi izliyorsa basını da bu doğrultuda şekillendirip hayat bulmasına neden olmuştur. DP ile toplumda yaşanan bazı değişimler: Kapitalizm hız kazanmış, halkın pazar ekonomisiyle tanışması sağlanmış ve sosyal anlamda hızlı bir değişim yaşanmıştır. Hem ekonomik hem siyasal anlamda yaşanan değişimler savunmaya da yansımıştır. Türkiye, ABD ile müttefik olmuş ve Avrupa yanlısı bir

¹²⁵ Ekrem Çelikiz, Gökhan Kuzucanlı, İnönü Döneminde Basın Özgürlüğü: Cumhuriyet, Akşam Ve Vatan Gazeteleri Örneği, **Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi**, Cilt 6, Sayı 4, 2019, s. 114.

¹²⁶ Salhadin Gök, Tek Parti İktidarında Basın Muhalefeti: Millet Dergisi Örneği, **Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi**, Cilt 16, Sayı 41, 2009, s. 352.

¹²⁷ Funda Şenol Cantek, “Ellili Yıllar Türkiye’inde Basın”, **Türkiye’nin 1950’li Yılları**, Mete Kaan Kaynar, (drl.), İstanbul: İletişim Yayınları, 2015, s.23

¹²⁸ Cantek, **a.g.e**, s.23

¹²⁹ Gökhan Eşel, Demokrat Parti Dönemi Türk-Amerikan İlişkilerinde Basın Sansürü Ve Pullham Davası, **Türklük Bilimi Araştırmaları**, Sayı 29, 2011, s. 146.

politika devam ettirmiştir.¹³⁰ DP Dönemi'nde ABD kültürü Türkiye topraklarına serpilmiş ve filizlenmeye başlamıştır. Türkiye'nin artık rol modeli Amerika olmuş, Amerikan hayat tarzını benimseyerek bunu basına da yansıtmıştır. Hükümetin basın üzerinde tahakküm kurmayarak basına denetim yapmama vaadi ile iktidar olan DP bu sözlerine çok sadık kalmamış vaatlerinin tam tersini uygulamıştır.¹³¹ Türkiye artık siyasi, sosyal, ekonomik ve kültürel anlamda ABD'yi örnek almıştır. Amerikan yaşam tarzına hayranlık duyulmuştur. Bu sebepten basın, Amerikan kültürünün toplumu etkilemesinde büyük rol oynamıştır. Türkiye'nin yeni hedefi "Amerika" olma ve bu yolda DP Dönemi'nde "Her mahalleye bir milyoner" söylemi bu hedefi pekiştirmiştir.¹³² "Küçük Amerika olmak"¹³³ amacı basında kabul görmüş ve bu hedefe ulaşmak için ABD'nin yukarıda da belirtildiği üzere her alanda politikaları basında benimsenip destek görmüştür. Öyle ki söz konusu dönemde gazeteler ele alındığı zaman farklı bir şeye rastlanılmadığı bilakis basının adeta bir kopya gibi uyum içinde olduğu görülmüştür. Hıfzı Topuz bu dönemle ilgili şu sözleri söylemiştir:

*"14 Mayıs 1950 seçimleri ile Demokrat Parti iktidara geldiği zaman bütün gazeteciler bayram etmişti. Ben de onların arasındaydım. Adnan Menderes gazetecilerin dileklerini yerine getireceğini söylüyordu"... 'Ama ne yazık ki bu bayram havası çok sürmedi. Menderes en ufak bir eleştiriye tahammül edemiyordu.'*¹³⁴

Söz konusu hadiselerden sonra "Besleme Basın" olarak tabir edilen gazeteler ekonomik baskılara maruz kalmamış, hatta bir istisna olmuştur. Bunlardan biri de Hayat Dergisidir.¹³⁵ Bu dayatmalardan sıyrılmak adına magazin, sanat, kültür dergiciliğinde bir artış meydana gelmiştir. Dönemdeki mecmualar Amerikan yörüngesinde kalarak onun kültür, sanat, haber ve magazin dergilerini rehber edinerek Türkiye'ye uyarlayıp yayınlanmaya başlamışlardır. Bilhassa Hayat dergisinde bariz hissedilen Amerikan Life dergisi etkisiyle Amerikan yaşam tarzını, tüketim anlayışını yansıtmıştır.¹³⁶ 1950'lilerde basın ve iktidar ilişkileri bu durumdayken 1960 darbesi sonrası değişen iktidarla birlikte

¹³⁰ Sabuncuoğlu, a.g.t., s.1.

¹³¹ Hamza Cakir, D. Elif Yavalar, Demokrat Parti İktidarı ve Basın, **Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi**, Cilt 6, Sayı 3, 2017, s. 268.

¹³² Ayla Acar, "Soğuk Savaş Yıllarında Amerikan Kültürünün Türkiye'ye Girişinde Basının Rolü (1945-1960)", (**Yayımlanmamış Doktora Tezi**), Marmara Üniversitesi SBE, 2008, s. 7.

¹³³ Oktay, a.g.e., s.77

¹³⁴ Hıfzı Topuz, <https://www.cumhuriyet.com.tr/yazarlar/hifzi-topuz/menderes-doneminde-basin-ozgur-lugu-1763781> (Erişim Tarihi: 28.02.2023).

¹³⁵ Sabuncuoğlu a.g.t., s. 17

¹³⁶ Emine Güntepe, "Türkiye'yi Hayat Üzerinden Anlamak (1956-1978)", (**Yayımlanmamış Doktora Tezi**), Ankara Üniversitesi TİTE, 2022, s.34

toplumun bazı alanlarında değişiklik olduğu gibi basında da değişiklikler meydana gelmiştir. Cemal Gürsel'in basın hürriyeti hakkında yaptığı açıklama şu şekildedir:

“...Şuna inanıyorum ki bir memlekette matbuat millet yapısının tavanında asılı pırlanta avize gibidir. Bu avizenin nurlu ışıkları cemiyeti ve onu idare edenleri daima aydınlık içinde tutmak suretiyle doğru yolda yürümelerini, fazilet ve ahlaka ulaşmalarını temin eder. Avize ışık vermeyecek hale gelir ve getirilirse vatan ufukları kararır, herkes karanlıkta kalan bedbahtlar gibi yollarını şaşırır; her şey nuru ile beraber şuurunu; ahlakını ve faziletini de kaybederek yol olma kaderine doğru sürüklenir. Biz bu mübarek ışığın nurundan daimi olarak istifade edecek ve ona hiçbir zaman saygı ve takdir hissi duymaktan ayrılmayacağız...”

Sözlerinden de anlaşılacağı üzere basının özgür olması, milletin ve tarihin doğruya ulaşılması değerli görülüp bu konudaki hassasiyetin korunacağı vaadinde bulunulmuştur.¹³⁷ Marshall Planı kabulünden sonra ve 1950 senesinde DP'nin iktidara gelmesinin akabinde Amerikan yaşam tarzı ülkede egemen olmuştur. 1950'li senelerin en etkin yayın organları olan gazete ve mecmuaların içeriği Amerikan kültüründen ibaret olmuştur. Toplumda Amerikan yaşam tarzı benimsetilmek istenmiştir.¹³⁸ Türkiye ve ABD arasındaki ekonomik işbirliği hasebiyle Amerikan magazinleri taklit edilmiştir.

Magazin, sözlükte İngilizce magazine, Fransızca magasin demektir. Magazin terimi mecmua, dergi sözcüğünden alıntıdır ve depo, mağaza anlamına gelmektedir. “Mağaza” anlamına gelen sözcük ilk kez 1732'de Londra'da çıkan “The Gentleman's Magazine” adlı süreli yayında mecmua adı olarak kullanılmıştır. Türkiye'de ilk örneği 1936'da çıkan İstanbul Magazin adlı haftalık yayındır.¹³⁹ Birinci ve İkinci Dünya Savaşı'nın toplumda yaratmış olduğu kasvetli havadan, buhrandan ve bunalımdan halk magazine sığınarak kaçış bulmuş ve magazin mecmuaları okuyarak gündelik hayatın kaygılarından eğlenceli vakit geçirerek sıyrılmaya çalışmışlardır. İnsanların dikkatini çeken kavramlardan biri olan magazin özellikle bu dönemde çok rağbet görmüştür.¹⁴⁰

¹³⁷ Hayat Dergisi, Sayı 28, 8 Temmuz 1960, s. 3.

¹³⁸ Sabuncuoğlu, a.g.t., s. 24

¹³⁹ <http://www.nisanyansozluk.com/kelime/magazin>, (Erişim Tarihi: 28.02.2023).

¹⁴⁰ Sabuncuoğlu, a.g.t., s. 24.

Magazin dergilerinde gösterilen yaşam biçimleri özendirmek amacıyla sunulmuştur.¹⁴¹ Gazete ve dergiler Amerikan olan her şeyi bünyesinde barındırılmış ve bu yaşam biçimi üzerinden yayınlar yapmayı hedef edinmişlerdir.¹⁴² Basın, Amerikan kültürünü sürekli olarak her içerikte kullanmış ve dönemin tüm gazete, dergiler neredeyse birbirinin aynı olmuştur. Bilhassa Hayat Dergisi incelendiği vakit magazin sıklıkla işlendiği görülmüştür. Hayat Dergisi Amerika kültürünün kadınlar üzerinde etkili olmasında büyük rol oynamıştır. Amerika kültürü ve yaşam tarzı her fırsatta tanıtılmış, basın aracılığıyla yaymaya çalışılmıştır. Türkiye magazin basını ülkenin dış ilişkilerine bağlı olarak ideolojik değişimler göstermiştir. Bu nedenle magazin mecmualarının dönem dönem farklı şekillerde olduğu görülmüştür. Örneğin DP iktidarı dönemindeki siyasi ilişkilerin ülkenin kültürüne yansımaları ve mecmuaların yönünü ABD'ye çevirmesi ile yeni eğilimler ortaya çıkmıştır.¹⁴³ Türkiye'nin modernleşme, Batıya ayak uydurma, kapitalistleşme isteği, dönemin magazinleri, toplumsal yaşamın tamamıyla batılılaşma sorununa ayrıca özen gösterilmiştir. Sürekli olarak Batının üstünlüğü dile getirilmiş ve Türkiye'ye de rehber olması gerektiği vurgulanmıştır. Sanayileşme, makineleşme, kentleşme ile bütün sosyo-ekonomik ve kültürel yapıyı şekillendiren kapitalizm ile gazeteler seçkin zümreye ait bir kültürel ürün olmaktan çıkmıştır. Neredeyse her kesimden insana hitap eden bir ürüne dönüşmüş ve basında yer almaya başlamıştır. Çok resim ve büyük punto kullanılarak ciddiyetsiz ve derinliksiz haberler ele alınmış, okurların zihinlerinden çok gözlerine hitap edilmiştir. Bu yayıncılıkta genellikle dil basit kullanılmış ve her düzeyde insana hitap edilmiştir. Magazinde, kitleler tarafından dikkat çekilmesi ve kitlelerin merakını uyandırması için bol resim kullanılmıştır. Bunun yanında içeriğin boşaltılacak kadar hafifletilmesi ile eğlendirmeyi amaçlayan basın türüdür. Magazin kavramı bireylerin stresini atmak ve gerginlikten kurtulmak adına başvurduğu eğlence yöntemlerinden biridir¹⁴⁴. Eğlenceli vakit geçirmek için başvuru alan magazin basını, zamanla kitlelere bir şey satabilmek adına kullanılan bir reklam aracı haline dönüşmüştür. Bunun nedeni kapitalizmin ağırlık basması ve egemen ideolojinin eğlence sektörünü sermaye açısından kendine bağlı kılarak iş birliği yapmaya mecbur etmesi olmuştur. 1960'lı yıllarda ise sinemanın da

¹⁴¹ Oktay a.g.e., s. 69-70.

¹⁴² Ayla Acar, a.g.m., s.111.

¹⁴³ Sabuncuoğlu, a.g.t., s. 24.

¹⁴⁴ Ayşe Gül Burunsuz, "Türk Magazin Dergilerinde Güzellik Yarışmaları: Ses Dergisi Örneği", (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Atatürk Üniversitesi SBF, 2015, s. 35.

etkisiyle magazin dergilerinde değişen kadın imgesi yer almıştır. Bu durumun kadınların sosyal yaşama katılımlarının artmasından kaynaklandığı söylenebilir. Magazinesel yayınların bu dönemde daha çok şehirlerde tüketildikleri bilinmektedir. Zira metropol sayılan İstanbul, Ankara gibi büyük şehirlerde kadınların okuma oranı diğer şehirlere kıyasla daha yüksektir. Bunun yanında ekonomik özgürlüğe sahip olan kadınlar kültürel tüketime yönelmişlerdir.¹⁴⁵ Bu dönemdeki mecmualar kadın ve kadın sorunlarına fazlaca önem vermişlerdir, zira tüketici kitlesinin büyük bir çoğunluğunu kadınların oluşturduğu anlayışı yaygın olduğundan kadınların dikkatini çekecek konular işlenmiştir.¹⁴⁶ Anne olarak kadın, eş olarak kadın, sevgili olarak kadın gibi birçok konu neredeyse her sayıda ele alınmıştır. Kültürel tüketime eğilim genellikle gelişen şehirlerde gerçekleşmiştir. Toplumda meydana gelen kültürel değişimin akabinde insanların tüketim ihtiyacı değişmiş, yeni yeni eğilimler ve konulara yönelim gerçekleşmiştir. Magazine yönelim de bunlardan biridir. Magazin dergilerinin amacı insanları bilgilendirmekten ziyade eğlendirmek olmuştur. Bundan dolayı yayımda yer alan haberler oldukça kısa yazılmış daha çok görsel eklenerek okurun ilgisini uyandırmıştır.¹⁴⁷ Daha önce de belirtildiği gibi insanların yaşadığı trajik olaylardan ve dramatik durumlardan kaçışı, eğlenceli vakit geçirmeye çalışmaları magazin dergileri vasıtasıyla olmuştur. İçerisinde eğlence, moda, sağlık, gündelik hayat, güzellik, tarih, sinema, fallar ve burçlar, yemek tarifleri, bulmacaların yanında cemiyet dedikodusu gibi oldukça geniş bir konuyu barındıran mecmualar okur tarafından ilgi görmüş ve merakla takip edilmiştir.¹⁴⁸ Magazin dergileri için görseller vazgeçilmez kaynaklardır. Magazin dergilerinin içeriğinin yarısından fazlası fotoğraflardan oluşur ve ayrıntılara çok girmeden yazılar sunulur. Özellikle kapak fotoğrafları dergilerin dikkat çekmesinde ve satılmasında büyük rol oynamıştır. Ülkemizde magazin ilk örnekleri dergilerde görülmüştür bu sebeple dergicilik ve magazin kavramı bir bütün olarak ele alınmış ve birbirini tamamlayıcı olarak kabul görmüştür.¹⁴⁹

Dergiciliğin tarihsel gelişimini ele aldığımız vakit 17. Yüzyılda başlamış olduğunu görürüz. Ülkemizde her ne kadar gazetecilik ön planda olsa da dergicilik de

¹⁴⁵ Oktay, **a.g.e.**, s. 77-88.

¹⁴⁶ Oktay, **a.g.e.**, s.86.

¹⁴⁷ Burunsuz, **a.g.t.**, s. 35.

¹⁴⁸ Emine, Güntepe Yeşilbursa, “Türkiye’yi ‘Hayat’ Üzerinden Anlamak”, s.13

¹⁴⁹ Burunsuz, **a.g.t.**, s. 35.

19. yüzyılda sahaya çıkmış olup yaygınlaşmaya başlamıştır.¹⁵⁰ Dergiciliğin boy gösterdiği yayım hayatında değişen şartların getirmiş olduğu mecmua türlerindeki artış ile her türlü mecmuanın hayata geçirildiğini ve sağlam bir zemine oturtulduğu söylenebilir. Dergiler de artık gazeteler kadar başvurulan bir yayım organı olmuştur. Zira dergiler, yaşam tarzını, siyasal şartları ve dönemin atmosferini tespit etmek adına önemli kaynaklar arasında yerini korumuştur. Bu nedenle basın tarihi çerçevesinde önem arz eden dergiciliğin geçmişten günümüze olan serüvenine değinilmiştir. Avrupa’da olduğu üzere bizde de yayım hayatına giren dergiler bilimsel bir özellik taşımaktadır. Ülkemizde bilindiği gibi ilk Türkçe dergi 1849-1851 seneleri arasında yayımlanan bir tıp dergisi niteliği taşıyan Vaka-i Tıbbiyedir.¹⁵¹

Ülkemizde Tanzimat Dönemi’nde başta bilimsel içerikli dergiler çıkmış olsa da zamanla felsefe; tarih, fizik, kimya, coğrafya hatta müzik, mizah ve magazin içerikli dergiler de basılmıştır. Gittikçe artan mecmua türlerine kadın, din, çocuk, eğlence gibi mecmua türleri örnek gösterebiliriz. Tanzimat Dönemi ardından Cumhuriyet Dönemi’ne kadarki süreçte dergicilik büyük değişim göstermiş ve halkın gazeteden çok başvurduğu bir tür haline gelmiştir. Özellikle II. Abdülhamit dönemindeki sansür baskısı, gazetelere olan müdahale dergiyi bir adım daha öne çıkararak gazeteyi gölgelemiştir. Söz konusu baskıların akabinde II. Meşrutiyetle gelen basındaki hürriyet dergilerin sayısını arttırmıştır.¹⁵²

Genişleyen dergicilik yelpazesinde kadın dergileri çoğalmaya başlamıştır. Gerek Amerika gerek Avrupa’da boy gösteren kadın hareketlerinin Türk kadınları üzerinde çok büyük etkisi olmuştur. Bu etki ile bilinçlenmenin vermiş olduğu eğitime yönelik sonucu kadın hakları savunuculuğu meydana gelmiş ve sosyal yaşama yansımıştır. Kadın hakları konusunda dergiler dikkatleri çekmiştir. Değişimin yaşanmaya başladığı bu yıllarda kadınlardan artık çok yönlü olmaları beklenmiş ve hayatın her alanında kadının rolü olması gerektiği düşüncesi hasıl olmuştur. Kadınlar yalnızca ev hanımı olmakla sınırlı kalmayıp iş hayatına atılmış, sosyal, kültürel, spor gibi alanlarda başarılı kadınlar örnek gösterilmiştir. Değişimin adaptasyonuna kapılan yeni tip okurlar ve

¹⁵⁰Aslı Yapar Gönenç, “Türkiye’de Dergiciliğin Tarihsel Gelişimi”, **İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi**, Sayı 29, 2007., s. 64.

¹⁵¹ Gönenç, **a.g.m.**,s ,64.

¹⁵² Yasin Söğüt, “Türkiye’de 1909-2017 Yılları Arasında Tüketim Kültürünün Oluşumunda Magazin Dergilerinin Rolü” , (**Yayımlanmamış Doktora Tezi**), İstanbul Ticaret Üniversitesi SBE, 2019, s.449.

kadınlar sadık bir tüketici olarak dergilerin yükselişinde etkin rol oynamışlardır. Modern hayatın gerektirdiği kabuğu kırıp kalıpların dışına çıkma anlayışı kadınlarda artık kaçınılmaz bir istek haline gelmiştir. Her şeyden önce kadınların ihtiyaç duyduğu cinsiyet eşitliği, birey olma çabası ve yaşamda kendinden iz bırakma arzusu günden güne artmıştır. Kadının başarısı ve yeteneği bir şeyin, birinin perde arkası olarak kalmayıp direkt spot ışığı altında sergilenecek hakkı almıştır. Bu düşünceye ön ayak olan dönemin aydınları, ünlü isimleri başında Fatma Aliye Hanım,¹⁵³ Halide Edib Adivar¹⁵⁴ gibi birçok kıymetli kişi Batı merkezli ilerleme anlayışı ekseninde ülkenin muasır medeniyetler seviyesine çıkma yolunun kadınların özgür ve bilinçli olmasından kaynaklandığı fikrini ileri sürmüşlerdir.

Genel olarak en çok yayımlanan dergilerin yayın şeklinin haftada bir olması dergilerin yayın ve editörlerine gazetelere kıyasla olayları daha detaylı şekilde ele alma imkânı vermiştir. Yine dergilerin gazetelere kıyasla uzun ömürlü olmak gibi bir özelliği olması söz konusudur. Örneğin bilim, kültür ya da estetik alanda yayımlanan bir uzmanlık dergisinin gazeteye kıyasla ev içinde uzun bir süre korunması ve elden ele dolaşma şansı daha yüksektir.¹⁵⁵ Dergiciliğin halk tarafından sıklıkla takip edildiği bir başka dönem olan Cumhuriyet Döneminde özellikle 1950’li yıllarda dergilerin yayımlanma sebebi siyasidir. Bunun yanında Batı’nın tesiri altında kalınarak içeriklerin fazla dikkat çekici ve merak uyandırıcı haberlerin yer alması anlayışı kabul

¹⁵³ Fatma Aliye 1862 yılında İstanbul’da doğmuştur. Babası Ahmed Cevdet Paşa, Osmanlı devlet adamı, hukukçu ve tarihçidir. Annesi Advıye Râbia Hanımdır. Fatma Aliye, dönemin çeşitli sosyal faaliyetlerine katılmıştır. Cem’iyet-i İmdâdiyye derneğini kuran Fatma Aliye, 1897 Türk-Yunan Savaşı’nda şehit ve gazilerin ailelerine yardım etmek amacıyla bir yardım kampanyası başlatmıştır. Aynı zamanda Hilâliahmer Cemiyeti’nin de ilk kadın mensubudur. Tercümân-ı Hakikat gazetesinde takma isimle yazılarını yayımlar. Romanlarında ve diğer çalışmalarında kadın ve aile konularına değinir. Fatma Aliye kadınlarla ilgili yazılarını Hanımlara Mahsus Gazete, İnkılâb, Mehâsin, Kadın ve Ümmet mecmualarında yayımlamıştır.1936 tarihinde İstanbul’da vefat etmiştir. <https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/bilgi/ayse-afetinan-1908-1985/> (Erişim tarihi: 24.11.2022)

¹⁵⁴ Halide Edip 1884 yılında İstanbul’da doğmuştur.Babası Mehmed Edip Bey, Ceyb-i Hümayun Dairesi kâtiplerindendir. Annesi Bedrifam Hanım’dır. Halide Edib Üsküdar Amerikan Kız Koleji’nin ilk öğrencilerinden biridir. İlk dönemde eserlerinde daha çok kadın, çocuk eğitimi üzerinde durmuştur. Kadınların toplum hayatına katılması eğitilmesi amacıyla Teâlî-i Nisvan Cemiyeti’ni kurmuş, 1912’de faaliyete geçen Türk Ocağı’nda da görev almıştır. Bu dönemde öğretmenlik ve müfettişlik de yapmıştır. İzmir’in işgali sonrasında düzenlenen Fatih, Üsküdar ve Sultanahmet mitinglerine konuşmacı olarak katılmıştır. Özellikle Sultanahmet mitinginde efsaneleşmiştir. Cephelerde dolaşmış, Kızılay hastanelerinde görev almıştır. Hâkimiyet-i Milliye gazetesinde çalışan Halide Edib, günün heyecanını yansıtan yazılarını İstanbul’da çıkan mecmua ve gazetede yayımlamıştır.1940’ta profesör olarak İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi’nde İngiliz Dili ve Edebiyatı Kürsüsünü kurmuştur.1950-1954 seneleri arasında Demokrat Parti listesinden bağımsız İzmir milletvekili olmuştur. 1964’te İstanbul’da vefat etmiştir. İnci Enginün,“Halide Edip Adivar”, **TDV İslâm Ansiklopedisi**, 1988, 1. Cilt, ss. 376-377

¹⁵⁵ Filiz Balta Peltekoğlu, “Dergiciliğin Gelişimi ve Türkiye’de Kadın Mecmuaları”, **Marmara İletişim Mecmuası**, Sayı 9, Ocak 1995, s.115.

görmüştür.¹⁵⁶ Bu anlamda magazin dergiciliği ön plana çıkmıştır. Kadın okurların oldukça merak ettiği magazin dergilerinin yanında kadınlara hitap eden diğer türden dergiler de mevcuttur. 1950’li yıllarda kadın dergilerinin art arda çıkması mecmua türlerinin artması yalnızca kadın okurların, genç kızların takibiyle olmamıştır. Mecmua sayısı arttıkça türleri çeşitlenmiş, içerik yelpazesi de doğru orantıda genişlemiştir. İlk dönem dergicilik bilimsel içerikli, haftalık sanat ve sosyal konulara değinen bir anlayıştan zamanla günlük telaşların, moda tavsiyelerinin, sansasyonel ve magazinsel olayların yer aldığı konulara evrilmiştir. Dergilerin içeriğindeki yazılar, fotoğraflar büyük bir çoğunlukla yabancı mecmualardan örnek alınarak hazırlanılmıştır. Zira bu dergilerin baştan sona yerli ürünlerden oluşması düşünülemez. Kullanılan fotoğraflar, magazin, kozmetik, moda gibi haberlerin tümü ile Türkiye kaynaklı olması teknoloji ve üretim kaynakları göz önüne alınırsa, pek mümkün değildir. Bu yüzden dönemin Batılı kadın dergileri üzerine yapılmış araştırmalar incelenmiş bunlar Türk dergileri ile karşılaştırılmıştır. Batılı ülkelere en gelişmiş iki ülkede Amerika Birleşik Devletleri ve İngiltere’de yayımlanan mecmualar hakkında yapılmış araştırmalar kaynak olarak kullanılmıştır. Bu dergilerle yapılan kıyaslamaların amacı, Türk dergilerinde ki eğilimlerin, Batı dünyasındaki eğilimlerin bir uzantısı veya Türkiye’deki politik, kültürel ortamın bir ürünü olup olmadığını anlamayı sağlamaktır. Yani 1950-1960 yıllarına ait, ABD ve İngiltere’de yayınlanmış kadın dergilerinin koleksiyonlarına erişmek Türkiye sınırları içinde yapılan bir çalışma çerçevesinde mümkün olmamıştır.¹⁵⁷

Diğer yandan kadın görsellerinin erkek okuyucular tarafından heyecan uyandıracak şekilde tasarlanması onlara açık bir davet olarak kullanılmış ve okur çizgisi de geniş bir kitleye ulaştırılmıştır. Tek kaygısı kadının erkeklerle eşit şartlarda olması gerektiğini savunan, kadının ve emeğinin sömürülmeden hak ettiği değeri görmesi adına yayın yapan dergilerin yanında sadece gündem olma ve maddi kazanç elde etme endişesi içinde yayın yapan dergiler piyasaya çıkmış, toplumun istek ve ihtiyaçlarını farklı bir boyuta taşımıştır. Bu tarz mecmualar çok satmak adına popüler olan her konuya değinerek tüketimi eğlenceli hale bürümüşlerdir. Yalnızca hoş vakit geçirme

¹⁵⁶ Peltekoğlu, **a.g.m.**, s. 116.

¹⁵⁷ Dilara Nergishan Koçer, “Demokrat Parti Döneminde Kadın 1950-1960 Arası Kadın Dergilerinde Kadın İmajı”, (**Yayımlanmamış Doktora Tezi**), Marmara Üniversitesi SBE, 2009, s.7.

aracı haline getirmişlerdir.¹⁵⁸. Hafta mecmuasında bunu çok rahat görebiliriz. Bütün bu unsurların yanı sıra kadın bedeninin kullanıldığı dönemin çok rağbet gören Hollywood yıldızlarının rol model alınarak güzellik algılarına uygun olan kadınların fotoğrafları kullanılmıştır. Dekolteli giysiler içinde dürtüleri uyandıran pozlara ver veren mecmualar, genellikle yabancı mecmualardan ve güzellik timsali kadınlardan faydalanılmıştır. Okuyucu çekmede hizmet eden kapaklar bu görsellerle süslenmiştir. Örneğin *Radyo Haftası*, *Yıldız*, *Radyo Alemi* gibi mecmualar erkekler tarafından takip edilmesi adına düzenlenmiştir. Bunu okur mektuplarından ve erkeklere açıkça hitap edilen sayfalardan anlayabiliriz. Bir başka dergi olan *Cennet*'i ele alarak içeriğinin günümüze kıyasla bile çok cesur ve ilerici olduğunu fark edebiliriz. Başta kapağı olmak üzere içeriğe kadar müstehcen hikayelerin ve fotoğrafların kullanıldığı *Cennet*'te erkeklerin cinsel arzularını uyandıracak biçimde sergilendiği görülür.¹⁵⁹. Bir başka tür olan Demet isimli mecmuadan kadın hakları ve kadına bakış açısının tarihi seyrini görebiliriz. Her ne kadar yayın hayatında kısa bir maceraya sahip olsa da kadınlar üzerine ilk tartışmaların yaşanması açısından tarihe damgasını vuran dergilerdendir.¹⁶⁰ Yalnızca kadınların çıkardığı ve sahiplerinin kadınlar olduğu mecmua *Şüküfezar*'ın ilk sayısı 1886 yılında çıkarılmış ve 15 günde bir yayınlanmıştır. Modern Türk Kadını mecmuasında kadınlar daha derli toplu bir şekilde ele alınmıştır.¹⁶¹

Ev İşi: Kadının en önemli rolünün ev hanımı olmak ve ev işi yapmak üzerine verdiği tavsiyelerin yayımlandığı mecmuadır.

Pazar: Hem bilimsel hem de ahlaki bir çerçeve çizen mecmuadır.

Ses mecmuası dönemin önemli mecmuaları arasında yerini almıştır.

Resimli Hayat isimli mecmua 1952 yılında yayımlanırken 1955 yılında haftalık Hayat Dergisi yayımlanmaya başlamıştır. Bu mecmua Fransız-Paris – Match mecmuası örnek alınarak düzenlenmiştir.¹⁶² Resimli Hayat Dergisinde yayımlanan bir fotoğraflarla beraber moda, kadın, tiyatro, spor, sinema ve sanat dergisi olduğu açıklanmıştır.¹⁶³

¹⁵⁸ Funda Şenol Cantek, "Ellili yıllar Türkiye'sinde Basın", *Türkiye'nin 1950'li Yılları*, Mete Kaynar, (drl), İstanbul: İletişim Yayınları, 2015, s.437.

¹⁵⁹ Cantek, **a.g.e.**, s.438.

¹⁶⁰ Cantek, **a.g.e.**, s.435.

¹⁶¹ Cantek, **a.g.e.**, s.440.

¹⁶² Yapar, **a.g.m.**, s.71.

¹⁶³ Peltekoğlu, **a.g.m.**, s.129.

1953 senesinde yayınlanmış olan *Yelpaze'de* modanın aksine hikayeler ve fotoromanlar bolca kullanılmıştır.

1970'li yıllarda çıplaklığın popüler olması ve kadın bedeninin çok satılan içerikler haline gelmesi yine içeriklerin değişmesinde etkili olmuştur. *Perde* isimli dergi bu amaca hizmet etmiştir.

19 ve 20. yüzyılların genel olarak yayımlanan magazin dergileri şunlardır: Hafta, Resimli Kitap, *Yelpaze*, Şehbal, Resimli Ay, Kadınca, Süs, Erkekçe gibi mecmualardır.

Elele: Kadına eş, anne gibi modellerin sunulduğu aynı zamanda cesur fotoğrafların paylaşıldığı kadınları bilgilendiren dergilerdendir

Ana: ülkücü kadınların çıkardığı dergidir.

Kadın: Kadınlarla ilgili sorunların kadınlar tarafından anlatıldığı dergidir.

Kadınca: Aile kavramının bekaretin ve cinselliğin sorgulandığı marjinal sayılan dergidir.

Kadınların Sesi: Sosyalist hareket biçiminde harmanlanmış fikirlerin ileri sürüldüğü mecmuada, devrimle beraber kadının özgürleşeceği düşüncesinin hâkim olduğu dergidir.

Demokrat Kadın: Yayın politikası Atatürkçülük üzerine şekillenen dergidir.

Feminist: Kadın hareketleri açısından önemli bir yere sahip olan dergidir.

Kaktüs: Sosyalist feminist bir özellik gösteren ve kadının kurtuluşunun bildirgesini içeren dergidir.

Türk Kadını: İçerisinde hikayeler, pratik bilgiler, şiirler, edebi ve fikri yazıların olduğu dergidir.

İnci: Hem ev hem de iş kadınlarına yardımcı olma amacıyla çıkarılmış dergidir.

Kadınlar Saltanatı: Hanımlara, ailelere seslenerek kadın hikayelerinin ve bol fotoğraflarla moda haberlerinin yayınlandığı dergidir.

Ev Hocası: Ev hanımlarına, ailelere yönelik çıkarılan dergidir.

Kadın yolu: Cumhuriyetle beraber kadın haklarının savunulduğu dergidir.

Kadın Yazıları: Aile kavramı üzerinde durulan dergidir.¹⁶⁴

¹⁶⁴ Gülden A. Pınarcı, **Kadın Dergileri**, <https://docplayer.biz.tr/31185-Gulden-a-pinarci-gpinarci-atilim-edu-tr-kadin-mecmualari.html> (Erişim Tarihi: 12.11.2022). s. 8-10.

İKİNCİ BÖLÜM

HAYAT DERGİSİ (1956-1965)

2.1. HAYAT DERGİSİ

Hayat dergisi haftalık aktüalite ve magazin mecmuası olarak sahibi ve başyazarı Şevket Rado tarafından 6 Nisan 1956- 6 Temmuz 1978'e kadar yayımlanmıştır. Yayın yeri İstanbul'dur. Hayat dergisinin (tanıtım) ilave ekinin ilk yazısında da görüldüğü üzere "Türkiye'de görülmemiş bir mecmua" vurgusu boşuna değildi.¹⁶⁵ 1956 yılında yayın hayatına başlayan mecmua 1970'lerin sonuna kadar devam etmiştir. İlk olarak 1956 yılının Mart ayında numune bir ilave sayısı çıkarılarak derginin duyurusu yapılmıştır.

166

Zira dergi tıfdruk (derin baskı yahut çukur baskı) teknolojisini kullanarak basılan mecmua, içerik açısından da getirdiği yenilikler ile Türkiye basın tarihi açısından oldukça önemli role sahiptir. Derginin ilk sayısında başyazar olan Şevket Rado, kuruluş amacı ile kuruluş serüvenine derginin ne denli önemli bir iş yaptığına ve Avrupa özellikle Amerika standartlarında bir eser ortaya koyduklarına şöyle yer vermiştir:

"Avrupa'da otuz senelik bir mazisi olan, Almanların "Tıfdruk", Fransızların "Heliogravür" adını verdikleri bu yeni tabı sanayii, alelâde kağıtlar üzerine güzel resimler basmayı mümkün kıldığı için Avrupa'da bilhassa mecmuacılık sahasında büyük bir inkılâba sebep olmuş, mecmualar ancak bu sistemle basıldıktan sonra kapışılarak baskı sayısının milyonların üstüne çıkarmaya muvafakat olmuşlardır. Avrupa'dan gelen ve tütiüncü dükkânlarında bizim mecmualarımızı iptidai tabı örnekleri seviyesinde bırakan o nefis mecmualar üstünlüklerini en çok bu tabı sisteminden almaktadırlar. Bu sistem bir türlü memleketimize gelmiyordu. Çünkü çok büyük ve pahalı tesisler vücuda getirmeyi göze almak icap ediyordu. Ayrıca bu tesisleri işletmek ince bir teknik bilgiye ihtiyaç gösteriyordu ki bunları bilen mütehassıs elemanlar da memleketimizde mevcut değildi. Üstelik bu tesislerin yaşayabilmesi çok kalabalık bir okuyucu kütlesine lüzum gösteriyordu."

Şevket Rado'nun bu yazısı ile dönemin standartlarının üstünde bir eser ortaya koyup bu anlamda ülkeye hizmet ettiklerine değinmiştir. Basın yayın tarihi açısından

¹⁶⁵ Bknz. Ek-5.

¹⁶⁶ Oğuz Şenses, "Hayat Dergisi (4,5,6. Cilt Ve Yeni Tertip) İnceleme, Tahlilî Fihrist, Seçme Metinler", (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Fatih Üniversitesi SBE, 2018, s.1.

yeni bir baskı yönetimi ile ortaya çıkan dergi bu anlamda da önemli bir gayretin eseridir denilebilir.¹⁶⁷

2.1.1. Hayat Dergisinin Kuruluşu, Kadrosu ve Yayın Politikası

Hayat dergisi daha çok modern dünyaya açılan kapıda kadına yön verme yeni dünya düzeninde muasır medeniyetler seviyesindeki kadın yaşam örneklerini, kadına sunma ve kadının yeni kimlik inşasında Batılı modern kadın imajının oturtulmasında etkin bir role sahiptir. Hayat dergisinin resimli olması da toplumun her kesimine de hitap edebilme kolaylığını sunmuştur. Zira okuma yazma bilmeyen kadınların da fotoğraflardan faydalanıp mecmuayı merakla takip etmesine sebebiyet vermiştir. Fakat Anadolu kadınına ve Anadolu yaşantısına dergide çok az yer verilmiştir. Daha çok Batılı ve çağdaş Cumhuriyetin arzu ettiği ve inşa etmeye çalıştığı kadın profilleri üzerinden haberler sunulmuştur. Bu anlamda dergi daha çok batı dünyasını taklide gitmiştir.¹⁶⁸

Uzun yıllar yayın hayatına devam eden derginin ilk başlarda sınırlı bir kadrosu varken zamanla genişlemeye başlamıştır. İlk olarak 1956'da basılan ilk sayılarda başta Şevket Rado yazarlık yapmıştır. 6 Nisan 1956'da çıkan ilk sayıda mecmuanın künyesi aşağıdaki şekildedir:

Sahibi: Şevket Rado

Yazı İşleri Müdürü: Hikmet Feridün Es

Hazırlayanlar: Rakım Çalapala, Semir Bilbaşar, Hans-jo Schmoll ve Firüz Aşkın.

Fotoğraflar: Memleket içi ve dışı: Foto Hayat, Asor, Associated Press, Birleşik Basın, Bosfor, Türk Haberler ve Ünitied Press Fotoğraf Ajansları¹⁶⁹

1957'deki sayılarda künye yine aynı şekilde yazılmıştır. 1958'e gelindiğinde ise artık değinin künyesi de genişlemeye başlamıştır. Neşriyat Müdürü Hikmet Feridun Es olmakla birlikte yazı işlerini fiilen İdare eden Mesul Müdür İbrahim Çamlı olmuştur. Bu yeni görev de ilk olarak 1958'in sayılarında görülmektedir. Hazırlayanlara bakıldığında ise yeni birkaç isim görülmektedir: Fikret Arıt, Ayhan Erer, Dinçer Güner. Fotoğraflar kısmında ise: Sürenkök (Ankara), Turizm fotoğraf AJ. (İzmir), Keystone, T. Haberler

¹⁶⁷ Şevket Rado, "Eserler Devrinin Yeni Bir Eseri", **Hayat Dergisi**, Sayı 1, 6 Nisan 1956, s.3.

¹⁶⁸ Çağlayan, **a.g.e.**, s.81.

¹⁶⁹ **Hayat Dergisi**, Sayı 1, 6 Nisan 1956.

Ajansı, Ajans Ekspres mevcuttur.¹⁷⁰ 1959 yılının sayılarına bakıldığında künyeye Redaksiyon- Resim ve Başlıklar kısımların eklendiği görülmektedir.

Redaksiyon: Sadun Altuna, Hikmet Andaç.

Resim ve Başlıklar: Ayhan Erer, Oral Orhon.¹⁷¹

Diğer kısımlar aynı isimlerle devam etmektedir. 1960 yılının sayılarına bakıldığında mevcut kadronun korunmuş sadece Redaksiyon bölümüne “Renda Poğda” isim eklenmiştir. 1961’deki sayılarda tablo şöyledir:

Sahibi: Şevket Rado

Neşriyat Müdürü: Hikmet Feridün Es

Yazı Heyeti: Sadun Altuna, İbrahim Çamlı, Fikret Arıt, Hikmet Andaç, Orhan Tahsin, Kemalleddin Tuğçu, Turgut Etingü, Adnan Erim, Mualla Bayraktar, İhsan Taşyılı, Turgut Bıçakçioğlu.

Resim: Ayhan Arer.

Fotoğraf: İnal Tengizman, Erol Dernek, Necdet İşler.¹⁷²

1961’den yılından sonraki yılların sayılarına bakıldığında mecmuanın ilk sayfasında yer alan künyede artık yazar ve fotoğrafçı isimlerine yer verilmediği görülmektedir.. Fakat dergini yazar ve fotoğrafçı kadrosunun yıllara göre tam listesi aşağıdaki tablolarda gösterildiği gibidir:

¹⁷⁰ **Hayat Dergisi**, Sayı 65, 3 Ocak 1958.

¹⁷¹ **Hayat Dergisi**, Sayı 21, 22 Mayıs 1959.

¹⁷² **Hayat Dergisi**, Sayı 1, 1 Ocak 1961.

Tablo 2.1. Hayat Dergisi Kadrosu

TARİH	01.08.1958	25.04.1958	13.12.1957	30.08.1957	31.05.1957	1956
SAHİBİ	Şevket Rado	Şevket Rado	Şevket Rado	Şevket Rado	Şevket Rado	Şevket Rado
NEŞRİYAT MÜD.	Hikmet Feridun Es	Hikmet Feridun Es	Hikmet Feridun Es	Hikmet Feridun Es	Hikmet Feridun Es	Hikmet Feridun Es
YAZI İŞLERİ MÜD.						Hikmet Feridun Es
YAZI İŞLERİNİ FİLEN YÜRÜTEN MÜD.	İbrahim Çamlı	İbrahim Çamlı	İbrahim Çamlı	İbrahim Çamlı	İbrahim Çamlı	İbrahim Çamlı
HAZIRLAYANLAR	Semiral Bilbaşa Fikret Arıt Sadun Altuna Hikmet Andaç	Semiral Bilbaşa Firuz Aşkın Fikret Arıt Ayhan Erer	Semiral Bilbaşa Firuz Aşkın Fikret Arıt Ayhan Erer Dinçer Güner	Semiral Bilbaşa Firuz Aşkın Fikret Arıt Ayhan Erer	Semiral Bilbaşa Fikret Arıt Ayhan Erer	İbrahim Çamlı Semiral Bilbaşa Hanso Schmmoll
RESİM VE BAŞLIKLAR	Firuz Aşkın Ayhan Erer					

Kaynak: Sabuncuoğlu Hayat Dergisi Kadrosu¹⁷³

¹⁷³ Sabuncuoğlu, a.g.t., s. 69.

Tablo 2.2. Hayat Dergisi Kadrosu

TARİH	12.09.1958	10.10.1958	24.10.1958	21.11.1958	26.12.1958	15.05.1959	01.01.1960
SAHİBİ	Şevket Rado	Şevket Rado	Şevket Rado	Şevket Rado	Şevket Rado	Şevket Rado	Şevket Rado
NEŞRİYAT MÜD.	Hikmet Feridün Es	Hikmet Feridün Es	Hikmet Feridün Es	Hikmet Feridün Es	Hikmet Feridün Es	Hikmet Feridün Es	Hikmet Feridün Es
YAZI İŞLERİNİ FİLEN İDARE EDEN MESUL MÜD.	İbrahim Çamlı	İbrahim Çamlı	İbrahim Çamlı	İbrahim Çamlı	İbrahim Çamlı	İbrahim Çamlı	İbrahim Çamlı
REDAKSİYON HEYETİ	Semiral Bilbaşar Fikret ArıtSadun Altuna Orhan Tahsin Hikmet Andaç	Semiral Bilbaşar Sadun Altuna Hikmet Andaç	Sadun Altuna Hikmet Andaç	Sadun Altuna Hikmet Andaç Semiral Bilbaşar	Sadun Altuna Hikmet Andaç	Sadun Altuna Hikmet Andaç	Sadun Altuna Hikmet Andaç Renda Poğda
RESİM VE BAŞLIKLAR	Firuz Aşkın Ayhan Erer	Firuz Aşkın Ayhan Erer	Firuz Aşkın Ayhan Erer	Firuz Aşkın Ayhan Erer	Ayhan Erer	Ayhan Erer Oral Orhon	Ayhan Erer Oral Orhon

Kaynak: Sabuncuoğlu Hayat Dergisi Kadrosu¹⁷⁴

¹⁷⁴ Sabuncuoğlu, a.g.t., s. 70.

Tablo 2.3. Hayat Dergisi Kadrosu

TARİH	SAHİBİ	NEŞRİYAT MÜD.	YAZI İŞLERİ HEYETİ	ANKARA TEMSİLCİSİ	RESSAMLAR	FOTOĞRAF
22.01.1960	Şevket Rado	Hikmet Feridün Es	İbrahim Çamlı Sadun Altuna Fikret Art Hikmet Andaç Randa Poğda Orhan Tahsin Kemalettin Tuğcu Turgut Etingü Adnan Erim Mualla Bayraktar Meryem Abigadol İhsan Tayşılı Abdurrahman Konuralp	Yılmaz Çetiner	Ayhan Erer Oral Orhon	Suavi Sonar İnal Tengizman Ara Güler Ozan Sağdıç Mehmet Sürenkök
01.04.1960	Şevket Rado	Hikmet Feridun Es	İbrahim Çamlı Sadun Altuna Fikret Art Hikmet Andaç Randa Poğda Orhan Tahsin Kemalettin Tuğcu Turgut Etingü Adnan Erim Mualla Bayraktar Meryem Abigadol İhsan Tayşılı	Yılmaz Çetiner	Oral Orhon	Suavi Sonar İnal Tengizman Ara Güler Ozan Sağdıç Mehmet Sürenkök Necdet İşler

Kaynak: Sabuncuoğlu Hayat Dergisi Kadrosu¹⁷⁵

¹⁷⁵ Sabuncuoğlu, a.g.t., s.71.

Tablo 2.4. Hayat Dergisi Kadrosu

TARİH	SAHİBİ	NEŞRİYAT MÜD	YAZI İŞLERİ HEYETİ	ANKARA TEMSİLCİSİ	RESSAMLAR	FOTOĞRAFLAR
20.05.1960	Şvket Rado	Hikmet Feridun Es	İbrahim Çamlı Sadun Altuna Fikret Arıt Hikmet Andaç Randa Poğda Orhan Tahsin Kemalettin Tuğcu Turgut Etingü Adnan Erım Mualla Bayraktar Turgut Bıçakçioğlu İhsan Taşyılı	Yılmaz Çetiner	Ayhan Erer Oral Orhon	Suavi Sonar İnal Tengizman Ara Güler Ozan Sağdıç Necdet İşler
29.07.1960	Şevket Rado	Hikmet Feridun Es	İbrahim Çamlı Sadun Altuna Fikre Arıt Hikmet Andaç Randa Poğda Orhan Tahsin Kemalettin Tuğcu Turgut Etingü Adnan Erım Mualla Bayraktar Turgut Bıçakçioğlu İhsan Taşyılı	Yılmaz Çetiner	Ayhan Erer Oral Orhon	Suavi Sonar İnal Tengizman Ara Güler Ozan Sağdıç Necdet İşler

Kaynak: Sabuncuoğlu Hayat Dergisi Kadrosu¹⁷⁶

¹⁷⁶ Sabuncuoğlu, a.g.t., s.72.

Tablo 2.5. Hayat Dergisi Kadrosu

TARİH	SAHİBİ	MESUL MÜDÜR	YAZI İŞLERİ HEYETİ	ANKARA TEMSİLCİSİ	RESSAMLAR	FOTOĞRAF
16.19.1960	Şevket Rado	Sadun Altuna	İbrahim Çamlı Fikret Arıt Hikmet Andaç Randa Poğda Orhan Tahsin Kemalettin Tuğcu Turgut Etingü Adnan Erim Mualla Bayraktar Turgut Bıçakçioğlu İhsan Taşyılı	Yılmaz Çetiner	Ayhan Erer Oral Orhon	Suavi Sonar İnal Tengizman Ara Güler Ozan Sağdıç Necdet İşler Erol Dernek

Kaynak: Sabuncuoğlu Hayat Dergisi Kadrosu¹⁷⁷

2.1.1.1. Şevket Rado

Asıl adı Şevket Hıfzı Rado'dur, Yugoslavya'nın Radoviş şehrinde 1913 yılında doğmuş, 10 Nisan 1988'de İstanbul'da vefat eden gazeteci-yazar Şevket Rado, 1930 yılında yazım hayatına başlamış olup 1980'li yılların ikinci yarısına kadar yazarlığı ile Türk edebiyatında adından söz ettirmiştir. Birçok farklı türde eserler veren edebiyatçı özellikle sohbet türünde ön plana çıkmıştır. Gazete ve mecmualarda yer alan sohbet yazıları ile bu türün temsilcileri arasında yer almıştır.¹⁷⁸ Şevket Rado birçok gazete ve dergide yazı yazmıştır. İlk olarak yazı hayatına Son Posta gazetesiyle başlamıştır. Akşam gazetesinde de yaklaşık beş yıl boyunca yazarlık yapmıştır. 1944 yılında Yapı Kredi Bankası ve Kazım Taşkent'in teklifini kabul ederek de dergiciliğe adım atmış, Vedat Nedim Tör ile birlikte Doğan Kardeş mecmuasını çıkarmaya başlamıştır. Daha

¹⁷⁷ Sabuncuoğlu, a.g.t., s.73.

¹⁷⁸ Aysun Barlas, "Şevket Rado: Hayatı, Sanatı, Eserleri", (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi TAE, 2017. s. 4.

sonraları Resimli Hayat, Hayat Dergisi, Ses, Ayna, Hayat Tarih, Hayat Spor, Resimli Roman ve Ayna gibi dergileri de çıkartıp yönetmiştir.¹⁷⁹ Aynı zamanda yıllar boyu radyolarda aile sohbetleri programı ile yayın yapmıştır. Şevket Rado, gezi yazıları ile de ön plana çıkmıştır. Birçok türde kitap yazan Şevket Rado'nun türlere göre kitapları şunlardır; şiiirler, gezi kitapları, sohbet kitapları, derleme-biyografi, Türk Hattatları: XV. Yüzyıldan Günümüze Kadar Gelmiş Ünlü Hattatların Hayatları ve Yazılarından Örnekler (İstanbul 1984) ve Ahmed Mithat Efendi (Ankara 1986)¹⁸⁰

Gazeteci ve yazar Şevket Rado özellikle tıfdruk tekniği ile çıkarmış olduğu Hayat dergisi ile Türk basın tarihinde adından söz ettirmiştir. Yeni teknikle çıkarılan bu dergi yurttan ses getirmiştir. Şevket Rado, bu derginin çok okunması üzerine Hayat Tarih ve Hayat Spor dergisinin de sahipliğini üstlenmiştir. Türkiye'nin dergicilikte Avrupa standartlarına eriştiği Hayat dergisinde köşe yazarlığı yapan tek yazardır. Yıllar boyu köşe yazıları ile okuyucularına tavsiyelerde bulunup onların dertlerine ortak olup sorularına cevaplar verip onlarla sohbet etmiştir.

“Kızlarımız Daha Realist Olmalı”¹⁸¹ başlıklı yazısında bir gencin mektubunda artık okuyan kızların kendinden daha az tahsilli erkeklerle evlenmediklerini bu durumun gurur kırıcı oluşundan bahseder, bu yüzden yabancı kadınlarla evlenmek daha cazip geliyor fikrine karşın delikanlıyı bir yerde haklı bularak genç kızlarımıza hitaben şöyle bir yazı yazmıştır:

“... Maalesef genç kızlarımızın, biraz okuyunca, kendilerinden çok daha fazla okumuş gençlerle evlenmek istedikleri, hatta kazançları iyi sanatkârlardan ziyade, dar gelirli memurları tercih ettikleri doğrudur. Bunu esefle karşılayışına bazı hanım okuyucularımın kızacaklarını biliyorum. Fakat onların az kazançlı, fakat okumuş kimseleri tercih etmeleri, aynı zamanda rahat yaşamak, öteberi sahibi olmak, arkadaşlarından daha iyi giyinmek gibi arzuları ile bağdaşmıyor. Okumuş bir gencin hayatın başlangıcında çok para kazanması hemen hemen mümkün değildir. O küçük bir maaşla geçinmeye mecburdur. Bu maaşı zorlamak ancak aile içinde rahatsızlıklara sebep olur. Halbuki bana yukarıda okuduğunuz mektubu yazan genç gibi, rahatça : “ ekmeğimi taştan çıkaracak durudayım” diyebilen bir insanın vadettiği emniyeti düşününüz. Evlenmekte bir geçim emniyeti arayan kızlarımızın böyle sanatkârları tercih etmeleri daha makul değil midir? Realist Alman kızları ile hayalperest Türk kızları arasındaki fark işte buradadır. Alman kızı kendisini emniyetle geçindirebilecek adamı

¹⁷⁹ Sabuncuoğlu, a.g.t., s.48.

¹⁸⁰ Barlas, a.g.t., s.8.

¹⁸¹ Şevket Rado, “Kızlarımız Daha Realist Olmalı” **Hayat Dergisi**, Sayı 21, 23 Mayıs 1959, s. 5.

bulur bulmaz, hayatını onunla birleştirmekten tereddüt etmez. Türk kıızı ise, dış görünüşe ehemmiyet verdiği için hiç emniyeti sağlamaktan mahrum kalır ve böylelikle kendi kendini üzüntülere sürüklemiş olur...

Yazının devamında kızları eleştirirken delikanlıların haklı olduğu kanaatine varır. Bir diğer yazısında ise bir okuyucusunun çok kitap okuyan çocuğu için üzülmeye üzerine bu “Okumak Hastalık Değildir”¹⁸² yazısını kaleme almıştır. Burada okumanın alışkanlık olmasının diğer kötü alışkanlıklarla aynı kefeye konulmasını eleştiren boyutta ama bir o kadar da okumayı sevdirecek türden bir anlatım ile şöyle cevap vermiştir:

“...bugün bir fırsatını bulup da Avrupa'ya çıkınız, mesela Fransa'ya, Paris'e gitseniz evde veya kütüphanede değil, sokakta, tramvayda, metroda, trende, otobüste göreceğiniz başlıca manzara insanların okumakta olduğudur. Sokakta ahbabını bekleyen adam boş durduğu o sırada kitap okur. Tramvayda genç kız, bir elini askıya dolamış, öbür eliyle kitabını açmış, okumaktadır. Metroda dokuz yaşındaki çocuğu, mecmuasını okumaya çalışırken görürsünüz, otobüste yaşlı adam gazetesine göz gezdirir ve trende hemen herkes, etrafı seyredeceğine okumakla meşgul olmayı tercih eder. İnsanlar bu derece okumaya düşkün oldukları için de sokaklarda adım başına kitapçı dükkânları, gazete, mecmua satış külleri birbirini kovalar. Akşam saat sekizde bakkal dükkânları kapanır da kitap mecmua, satan dükkanlar gece yarısına kadar açık kalır. Demek Avrupa'da yiyecekten daha şiddetli ihtiyaçtır okumak! Ve bir şey daha söyleyeyim size: Türkiye ile Fransa, Türkiye ile İngiltere, Almanya, İtalya arasındaki başlıca fark onların çok okuyan, bizim ise henüz okumaya pek alışmamış bir millet oluşumuzdan ibarettir. Onun için eğer çocuklarımız okumaya başlamışlarsa üzüleceğimiz yerde sevinelim. Medeni insanlar olmanın yolunu tuttuk diye bayram edelim. Çünkü biz, yaklaşmayı çok istediğimiz muasır Avrupa medeniyetine ancak okumayı bir iptila derecesine getirdiğimiz zaman kavuşmuş olacağız. Gözlerimiz biraz bozulursa ziyarı yok. Gözlüklerin her çeşidi çok şükür icat edilmiş bulunuyor. Okumak yüzünden sersem olmak tehlikesine gelince, biz okuyalım, varsın çok okuyan insanlar kadar sersem olalım. Bizim için sersemliğin böylesi ele geçmez bir başarı olacaktır...”

Buna benzer birçok yazı kaleme alan Rado, çok öğüt verici nitelikte yazılar yazmıştır. Düzenli olarak mektuplara cevap veren Şevket Rado'nun sohbet köşesi adı altında dergide bir köşesi bulunmuş ve bu köşe 1956'dan 1978'e kadar tüm sayılarda derginin beşinci sayfasında yazıları yayımlanmıştır.

¹⁸² Şevket Rado, “Okumak Hastalık Değildir” **Hayat Dergisi**, Sayı 3, 15 Ocak 1960, s.5.

2.1.1.2. Ara Güler

Çektiği fotoğraflarla adından söz ettiren Ara Güler, uzun yıllar gazete ve dergilerde ön plana çıkmış ve sanatsal anlamda da kendini ispatlayan bir isim haline gelmiştir. Asıl adı “Mıgırdıç Ara Derderyan” olan Ara Güler 1928 yılında İstanbul’da doğmuş, 2018 yılında da İstanbul’da vefat etmiştir. Annesi (Verjin) ev hanımı babası (Dacat Mıgırdıç) ise eczacıdır. Soyadı Kanunu ile (1934) “Güler” soyadını almışlardır.¹⁸³ İlkokul ve ortaokulu Ermeni okullarında okumuş olup lise öğrenimine de aynı şekilde Ermeni okullarında devam etmiştir. Üniversite öğrenimi için İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesini tercih etmişse de bir süre sonra öğrenimini yarıda bırakmak suretiyle sinemaya yönelmiştir.¹⁸⁴ Sinema, tiyatro vb. sanat dallarına ilgisi çok yoğun olmuştur. Muhsin Ertuğrul’dan tiyatro dersleri alıp tiyatrodaki oldukça zaman geçirmiştir.¹⁸⁵ Dolayısıyla sanata olan alakası onu fotoğrafa yönlendirirken farklı bir gözle bakabilmesini, estetiği ve kadrajı doğru biçimde kullanmasını sağlamıştır denilebilir. İlk olarak 1950 yılında Yeni İstanbul gazetesinde meslek hayatına başlayan Ara Güler sonraları sırasıyla Yeni Hayat dergisinde fotoğraf bölüm şefliği yapmıştır. Sonrasında serbest olarak fotoğraf muhabirliğine devam etmiştir. Uluslararası üne sahip sanatçılarla çalışma fırsatı bulan Ara Güler 1956 yılında Time Life yayın grubunun Orta Doğu muhabiri göreviyle fotoğraf muhabirliğine devam etmiştir. Sonraları ise Paris-Match, Stem mecmualarında 1959’a kadar muhabirlik yapmıştır.¹⁸⁶ Ünlü fotoğrafçılarla çalışma imkânı bulan Güler’in uluslararası çeşitli dergilerde fotoğrafları yayımlanmıştır.

Uzun yıllar Hayat dergisinde çalışan Ara Güler, burada Nezihe Araz ile birlikte Anadolu’nun çeşitli yerlerine giderek röportajlar yapmışlardır. Anadolu’yu özellikle de İstanbul’u fotoğraflayan sanatçı dönemin atmosferini, ruhunu yakalayacak biçimde ara sokakları, caddeleri, evleri, dükkânları, insanları, arabaları, hamamları ve daha nicelerinin fotoğraflarını çekmiştir. 1950’li ve 1960’lı yılların ruhunu anlamamızı sağlayan bu fotoğraflar geçmişin tanığı niteliğindedir. Orhan Pamuk, Ara Güler’in İstanbul fotoğraflarını anlatırken şu cümleleri kullanmıştır.

¹⁸³ Tamer Akça, “Ara Güler’in Sanata ve Fotoğrafa Bakışı”, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Mersin Üniversitesi SBE, 2018, s. 19.

¹⁸⁴ Tuba Ayten, “Fotoğraf ve Temsil: Ara Güler’in İstanbul’a Bakışı”, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara Üniversitesi SBE, 2008, s. 94.

¹⁸⁵ Ayten, a.g.t., s.95.

¹⁸⁶ Ayten, a.g.t., s. 95.

“...İstanbul’un bir Batılılaşma gayreti içinde olsa da, geleneksel hayatın sürdüğü, eski ile yeninin bir yıpranma, yoksulluk ve alçakgönüllülük müziğiyle birleştiği ve manzaraları gibi insanların yüzü de aşırı hüznü bir yer olarak gösteren Ara Güler’in siyah-beyaz fotoğrafları; özellikle 1950’ler ve 60’larda geçmişin şaşaaası ve Osmanlı Batılılaşmasının banka, han ve devlet yapıları artık iyice yıpranıp kabuk kabuk dökülürken ortaya çıkan özel dokuyu çok şiirsel bir duyarlılıkla saklamıştır. Ara Güler’in Kayıp İstanbul albümünde yan yana getirdiği harika fotoğraflar çocukluğunun Beyoğlu ve İstanbul’unu, tramvayları, parke taşı kaplı caddeleri, sokak ilanları ve siyah beyaz havasıyla şehrin yorgunluğunun, yıllanmışlığının ve hüznünün altını çizerek kenar mahalle pitoreskiyle birleştirdi.”¹⁸⁷

Fotoğrafları ve yaptığı röportajlar ile tarihe tanıklık eden Ara Güler’in birçok fotoğrafı 50’li ve 60’lı yıllara ışık tutar. Dergiyi incelerken edinilen birkaç fotoğraf ekler kısımda mevcuttur. Özellikle 1956 yılında çektiği fotoğrafta at arabasının ve tramvayın aynı karede oluşu sanatsal anlamda etkili bir yoruma sahipken dönemin toplumsal koşullarını da ifade eder. Bu fotoğraf ile eski geleneksel yapının yanında yeni modern yapının olması doğu-batı sentezi açısından yorumlanabilir. Hayat dergisinde Anadolu’yu ve Anadolu insanını fotoğraflarken, insanların hislerinin ifadelerle bulunduğu anı yakalamıştır. Bir kadının gülüşünden yahut bir amcanın gözlerinden, vermiş olduğu hayat mücadelesini yakalayıp bir kompozisyon halinde sunabilmiştir. Hayat dergisinin fotoğraf ekibinin şefliğini yapan Ara Güler yaşadığı dönemlerde foto muhabirliği yapmış savaş ve olaylarda anı görüntüleyebilmek adına hep sahada olmuştur “Bir patlama olduğunda olay yerine doğru koşan kişi foto muhabiridir, oradan kaçan ise fotoğrafçı”¹⁸⁸ ifadesi ile kendisine fotoğrafçı değil foto muhabiri denilmesini daha uygun görmüştür.

2.1.2. Tiraj, Okuyucu Kitlesi ve Fiyatı

İstanbul’da yayın hayatına başlayan dergi, kentli kadınlar bilhassa İstanbul kadınları ve üst zümreden cemiyet hanımları için ayrı bir öneme sahip olsa da her kesimden kadın okura hitap edebilmiştir. Derginin resimli olması, renkli kapaklarla tasarlanmış olması, genellikle orta sayfasında tam şekilde yayımlanan görseller (tablo-poster vb.) bulunması, içeriğinde magazin, moda, sanat, spor, sinema, tarihi yazılar, gezi yazıları vs. gibi yazıların mevcut olması her kesimden okuyucunun dikkatini çekmiştir.

¹⁸⁷ Orhan Pamuk, *İstanbul Hatıralar ve Şehir*, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 2019, s. 244.

¹⁸⁸ Nezh Tavlş, *Foto Muhabiri Ara Güler’in Hayat Hikâyesi*, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 2009, s. 4.

Genellikle kapaklarda ve içeriğinde kadın fotoğraflarının oluşu erkek okurların derginin meraklı okuyucuları arasında yer almasına sebebiyet vermektedir. Derginin ilk sayısı 193.000 satmıştır.¹⁸⁹ Ancak bir süre sonra ithal (Zira tıfdruk için iki yüzü parlak kağıtlar kullanılıyordu.) kâğıtlar ile çıkarılan derginin 11. sayısında yayımlanan özür yazısında kâğıt sıkıntısından dolayı yayın hayatına 6 ay 13 günlük bir süre ile ara vermek mecburiyetinde kaldıkları belirtilmiştir.¹⁹⁰ Hayat Dergisi kâğıt sıkıntısı çektiği için başbakana mektup yazmıştır. İzmit'teki kâğıt fabrikasını tıfdruk makinelerine uygun kâğıt üretebilmesi için iktidar ikna edilmiş ve İzmit'teki fabrikada üretim başlamıştır.¹⁹¹ Böylelikle dergi, iki tarafı parlak kâğıtlar ile yayın hayatına devam etmiştir. 28 Aralık 1956 günü okurlarına 12. sayıda iktidara da teşekkür etmeyi ihmal etmemiş aynı zamanda ülkemizdeki kâğıt fabrikasının önemine de değinilmiştir.¹⁹²

Hayat dergisi ülkede en yüksek tiraja sahip olup dönemin en çok okunan gazetelerinin iki üç misli bir satışa sahipti. Dönemin en çok okunan gazetesi Hürriyet 70-80 bin civarı satış yaparken Hayat dergisi 150- 200 bin okura ulaşabiliyordu.¹⁹³ Ancak tirajının en yüksek olduğu yıl 1961'dir. 21 Eylül 1961'de çıkan sayıda Yassıda yargılanmalarına dair karar açıklanmasının yayınlanması ile tarihinin en yüksek satışına imza atıp 490 bin adet satmıştır.¹⁹⁴ Dergi beşinci yılını kutlayan bir yazı ile satışlarının yüksek oluşunu şöyle ifade etmiştir:

“ 6 Nisan 1956 tarihinde Türk basın hayatında vazife alan Hayat Dergisi bugün 5. yaşını doldurmuş bulunuyor. Hayat Dergisi bu müddet zarfında muhterem okuyucularına memleket ve dünya ahvalinden haber vermek ve kendilerine kültür sahasında faydalı olmak vazifesine büyük bir intizam içinde devam etmiştir. Zaman zaman 250 binin, hatta 300 binin üzerine çıkan büyük bir okuyucu kitlesi ile Hayat, Türkiye’de şimdiye kadar görülmemiş bir mazhariyete ulaşmıştır. Türk mecmuacılığının dünya mecmuacılığı seviyesine çıkarmak için giriştiğimiz mücadele ve sarf ettiğimiz gayretlerde en büyük kuvvet ve ilhamı daima okuyucularımızın bu sevgisinden almış bulunuyoruz. Altıncı yılımıza girerken beğendikleri ve beğenmedikleri tarafımızı bize açıkça söylemek sureti ile sevgiden başka

¹⁸⁹ Özlem Yavuz, “Hayat Dergisi Dolayısıyla Türkiye’de Yaşam Tarzı Mecmuacılığa Bakmak”, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Başkent Üniversitesi SBE, 2015, S.25.

¹⁹⁰ Burcu Sabuncuoğlu, “Popüler Kültür Ve Hayat Mecmuası, (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi SBE, s.45

¹⁹¹ Derya Bengi, **Aile Sadeeti Mecmuası**, Sayı 11, <https://www.istmeczua.com/tarih-belge/aile-saadeti-mecmuası> (Erişim Tarihi: 22.11.2022).

¹⁹² **Hayat Dergisi**, Sayı 12, 28 Aralık 1956,

¹⁹³ Sabuncuoğlu, **a.g.t.**, s. 66.

¹⁹⁴ Bengi, **a.g.d.**, s. 12.

*alaka ve yardımlarını esirgemeyen bütün okuyucularımıza ve dostlarımıza en candan teşekkürlerimizi arz etmeyi zevkli bir vazife sayıyoruz.”*¹⁹⁵

Her sene derginin yılını kutlarken aynı zamanda okurlarına teşekkür etmeyi de ihmal etmeyen Hayat dergisi yazı heyeti satışların da ne denli yüksek olduğuna da dikkat çekmiştir. Derginin sekizinci yılını kutlayan bir diğer yazıda da mecmuanın tirajı şu sözlerle ifade edilmiştir:

“...Avrupalı çehre ile o gün okuyucularından gördüğü büyük alakayı hiçbir zaman kaybetmeden ve her yıl arttığına şahit olarak kabul devam etmiştir. Bu gün 200000'i aşan tirajı ve milyonu bulan okuyucu ile Hayat en büyük ve en çok sevilen Türk mecmuası olma hüviyetini muhafaza ediyor. Hayat Dergisi şimdiye kadar tuttuğu öğretici, aydınlatıcı ve faydalı olmak; iyiliği, doğruluğu, çalışkanlığı telkin etmek; aile içinde ve yurt içinde huzura hizmet etmek yolunda bundan sonra da azimle devam edecek, siz okuyucularımızdan gördüğü yakın alâkaya layık olmayı, gene başlıca vazifesi sayacaktır”.

Bu yazı ile okuyucularına teşekkür etmeyi de ihmal etmemişlerdir.¹⁹⁶ Hayat dergisi tanıtım için yayınladıkları numune sayı 15 kuruş, ilk sayısı ise 75 kuruş ile yayın hayatına başlamıştır. Ancak sonraları döviz sıkıntısı nedeniyle ithal kâğıt tedarigi yapamayıp yayın hayatına ara verdiği dönemden hemen sonra çıkarılan derginin ilk sayısının fiyatı (28 Aralık 1956) 100 kuruş olarak belirlenmiştir. 1956'dan 1958'in sonuna kadar bu fiyattan devam etmişse de 1959 senesinin 22 Mayıs'ında çıkarılan 21. sayısında dergi fiyatının 12 kuruş olmuştur. 125 kuruşluk fiyat 1959'dan 1964 yılına kadar aynı şekilde devam etmiştir. 1964 senesinin ikinci yarısından itibaren 25 kuruşluk bir artışa gidilmiş, 30 Temmuz 1964'te çıkan 32. Sayı ile birlikte derginin fiyatı artık 150 kuruş olup yayın hayatına uzun süre bu fiyat ile devam etmiştir.

¹⁹⁵ **Hayat Dergisi**, Sayı 15, 6 Nisan 1961, s.3

¹⁹⁶ **Hayat Dergisi**, Sayı 16, 9 Nisan 1964, s.3.

Tablo 2.6. Hayat Dergisi Yıllara Göre Fiyatı

Mecmuanın Yılları	Mecmuanın Fiyatı
1956 Tanıtım Sayısı	15 kuruş
6 Nisan 1956	75 Kuruş
28 Aralık 1956	100 Kuruş
1957	100 Kuruş
1958	100 Kuruş
22 Mayıs 1959	125 Kuruş
1960	125 Kuruş
1961	125 Kuruş
1962	125 Kuruş
1963	125 Kuruş
30 Temmuz 1964	150 Kuruş
1965	150 Kuruş

Kaynak: Hayat Dergisi Yıllara Göre Fiyatı¹⁹⁷

2.1.3. Kapaklar ve İçerik

Hayat dergisinin kapaklarını çoğunlukla ünlü yıldızlar, yabancı oyuncular güzel ve ünlü kadınlar süslemiştir. 1956'daki ilk sayısının kapağında Anita Ekberg sonraki aylarda sırasıyla Gina Lollobrigida, Brigitte Bardot, Marilyn Monroe, Diana Dors, Jayne Mansfield, Mitzı Gaynor, Belinda Lee, Peggy Ray, Jane Moore, Ava Gardner, Kim Novak, Ava Gardner gibi ünlü yıldızlar derginin ön kapağındaki yerlerini almışlardır. 1958'e geldiğinde yine aynı standartlarda ünlü yıldızlar ve aktörler kapak olmaya devam etmiştir. Elizabeth Taylor, Martine Carol, Franca Fusari, Elizabeth

¹⁹⁷ Tabloda, yıl yıl fiyat artışı incelenmiş olup artışa gidilen yılların ayları da belirtilmiştir.

Mahkorn, Elenora Ruffo, Ingerd Bergman gibi birçok yabancı isimle devam etmişse de 16 Ekim 1959'da ilk defa Bir Türk kadın oyuncu Belgin Doruk kapak olmuştur. Sonrasında da zaman zaman diğer Türk oyuncular kapaklarda görülmeye başlanmıştır. 1965 ve devamı yıllarda çokça Türk kadın sinema oyuncusu derginin ön kapağında görülmüştür. Önemli günlerde Mustafa Kemal Atatürk'ün derginin kapaklarında olduğu görülmektedir. Cumhuriyet Bayramı kutlanırken yahut 10 Kasım da Atatürk anılırken hep Mustafa Kemal Atatürk'ün görseli kullanılmıştır. 1960'lı yıllarda birçok kez Cemal Gürsel ve Adnan Menderes gibi siyasi figürler kapaklarda görülmüşse de genellikle hep kadınlar vardır. Bu kadınlardan sadece sinema yıldızları olmayıp ünlü ve soylu ailelere mensup kadınların da ön kapaklarda olduğunu görmekteyiz. Bunlardan birkaç tanesine örnek verilecek olursa; Grece Kelly¹⁹⁸ 20 Nisan 1956 yılının kapağında aynı yılın 11 Mayıs'ının da çıkan 6. sayının ön kapağında ise bu sefer kraliçe Süreyya görülmektedir.¹⁹⁹ 27 Eylül 1957 yılının 51. sayısında ön kapakta Prenses Fazıla ve annesi Prenses Hanzade vardır.²⁰⁰ 8 Ocak 1960 da Prenses Şehnaz dergi kapağında yer almıştır.²⁰¹ Aynı senenin Şubat ayında ise Melike Ferah²⁰², Mart ayında ise Prenses Margaret²⁰³ Hayat dergisinin ön kapaklarında yerlerini almışlardır. 1961 yılının Mart ayında çıkan 11. sayıda ise kraliçe II. Elizabeth²⁰⁴ bulunmaktadır.

Bu ünlü ve soylu simalar tahta çıkma törenleri, nişanları, düğünleri, özel hayatları ile hep göz önünde olup popüler kültürün de merakla takip ettiği kişiler olmuşlardır. Boşanmaları, çocuk sahibi olmaları, seyahatleri her zaman mecmuada haber olma niteliği taşımış ve meraklılarına sunulmuştur. Metinde adı geçen soylu ailelere mensup kadınlar dışında adı geçen tüm kadınlar birer sinema-tiyatro oyuncusu yahut dizi yıldızıdır. Derginin ön kapağını bu güzel ve ünlü kadınlar süslerken arka kapağını ise

¹⁹⁸ Monaco Prensi III. Rainier ile 1956 yılında yaptığı izdivaçla Monako Prensesi unvanını almıştır. **Hayat Dergisi**, Sayı 3, 20 Nisan 1956, s.1.

¹⁹⁹ Tam adı Soraya Esfandiary Baktihari olan Süreyya İranlı bir diplomatın kızıdır. İran Şahı Rıza Pehlevinin ikinci eşidir. Ancak Şah Rıza Pehlevi ile gerçekleştirdiği izdivaçları çocuğu olmadığı gerekçesiyle devam etmiştir. **Hayat Dergisi**, Sayı 6, 11 Mayıs 1956..

²⁰⁰ Sultan Vahdettin'in torunu olan Hanzede Sultan ile Mısır Prensi Mehmet Ali İbrahim'in kızıdır. **Hayat Dergisi**, Sayı 51, 27 Eylül 1957.

²⁰¹ İran Şahı Muhammed Rıza Pehlevi ile ilk eşi olan Mısır Prensesi Fawzia'nın kızıdır. **Hayat Dergisi**, Sayı 2, 8 Ocak 1960, s. 3.

²⁰² İran şahı Rıza Pehlevi'nin üçüncü eşidir. **Hayat Dergisi**, Sayı 6, 5 Şubat 1960,.

²⁰³ Birleşik Krallık doğumlu olan Snowdon kontesi prenses Margaret, Kral VI. George ile kraliçe Elizabeth'in kızıdır. Hyat memuasında dillere destan olan düğün töreni ile konu olmuş ve sonraki yaşamında da mecmuada yer alamaya devam etmiştir. **Hayat Dergisi**, Sayı 12, 18 Mart 1960.

²⁰⁴ Tam adı Elizabeth Alexandra Mary Windsor olup 1926 yılında İngiltere'de doğmuştur. 1952 yılında tahta çıkan kraliçe II. Elizabeth yedi ülkenin kraliçesi olmuştur. **Hayat Dergisi**, Sayı 11, 9 Mart 1961.

hayattan fotoğraflar diyebileceğimiz nitelikte günlük ve sanatsal resimler süslemektedir.²⁰⁵ 24 Haziran 1960 yılında hürriyet mücadelesine katılan bir grup Türk kızının fotoğrafı da dergiye kapak olmuştur. Ayrıca sınırlı da olsa farklı görseller kapakta kullanılmıştır.

Derginin içeriğinde aslında her türden yazı ve haber mevcuttur. Dönemi anlamamızı sağlayan neredeyse tüm sosyal ve toplumsal olayların dergide yer aldığını görüyoruz. Daha çok magazin başlıklı haberleri olan mecmuada sinema dünyasından moda köşesine kadar her şey vardır. Edebiyat köşesi ile çeviri veya yerli romanlar hafta hafta yazı dizisi ile yayınlanmıştır. Refik Halit Karay'ın "Karlı Dağdaki Ateş" romanı, Kerime Nadir'in " Sisli Hatıralar" adındaki romanı ve Halide Edip Adıvar'ın "Akile Hanım Sokağı" adlı romanı vb. romanlar her hafta bölümler halinde yayınlanıp okuyuculara sunulmuştur. Spor sayfası, güzellik tavsiyelerinin olduğu sayfa, gezi yazısının yayınlandığı bölüm, tarihi yazıların olduğu bölüm de mecmuada mevcuttur. Özellikle Hikmet Feridun Es ve eşi Semiha Es'in birlikte dünyayı gezip elde ettikleri tecrübeleri ve tanıklık ettikleri hayatları anlattıkları bir gezi yazı dizileri vardır. Bunun dışında dergide kültür sanat yazısının yayınlandığı sayfalar da mevcuttur. Özellikle derginin tam orta sayfasında bir sanat tablosu ek olarak yayımlanırdı. Daha çok poster tarzında olan bu tablo hakkında bir başka sayfada kısa bir tanıtım yazısı da olurdu. Kültür sanat anlamında tarihi yazı dizisi de dergide mevcuttur. Her hafta yayımlanan bir tarihi yazı dizisi ile padişahları veya sultanları anlatan tarihi dönemler hakkında bilgi veren türde bir yazı dizisi yayımlanmıştır. Dergi incelendiğinde, 1959'dan itibaren artık karikatürlerin de mecmuada yayınlandığı görülür. Çoğunlukla 1960-1961 senelerinde derginin içeriğinde siyasal haberler geniş bir şekilde yer almıştır. Darbe dönemini ve sonraki yeni hükümetin inşasını anlatan yazı ve haberler mevcuttur. Diğer sayılarında da siyasi haberlere yer verilmiştir. DP Dönemi'ni, NATO sürecini ve Kore savaşını anlatan haberler vardır. Ayrıca Kıbrıs olayları da hafta hafta anlatılmıştır. Bunun dışında dünyadan haberler ile yurttan haberler ile içeriğini doldurmaya devam eden mecmuada reklamların da çokça olduğu gözlemlenmektedir. Neziye Araz ve Ara Güler'in Anadolu'yu gezip yazdıkları yazılar ve yaptıkları röportajlar mecmuanın yazı dizileri arasında ehemmiyetli bir yere sahiptir. Bu yazı dizisi "40 Pencere Konak" başlığı

²⁰⁵ Mecmua kapaklarından birkaç tanesi ekler kısmında sunulmuştur.

altında farklı bölümler halinde gerçek hikayeler anlatılır. “İmeceye Giden Kızlar”²⁰⁶ ve “Karadağ Kararıp Gider”²⁰⁷ gibi yazıların yer aldığı bu yazı köşesi Anadolu insanına değinmiştir. Daha çok yörükleri ve onların hayatlarını anlatan bir yazı serisidir. Şevket Rado'nun istisnasız her hafta yazdığı yazıları “Sohbet Köşesi” adı altında yayınlanmıştır. Genç kadınların ilgi ile okudukları magazin dizisinin yanı sıra “Cemiyetten Haberler” başlığı altında soylu ve ünlü ailelerin yaşamlarını ve özel hayatlarını konu edinen bir başka yazı dizisi de vardır. Ayrıca cemiyetten simalarla yapılan röportajlar da mecmuadaki yerini almıştır. Daha sonraları dergide “Falınız Ne Diyor” başlıklı bir yazı yayınlanıp burç yorumları yapılmaya başlanmıştır. Tüm bu içerikler derginin sayfalarında yer alırken her hafta Yapı Kredi Bankası'nın reklamları ve çekiliş sonuçları yayınlanmıştır.²⁰⁸

2.2. HAYAT DERGİSİNDE KADINLIK TEMSİLLERİ

Hayat dergisinde kadınların oldukça önemsendiği görülmektedir. Kadınların toplum içindeki konumları sorgulanmış, kadınların eğitilmesi gerektiği vurgulanmıştır. Yaşamın değişen sosyal ve kültürel akışı içinde bilinçli, çağdaş ve eğitim seviyesi yüksek, edebi yönü güçlü kadınları anlatan Hayat dergisi Cumhuriyet Dönemi kadınlarını ve dönemi inceleyebilme adına bizlere ışık tutmuştur. Kültürel manada toplumun gelişmesine ve değişmesine zemin hazırlayan basın yayın organları aynı ölçüde toplumun incelenmesi noktasında bizlere rehberlik eder. Bu anlamda dergi incelendiğinde kadınların ne denli toplumda ön planda olduğunu görülür. Eski düşünce yapısından sıyrılıp yeni bir imaja bürünen kadın artık toplumun her alanında söz sahibi olmayı başarmıştır. Gerek iş hayatında gerek siyasal anlamda gerek spor faaliyetleri anlamında her yerde adından söz ettirmiştir. Kadınlar daha seküler bir yaşam biçimi sergilemeye başlayınca kültürel manada etkileşimin yüksek olduğu popüler kültür aygıtları sinema, televizyon, tiyatro gibi birçok mecrada kadınlar kendilerini hissettirmiştir. Görsel anlamda da birer model haline gelmişlerdir. Mecmua incelendiğinde güzellik yarışmalarının ne denli önemli bir yere sahip olduğu fark edilir. Boy boy sergilenen bikinili kadınlar, artık güzellik yarışmalarında birinci olmayı bir vatani görev saymaktadır zira ülkeyi tanıtmak ve uluslararası anlamda bir yankı

²⁰⁶ Nezihe Araz, “İmeceye Giden Kızlar”, **Hayat Dergisi**, Sayı 8, 25 Mayıs 1956, s.8-9.

²⁰⁷ Nezihe Araz, “Karadağ Kararıp Gider”, **Hayat Dergisi**, Sayı 5, 4 Mayıs, 1956, s. 24-25.

²⁰⁸ Derginin içeriğinin görülmesi açısından yayımlanan birkaç fotoğraf ekler kısmında mevcuttur.

uyandırma arzusu hâsıl olmuştur. Bu yüzden kadınlar güzellik yarışmalarına teşvik edilmiştir. Eski Dünya güzellerimizden Keriman Halis²⁰⁹ ve Günseli Başar ile ilgili övgü dolu haberler yapılmış ve kendilerine minnettar oldukları ifade edilmiştir. “*Keriman Halis Nasıl Dünya Güzeli Olmuştu*”²¹⁰ başlıklı yazıda güzellik kraliçesi ile ilgili minnet ve övgü dolu sözler sarf edilmektedir. Orhan Tahsin’in “*30 Yılda 15 Kraliçe*”²¹¹ adlı yazısında 1923’ten beri bir gelenek haline gelen güzellik yarışmaları anlatılmaktadır. Tahsin’in bu güzellerle yapmış olduğu röportajlar da dergide yayınlanmıştır.

Kadınlara magazin bölümü adı altında yeni hayatların ve yaşam tarzlarının anlatılması onların dar kabuklarından sıyrılmalarına zemin hazırlamıştır. Bu zemini daha sağlam hale getirebilmek adına Hayat dergisi “Moda Köşesi” ile artık kadınların nasıl giyinmeleri gerektiğini anlatıp onlara bu anlamda rehberlik etmiştir. “*Suavi Sonar Bütün Kadınlar İçin Çalışıyor*”²¹² başlıklı yazılarda modayı takip etmenin ve modern giyinmenin yolları kadınlara tek tek anlatılmış, Avrupa modasından haberdar olmaları sağlanmıştır. Ünlülerin nasıl giyindiğinden soylu aileye mensup kadınların nasıl kıyafetler tercih ettiğinden ve toplumdaki diğer kadınların da bunları giyinebileceğinden bahseder. Dergideki bu tavsiyeler işe yaramıştır. Zira Türk kadınlarının mecmuada çıkan fotoğraflarında tamamı ile Avrupalı kadınlar gibi giyim kuşam modasına uydukları ve modayı takip ettikleri söylenebilir. 1956 yılının ilk sayısından itibaren bu moda köşesinde mevsime göre ne giyinmeleri gerektiği anlatılır. Görsellerle desteklenen bu anlatılar dönemin önemli markalarının (Christan Dior, Chanel, Carven vb.) defile haberleri ile desteklenir. Yeni çıkan korseler, şapkalar ve gece kıyafetleri, mantolar vb. giyim kuşam öğeleri tanıtılmıştır. 1956’dan sonra dergide Türk Modası adı altında haberler yayınlanmıştır. Türk modasının Avrupa’da estiğine ve diğer modacıların da beğenilerini aldığına değinilmiştir.²¹³

²⁰⁹ Asıl adı Keriman Halis Ece’dir 1932 yılında dünya güzellik kraliçesi seçilmiştir. 1951 yılı Türkiye güzeli seçildikten sonra 1952 yılında da İtalya da düzenlenen Avrupa güzellik yarışmasında birinci olmuştur. Murat Kaya, “Dünya Güzellik Kraliçesi Keriman Halis Hanım’ın İzmir Ziyareti Ve Basına Yansımalar”, **Tarih Ve Günce**, Sayı. 7, 2020, s. 247.

²¹⁰ Orhan Tahsin, “Keriman Halis Nasıl Dünya Güzeli Olmuştu”, **Hayat Dergisi**, Sayı 87, 6 Haziran 1958, s. 6-7.

²¹¹ Orhan Tahsin, “30 Yılda 15 Kraliçe”, **Hayat Dergisi**, Sayı 88, 13 Haziran 1958.

²¹² Suavi Sonar, “Suavi Sonar Bütün Kadınlar İçin Çalışıyor”, **Hayat Dergisi**, Sayı 1, 6 Nisan 1956.

²¹³ Suavi Sonar, “Türk Modası”, **Hayat Dergisi**, Sayı 18, 8 Şubat 1957, s. 28-29.

Hayat dergisinde sadece moda alanında değil güç ve başarı sahibi kadınlar da anlatılmış, bu sayede toplumdaki diğer kadınlara rol model olmaları sağlanmıştır. Bu anlamda Halide Edip Adıvar'ın romanından her hafta "Akile Hanım Sokağı, Sisli Hatıralar, Cıvıl Gız" vb. gibi bölümler paylaşılmasının yanında Adıvar'ın Millî Mücadele yıllarındaki başarıları da "Millî Mücadele Hatıraları" adı altında bir röportaj-yazı dizisi ile okurlara aktarılmıştır. Güçlü ve ayakları yere sağlam basan kadınları tanıtır onların başarılarıyla övünülmesi gerektiği vurgusu yapılan mecmuada her hafta bir meslek yahut spor- sanat-eğitim alanında ün sahibi olan kadınlarla röportajlar mevcuttur. İlk kadın muhtarımız olan Satı Kadını anlatan bir yazıda Anadolu'ya giden Nezihe Araz ve Ara Güler'in edindiği izlenim ile yapılan röportaj dergiye aktarılırken o anları yakalayan fotoğraflar da derginin sayfalarını süslemiştir. Spor müsabakalarında başarılı olan kadın güreşçi ve kadın karateci gibi başlıklar ile kadınların zor olarak görünen meslekleri de aslında layıkıyla icra ettikleri ifade edilir. Eğitim- öğretim anlamında yüksek okula giden kadınları ve sanatta isim haline gelmiş kadınları da ele almıştır. 1958 yılında Leyla Gencer'i dergide anlatan yazı, Gencer'in²¹⁴ başarısıyla ve Avrupa'ya kadar bu başarı ile gidebilmesini takdir eden cümleler ile sanatsal anlamda Türk kadınının ne kadar başarılı olabileceğine değinmiştir. Hikmet Feridun Es'in yazı dizisi olan "Kızımı da Götür"²¹⁵ başlığı ile Anadolu'yu gezerek röportajlar yapan ve Anadolu'da Elazığ, Tunceli, Bingöl gibi şehirlerde etkin rol alan öğretmen Sıdika Avar²¹⁶ ve bu öğretmenin genç kızların hayatlarına dokunuşunu, onları donanımlı birer kadın olma yolundaki destekleri anlatılır. Bu öğretmenin köylerden kız öğrencileri toplayıp okumaya göndermek için gerek at sırtında gerek kamyon arkasında yaptığı yolculuklar ve yaşadığı hikayeler birer örnek olarak röportaj dizisi halinde sunulmuştur. Bu yaşanmış hikayeler ve genç kızların okuma ile edindiği başarılar "Bir İnsan Yaratmanın Hikayesi"²¹⁷ başlığı altında Semiha Es'in de çektiği fotoğraflarla sunulmuştur.

²¹⁴ Asıl adı Ayşe Leyla Gencer'dir. Türk opera sanatçısı olup döneminin en iyi sopranoaları arasında yer almıştır. **Hayat Dergisi**, Sayı 15, 18 Ocak 1957.

²¹⁵ Hikmet Feridun Es, "Kızımı da Götür", **Hayat Dergisi**, 8 Mart 1957.

²¹⁶ Asıl adı Ayşe Sıdika Avar olup 1979 yılında İstanbul'da doğmuştur. Elazığ, Tunceli ve Bingöl şehrinde yıllarca öğretmenlik yapmıştır.

²¹⁷ Hikmet Feridun Es, "Bir İnsan Yaratmanın Hikâyesi", **Hayat Dergisi**, 8 Mart 1957.

2.2.1. İdeal Kadın

İdeal olanın ne olduğu, ideali tasarlayan zihinle doğrudan ilgilidir. Bu sebepten sabit ve tümüyle geçerli bir idealden söz etmek çok gerçekçi olmayacaktır.²¹⁸ İdeal kadının tanımı her dönem değişkenlik gösterir. Toplumdan topluma, kültürden kültüre değişkenlik gösteren bu kavram toplumların gelişmişlik düzeyi ile de alakalıdır. Dış görünüş olarak veya karakteristik olarak ele alınan bu kavram yaratılırken döneme ve dönemin yaşayış biçimine uygun modeller çizilir.²¹⁹ Çoğu zaman gerçek olamayacak kadar kusursuz kadın imajları yaratılmak istenir. Bu anlamda toplumda kadınların istenilen biçime bürünmesi beklenilirken dönemin egemen gücü ve basın yayın organlarının da buna hizmet etme eğilimi yadsınamaz ölçüdedir. Dönemin popüler kültür mecmuaları ideal kadın anlatısını okurlarına sunarken güzellik- moda- kadın dünyası vb. başlıklar altında olması gereken kadın formunu vurgularlar. Hayat dergisi başlı başına bir magazin mecmuası olmasının yanı sıra kadınlara hitap eden bir popüler dergidir. Derginin içeriğine bakıldığında zaman zaman ideal kadında aranan nitelikler belli başlı yazı dizileri ile ifade edilmektedir. Hatta 15. sayısında yayımlanan “*İdeal Yüz Güzelliği Peşinde*”²²⁰ adlı bir haberde ideal yüz güzelliği için estetik ameliyatı konusundaki teşebbüsü anlatılan Amerikalı doktorun röportajı yer almaktadır. Röportaj Edibe Dolu tarafından yapılmıştır. Habere göre: güzellik yapımı için kendisine ideal yüz güzelliğine örnek olabilecek mükemmel kadın yüzünü aradığı ifade edilmiştir. Amerikalı Doktor Harvey Peck, bir genç kızın henüz ilkbaharını yaşadığı günlerde, çenesinden geçireceği bir operasyon ile çene yapısını vidalarla tutturup yeniden şekillendirerek yeni bir çeneye sahip olabileceğini ifade etmiştir. Böylece çok güzel bir kadın olunabileceğinin altını çiziyor. Ancak kendisi hangi tip kadın yüzünün ideal güzellikte olduğuna karar verememekle birlikte bu ideal yüz güzelliğini araştırmaktadır. Bu araştırma için Amerika ve İngiltere’de anketler yapılmıştır. Aynı anketi İstanbul’da yapan Hayat dergisi yazarı Edibe Dolu bu konu ile ilgili olarak meslekleri icabı kadın güzelliği ile alakalı şahısların fikirleri sorulmuştur. Çapa Plastik Cerrahi Kliniğinden Doç. Dr. Orhan İskeçeli ile konuşulmuş, bu konudaki fikri alınmıştır. Dr. İskeçeli, güzellik kavramının zamana ve cemiyetlere göre değişkenlik gösterebileceğini ifade ederken kadının yüz

²¹⁸ Ayşegül Ergül- Arslan, “Türk Kadını Dergisi Bağlamında İdeal Kadın Tasarımı (1966-1973)” (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), **İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü**, 2019, s. 82.

²¹⁹ R. Ayhan Yılmaz, “Reklamlarda Toplumsal Cinsiyet Kavramı: 1960-1990 Yılları Arası Milliyet Gazetesi Reklamlarına Yönelik Bir İçerik Analizi”, **Selçuk İletişim**, Cilt: 4 Sayı: 4, Yıl 2007, S. 146.

²²⁰ Edibe Dolu, “İdeal Yüz Güzelliği Peşinde”, **Hayat Dergisi**, Sayı 15, 2 Nisan 1965.

güzelliğinin yalnızca anatomide aranmasını da eleştirmiştir. Yazının devamında ideal ölçülere yakın bulduğu ve beğendiği kadın Liz Taylor, dönemin şöhretlerindedir. Bu konu hakkında kendi görüşünü anlatmaya devam eden Dr. İskeçeli, estetik ameliyatlar ile bazı ufak tefek kusuru düzeltebilmenin mümkün olduğunu ancak güzelliğin tam belirtilmesi için makyaj, giyim ve kadının şahsiyetinin büyük ölçüde rol oynadığını belirtmiştir. İdeal güzellik algısının yanı sıra ideal kadın algısının da toplum ve dönem açısından değişkenlik gösterdiği fikri kabul edilebilir bir niteliktedir.

Dönemin ideal kadın algısını toplum üzerinden ve dönemselsel açıdan tam anlamıyla anlatmak için Hayat dergisinin ilk olarak 21 Ocak 1965 yılının 4. sayısında yayımlanmaya başlamış olan anketi ile o dönemin ideal kadınının nasıl olması gerektiği sorusuna cevaplar aramıştır. “*Hayat Dergisi İdeal Türk Kadınına Tespite Çalışıyor, İdeal Türk Kadını Nasıl Olmalıdır?*” başlıklı yazısı ile dönemin ideal kadın kavramının cevaplarını aradıklarını ifade ettikleri yazı aşağıdadır²²¹:

“Her devirde bir ideal kadın tipi vardır. Dünyün ideal kadını evine bağlı sadece eşinin işleriyle uğraşan çocuk yetiştiren bir kadındı. Bugünün kadını cemiyet hayatına girdi. Dil biliyor, erkeklerle birlikte muhtelif işlere çalışıyor, mücadele ediyor, spor yapıyor, güzel sanatlarda anılıyor, şık giyiniyor yarının kadını belki çok daha başka olacak. Bu vaziyette bugünün ideal Türk kadını nedir? İdeal Türk kadını diğer milletlerin kadınlarından farklı mıdır? Bütün bunları öğrenip ideal Türk kadını meydana çıkarmaya faydamız olur düşüncesiyle Hayat, Türk aydınları tanınmış iş ve meslek adamlarıyla avukatlık doktorluk gibi iş alanına atanmış meslek sahibi veya evinde ailesiyle meşgul ev kadınları ile konuşarak büyük bir anket hazırladı gelecek sayıdan itibaren ideal Türk kadını nasıl olmalıdır adlı büyük anketimizin yazısını okuyacaksınız...”

Yapılan anket sonuçları okurlarla paylaşılmıştır. Anket sayısal verilerden ziyade fikirlerin ifade edilmesi ile bir çeşit röportaj halini almıştır. “Hayatın Büyük Anketi” diye sayfalarda yer alan bu yazı dizisi amacını şöyle ifade etmiştir²²²: “*Bugünün anlayışına göre, ideal Türk kadınının nasıl olabileceğini tayin maksadıyla, ilim ve iş adamlarıyla, ev kadınları arasında geniş bir anket hazırladık. Alacağımız neticeler ideal Türk kadını tipinin ortaya çıkaracaktır...*” anketin yayınlandığı sayılar boyunca çeşitli şahıslardan ideal kadın nasıl olmalıdır sorusuna verilen cevaplar hep öznel nitelikte olmuştur. Dolayısıyla kişiden kişiye göre de değişkenlik gösteren bu kavram Türk toplumu tarafından kabataslak nasıl bir manaya gelmektedir ve bu soruya cevap

²²¹ “İdeal Türk Kadını Nasıl Olmalıdır?”, **Hayat Dergisi**, Sayı 4, 21 Ocak 1965, s.3.

²²² “Hayatın Büyük Anketi”, **Hayat Dergisi**, Sayı 5, 28 Ocak 1965, s. 7.

veren şahsiyetler aracılığı ile az çok bir fikir sahibi olunabilir. Sorunun sorulduğu şahsiyetler arasında doktorlar, yazarlar, müftüler, dernek başkanları, sanatçılar ve birçok meslek grubundan ve yaştan kadın ile erkekler yer almaktadır. Söz konusu ankete katılan şahıslardan birkaçının fikirleri şöyledir:

İffet Halim Oruz²²³: "İdeal kadın, hem ekonomik bakımdan eşine yardımcı olmalı, hem de sosyal bir ödev yapmalıdır." İdeal kadın, ailede eşine ve çocuklarına karşı görevlerini yapan, toplumda memleket gelişmesine ve millet ülküsüne hizmet eden kadındır. Türk kadını bu bakımdan pek çok meziyetlere sahiptir. Türk kadını şefkatlidir, fedakârdır, gayretlidir. Türk kadınının bu vasfını aile ve ev içindeki davranışlarından her an ve her evde kolaylıkla sezebiliriz. İdeal kadında yüz güzelliği ve tenasüp belki estetik zevk için aranabilir. Ama bunların hepsi geçici ve zayıflayıcı özelliklerdir. Bence kadın güzelliği ile değil ruhuyla varlığıyla başkalarını kendisine bağlayabilmelidir. Bu bağ, hiç çürümez ve çok sağlamdır. Ama böyle bir bağı kullanabilmek için pek çok meziyetlere sahip olmak lazımdır. Türk kadını meziyetlerin çoğuna doğuştan sahiptir. Bugün ideal kadını, hem ekonomik bakımdan eşine yardımcı olmalı, hem sosyal bir ödev yapmalı, hem de evini ihmal etmemelidir. Gerçi bugün için çalışan ve evi ile ilgilenen kadının karşılaştığı güçlükler yok değildir. Ama bunlar, memleket uygarlığı ile paralel olarak giderilecektir..."²²⁴.

İffet Halim Oruz'a göre kısaca ideal kadın çok iyi bir aile kadını olmak ve aynı zamanda erkekler kadar sosyal hayatta aktif olabilecek vasıflara sahip olmaktır.²²⁵

Atif Yılmaz²²⁶: "İdeal kadın erkeğine fazla bilmiş olsa dahi, alçak gönüllülük gösterebilmelidir." "İlkin yaratılış sebeplerini eksiksiz anlamış olmaları fizik ve moral yönleriyle umumi manada güzel olmalı ve iyinin icaplarına tam uymalıdır diyen Atif Yılmaz şöyle devam etmiştir: Saygılı, tolerans sahibi olmalıdır. Toplum içinde hanımefendi, erkeğe karşı kadın mizacının gerektiği özellikte davranışları bulunmalıdır. Kültür bakımından bilgi seviyesi ne olursa olsun, erkeğinden daima bir şeyler öğrenmeyi arzulamış görünmesini bilmelidir. O kadar ki, erkeğinden fazla bilmiş olsa dahi bu alçak gönüllülüğü gösterebilmelidir. Bu ölçülerde bir kadını ideal kadına örnek sayabilirim..."²²⁷

Kemal Baysal²²⁸: "Mesuliyetler almasını, problem olmamayı bilmelidir." Kemal Baysal'a göre ideal kadın için: "fırsatları imkân verdiği kadar kendine bakan, evine ve ailesine sahip olan, sosyal insan olarak yaşayan, mesuliyet almasını bilen, başkaları ve kendisi için problem

²²³ Canan Sarıyar, "Turizm Ekseninde Kadın Gazetesi Yazarlarının Gezi Notları (1950-1960)", **Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, Sayı: 46, Yıl 2019, s. 429.

²²⁴ "İdeal Türk Kadını Nasıl Olmalıdır?", **Hayat Dergisi**, Sayı 7, 11 Şubat 1965, s.11.

²²⁵ Kadınlar dayanışma Birliği başkanıdır, **Hayat Dergisi**, Sayı 7, 11 Şubat 1965, s.11.

²²⁶ Film yönetmeni, senarist ve yapımcıdır. **Hayat Dergisi**, Sayı 7, 11 Şubat 1965, s.11.

²²⁷ "İdeal Türk Kadını Nasıl Olmalıdır?", **Hayat Dergisi**, Sayı 7, 11 Şubat 1965, s.11.

²²⁸ Dönemin ünlü sanat fotoğrafçısı ve film operatörü. **Hayat Dergisi**, Sayı 7, 11 Şubat 1965, s.11.

olmayan, zamanında kendi kendisine yetmesini bilen iyimser bir kadındır” ifadelerini kullanmıştır.²²⁹

İbrahim Yayla²³⁰ *“İdeal kadın her şeyden önce evinin, ailesinin kadınıdır.”*

Prof. Süheyl Ünver: *“İdeal kadın, önce kocası tarafından beğenilen, sayılan ve onu iyi anlayan, çocuklarını kendisinden daha iyi yetiştirmeyi amaç edinen kadındır.” “İdeal kadın tarifini yapmak güçtür. İdeal kadın, atavik meziyetlere sahip olmakla kendisini gösterir. Her kadın, herkes tarafından beğenilecek bir kocaya malik bulunmayı arzularken, onu maddi ve manevi tatmin etmesini de bekler. Bunu, bazı insanların kaprislerine uyma, manasına almamalıdır marazi hislerine kapılan kadınlar, bahtiyar ve ideal kadın olamaz. İdeal kadın, ancak kocası tarafından beğenilen, sayılan ve onu iyi anlayan, çocuklarını kendisinden de daha iyi yetiştirmeyi amaç edinen kadındır. İşte maalesef bizden değil, lakin hikâyelerini iyi bildiğim asla unutulmayacak garpli iki ideal kadın tipi Madam Berthelo ve Madam Pasteur'dür. Kocaları bu iki kadının sayesinde dünyanın en mükemmel ve şerefli şahsiyetleri olmuştur. Bence ideal kadın bugünkü cemiyet cifelerine yanaşmayan ve kendisinin o gibi topluluklardan uzak tutan ilahi vasfına seza tipte olandır. Cemiyetin karşısına iftiharla çıkmak istediği çocuklarını olgun ve karakterli yetiştiren, kocasına oğlu gibi ihtimam gösterip onu yükselten ideal kadının ta kendisidir...”²³¹*

Muhittin Sadak²³² *“İdeal kadın bence her şeyden önce estetik ölçülere sahip kadındır.” “Bence genç için başka, yaşlı için başka, sanatkâr için başka, iş adamı için başka ideal tip vardır. Gene bence ideal kadının tarifini yapabilmek için biraz zevk sahibi, biraz estetikten anlar, biraz sanat duygusuna sahip olmak gerekir. Zevki selim sahibi olmak meselesi biraz... Şimdi gelelim benim ideal kadın tarifime... Yüzü güzel olduğu kadar, bütün aksanı da güzel olacak; kulağı, ağzı, burnu vs. Yine yüzüne nispetle vücudunun da tenasübü olacak. Estetik ölçülere uyacak, kalçası, bacakları, ayakları, ne bileyim, her yeri düzgün olacak. Bence ideal kadın budur, her şeyden önce estetik nokta buna bir de ruh ve kültürü ilave etmek lazım tabi...”²³³*

Geniş bir fikre sahip olan sanatçı yazısının devamında Türk kadınına değinip Avrupalı kadınlardan farklı bulmadığını ifade eder, hatta Avrupalı kadınlardan daha üst seviyede olduğunu ileri sürerek kadının genellikle evde olup çocuklarına ve kocasına bağlı kalması durumunu tercih ettiğini belirtir. Ona göre ideal kadın kocasını her anlamda destekleyip yuvasının saadetini muhafaza etmelidir.

²²⁹ “İdeal Türk Kadını Nasıl Olmalıdır?, **Hayat Dergisi**, Sayı 7, 11 Şubat 1965, s.10.

²³⁰ Beyoğlu Müftüsü. **Hayat Dergisi**, Sayı 8, 18 Ocak 1965, s.16.

²³¹ İdeal Türk Kadını Nasıl Olmalıdır?, **Hayat Dergisi**, Sayı 7, 11 Şubat 1965, s.11.

²³² Türk koro Şefi. **Hayat Dergisi**, Sayı 7, 11 Şubat 1965, s.10.

²³³ İdeal Türk Kadını Nasıl Olmalıdır?”, **Hayat Dergisi**, Sayı 7, 11 Şubat 1965, s.10.

Kemal Çığ:²³⁴ "Vücutta tabiatın çizdiği kadınlık ölçüğü dışında fazlalık göstermemeli, kültürü tatmin edici olmalı." "İdeal kadın tipi iki yönü ile tahlil etmem gerekiyor: fizik bakımından, moral bakımından. Dış görünüşünden ideal kadın, benim anlayışıma göre 1.65'i aşmayacak bir boya sahip olmalıdır. Ne şişman ne zayıf; balık etli deyimimize uygun düşmeli. Tabiatın çizdiği kadınlık ölçüleri dışında bir fazlalık göstermemeli. İç görünüşü şöylece tasavvur ederim: evvela umumi kültür tatmin edici bulunmalı. Fakat bu kültürünü, daha umumi bir deyimle manevi vasıflarını ulu orta ortaya atmamalı. Bilgiçlik taslayacağım diye, konuşma dozunu kaçırıp ukala-geveze kimse intibahını bırakmamalı. Her şeyden evvel kadın yaratıldığını daima göz önünde bulundurmalı... Eğer ev kadının durumunda kalacaksa, bunun sınırlarını bilmeli, yok, hayatını kazanmaya ve eşine yardımcı olma zorunluluğunda kalacaksa, yine de ilk vazifesinin evinde başlayacağını prensip olarak kabul etmelidir..."²³⁵

Melehat Ulusoy:²³⁶ "Kadının kültürlü yetişmesi ve mutlaka sosyal hayatta vazife alması taraftarıyım." Aile kutsiyetinin farkında olarak çalışma hayatına atılmış kadın makbul kadındır diye düşünen Ulusoy, özetle kadının hem ev kadını hem de çalışan kadın olması taraftarıdır. Türk kadınlarının çocuklarına çok fazla bağlı olduğunu düşünen Ulusoy, bu bağlılığın fazla olmasının çocukları terbiye etme noktasında faydalı olmadığını dile getirir. Dolayısıyla ev kadını olmanın yetmediğini, bugünün kadınının çalışması, muhakkak sosyal olması, özellikle iyi bir eğitim ile memlekete de faydalı olması gerektiğini düşünür. Ulusoy, eğitilmiş kadının ailesine ve çocuklarına daha faydalı bir birey olacağı kanaatindedir.²³⁷

Zerrin Demirdağ:²³⁸ "İdeal kadın her şeyden önce samimi ve sade olmalıdır." Kadınların sadeliğini arzu eden Demirdağ, kadınların modanın esiri olmadan ondan faydalanarak kendini değerlendirmesini bilmelidirler diye düşünür. Demirdağ'a göre kadın çalışsa bile asla kadınlığını kaybetmemelidir. Samimi olan insanlar er geç etrafındakileri kendisine bağlar. Kadın daima çevresindekilere yardım etmelidir. Türk kadınlarının fedakârlıklarını dile getiren Demirdağ Türk kadınlarının hissiyat bakımından da Avrupa kadınlarına kıyasla gereğinden fazla hassas olduğunu düşünür. Batı anlayışına göre bazı yönlerden zararlı sayılabilen bu fazla hassasiyet, kadın ruhuna mahsus inceliği ortaya koyma açısından Türk kadınının bir meziyeti olarak

²³⁴ Topkapı sarayı müzesi müdür muavini. **Hayat Dergisi**, Sayı 7, 11 Şubat 1965, s.10.

²³⁵ "İdeal Türk Kadını Nasıl Olmalıdır?", **Hayat Dergisi**, Sayı 7, 11 Şubat 1965, s.10.

²³⁶ Atatürk Lisesi Müdiresi. **Hayat Dergisi**, Sayı 8, 18 Ocak 1965, s.16.

²³⁷ "İdeal Türk Kadını Nasıl Olmalıdır?", **Hayat Dergisi**, Sayı 7, 11 Şubat 1965.

²³⁸ Türk Kadınlar Birliği tarafından yılın kadını olarak seçilmiştir. **Hayat Dergisi**, Sayı 8, 18 Ocak 1965, s.16.

bahsedilebilir diyen Demirdağ bence kadının erkekten ayrı bir yönü de işte bu his tarafının biraz daha ağır basmasıdır diye de ekler. Yine Demirdağ'a göre prensiplerine bağlı, maddiyattan çok maneviyata kıymet veren kadın aranan bir insandır. İnsanları ve insanlığı seven, yardımsever kadın sadece kendisine değil çevresindekilere de saadet getirir.²³⁹İdeal Türk kadınının nasıl olması gerektiğine dair diğer kimi şahsiyetlerin verdiği cevaplar özetle şöyledir:

Niyazi Akı: “Erkeğine eşit yetişmeli, topluma yararlı olmalıdır.”

Haşim İşcan: “Kadın erkekten ayrılmayan ve onu tamamlayan bir kuvvet olmalıdır.”

Refik Halit: “Güzel olmasını gönül ister, ama sadakat daha önde gelir.”

Refii Cevat Ulunay: “Kadın evde oturmalıdır, cennet ananın ayakları altındadır.”

Yıldız Kenter: “Kadın Batı kültüründe yetişmeli, şefkat ve sevgi timsali olmalıdır.”

Allattin Yavaşca: “En iyi anne, en iyi eş, ideal kadındır.”

Dr. Faruk Bayülkem: “Kadın, kadınlığını unutmadan, aklını kullanabilmelidir.”

Kitapçı Aktunç: “Beğendiğim ve sevebileceğim kadın, bence en ideal kadındır.”Dönemin aydınlarının ve sanatçıların ideal kadın fikirleri yukarıda birer cümle ile ifade edilmiştir.²⁴⁰

İdeal kadın anketi devam ederken derginin 8 Nisan 1965'teki sayısında ideal kadın yarışmasının düzenlendiği de belirtilmiştir. “Salon Hanımı Olmak İçin 12.000 Lira Lazım”²⁴¹ adlı haber 1961 yılında yayımlanmıştır. Bu habere göre, hanımların otomobilden inerken bacakların çirkin görünecek şekilde açmamalarını kısaca otomobile inip-binme dersi verilmiştir. Sigara yakmanın inceliklerini öğrettikleri bu kursta, çakmak çakmanın bile bir zarafet ile yapılması gerektiğine değinilmiştir ve sofrayı kurmak önemli bir iştir. En küçük teferruata kadar sofrayı kurma adabı öğretilmiştir.

²³⁹ İdeal Türk Kadını Nasıl Olmalıdır?”, **Hayat Dergisi**, Sayı 8, 18 Ocak 1965, s.16.

²⁴⁰ İdeal Türk Kadını Nasıl Olmalıdır?”, **Hayat Dergisi**, Sayı 5, 28 Ocak 1965, s. 7.

²⁴¹ ““Salon Hanımı Olmak İçin 12.000 Lira Lazım”, **Hayat Dergisi**, Sayı 51, 14 Aralık 1961, s.9.

Ayrıca ev sahibi, eve gelen misafiri ve daha önce gelen misafire nasıl takdim etmesi gerektiği açıklanmıştır. Buna benzer birçok teferruat, kursun konusu olmuştur. Bu kursa daha çok müdür eşleri veya zengin hanımların bu konuları detaylıca öğrenmeleri için gittikleri yer haline gelmiştir. Sosyal hayatta ve iş hayatında oldukça aktif olan bu hanımların kursa rağbeti oldukça yoğun olmuştur. Daha çok, ideal bir kadın olma isteği, zarif görünme ve adab kurallarına uyma çabası da bu kursa olan alakanın sebepleri arasındadır. Kadınlara her anlamda sosyal hayatta ve günlük hayatta bilmeleri gereken zarafet kurallarını öğretirken aynı zamanda kimin hangi zamanlarda ve yerlerde nasıl giyinmesi gerektiğini de öğretir. Bir toplantıda ne giyinmesi gerektiğini giyindiği elbisenin ayakkabıyla uyumu vb. birçok konu hakkında teferruatlı dersler verilmiştir.

Hayat dergisinin “Nasıl Bir Kadın Olacağım” başlıklı yazısında genç kızlar için hazırladıkları testte nasıl bir kadın olacağım sorusuna bölümler sunulmuştur.

“Genç Kızlar Müstakbel Şahsiyetlerinin Ne Olacağını, Herkesten Çok Merak Ederler. Bunu Anlamaları İçin Aşağıdaki Test Hazırlandı. Kendi Kendinizi Hangi Bölümde Bulunuyorsanız, Onu Seçin, Tehşis Bölümünde Neticeyi Okuyun Nasıl Bir İnsan Olacağınızı Öğrenin.”

Bu bölümler görseller ile desteklenmiş olup A’dan F’ye kadar harflendirilmiştir

²⁴². Testteki sorular şöyledir:

Sevdiği içki, gözde cümlesi, film, kitap, çiçek, otomobil, hayvan, spor, aktör gibi sorular mevcuttur.

A-Saf genç kız

B-Klasik genç kız

C-Barok sitili genç kız

D-Romantik genç kız

E-Sporcu genç kız

F-Aydın genç kız

İdeal kadının ne olduğu fikri kişilerden kişilere değişirken bu konuda yorum yapan şahısların o dönemin ideal kadını hakkında bize ipucu verdikleri söylenebilir. Kadınların sosyal hayatta aktif olmaları istendiği ve eğitilmiş olmalarının yanı sıra ailelerine sadakatle bağlı olmaları gerektiği sonucuna varılabilir.²⁴³ Bu anlamda kadının

²⁴² “Nasıl Bir Kadın Olacağım”, **Hayat Dergisi**, Sayı 41, 1 Ekim 1964

²⁴³ Beral Alacı, “Cumhurbaşkanı İsmet İnönü’nün Siyasette Kadın Algısı ve Cumhuriyet Halk Partili Kadın Milletvekillerinin Faaliyetleri (1939-1950)”, **Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi**, Cilt 19, Sayı 38, 2019, s. 175.

hem ev kadını hem çalışan kadın rolünü başarı ile üstlenmesi sorumlulukları artsa da hem iyi bir çalışan hem iyi bir eş ve iyi bir anne modeli çizmesi kadının sosyal hayatta aktif olduğu kadar evine ve çocuklarına bağlı olması gerektiği düşüncesi baskındır denilebilir. Kısacası kadın başarılı, çalışkan, güçlü, fedakâr, sabırlı ve cesur olmalıdır. Bu anlamda Hayat dergisinde başarılı ve güçlü kadınların haberleri ve röportajları mevcuttur.

Kadınların belli başlı temel özelliklerinin yanında mükemmel özelliklere sahip olmaları da arzu edilir. İdeal kadın algısı oluşturmak neredeyse tarihin her döneminde söz konusu olmuştur. Hayal edilen, arzulanan kadınlar, bazen ideal bir anne bazen ideal bir eş yahut ideal bir genç kadın rolünde bizlere sunulur. Başarılı, ayakları yere sağlam basan, güçlü aynı zamanda cesur olması beklenen bu kadınlar bir yandan da fedakâr ve cefakâr Anadolu kadınından da bir parça taşımalı, kendisini ailesine eşine çocuklarına adayan bir kadın da idealdir. Ama herhangi bir spor dalında başarıya ulaşan yahut sosyal hayatta aktif olup çalışma hayatında etkin rol oynayan kadın da idealdir. Aslında ideal kadın kavramı bu anlamda değişkenlik gösterir. Zira kişilere topluma ve döneme göre hep ihtiyaç duyulunun istendiği özellikleri taşır. Bu anlamda hem fiziksel hem de ruhsal anlamda ideal kadın algısı oluşturmak pek mümkün olmasa da istenilen özellikler hep vardır. Arzu edilen bu özelliklerin yanında kadınların fiziksel manada ideale ulaşmak arzusu da söz konusudur. Fiziksel manada ideal kadın olma yahut ideale yakın olma arzusu güzellik ve giyim kuşam ile zarafet kurallarından geçer. Bu bağlamda mecmuada yayımlanan yazılara ve haberlere bakıldığında zaman güzellik ve modanın yanında görgü kuralları dediğimiz adap tavsiyeleri de yer almaktadır. İdeal güzelliğe ulaşma konusunda kadınlara her hafta güzellik sırları konusunda tavsiyeler ve yazılar söz konusu mecmuada yayınlanmaktadır. Kadın okurlara her hafta daha güzel olmak için nasıl makyaj yapılır, nasıl cilt bakımı, saç ve tırnak bakımı yapılır gibi yazılar yazılırken daha güzel ve sağlıklı bir cilt için de önerilerde bulunulmuştur. Sağlıklı ve güzel saçlar, daha iyi bir fizik için jimnastik ve kültür-fizik hareketleri konu edinirken vücudun daha güzel ve çekici olmasının yolları da anlatılmıştır. Sağlıklı besinler rejim önerileri daha güzel bacaklar, daha güzel bir fizik için ince bel bunun yanında temiz bir cilt, iyi bir gülüş için sağlıklı ve temiz dişler vb. tüm güzellik konuları hakkında hanımlara çeşitli tavsiyelerde bulunulmuştur. İdeal güzellik konusu her dönem kadınlar için ilgi çekici konulardan olmayı başarmıştır. Bu konu hakkındaki yazı, tavsiye, reklam

ve haberlere de Hayat dergisinin 1956-1965 yılları arasındaki analizleri bir alt başlık olan güzellik konusunda ele alınmıştır. Bunun yanında ideal eş ve anne olma hakkındaki diğer yazı ve tavsiyeler de çalışmanın bir diğer başlığı olan aile başlığı altında ele alınmıştır.

2.2.2. Güzellik

Güzellik sözlükte estetik bir zevk, coşku, hoşlanma duygusu uyandıran nitelik anlamına gelmektedir. Orta Türkçe güzel “hoş suret, güzel” sözcüğünden evrilmiştir. Bu sözcük Eski Türkçe kök “gök, (mecazi) güzel” sözcüğünden türetilmiştir.²⁴⁴ Güzellik kavramı genellikle kadınlarla özleştirilmiş ve toplumda güzellik algısı kadınlar açısından her zaman önemsenmiştir. Dolayısıyla kadın mecmualarında güzellik temel konulardan biri haline gelerek güzellik için standartlar belirlenmiştir. Bu süreçte özellikle kadın dergilerinde reklamlar aracılığıyla güzelliğin ölçütleri ve ideal güzellik anlayışının nasıl yapılandırıldığına dair çeşitli tavsiyeler ve görseller yer almıştır. Bunun yanı sıra güzellik dışındaki reklamlarda bile güzel kadınlar tarafından tanıtım yapılmıştır. Bilhassa Hayat Dergisinde reklamlar bölümüne bakıldığı zaman ‘‘*Bikini kraliçesi diyor ki: hem vücudumuzun tenasübünü, hem de ağzımızın tadını muhafaza etmek istiyorsanız, bakkalımızdan Ankara makarnası isteyiniz*’’²⁴⁵ sloganı ile sürekli olarak Ankara makarnasının reklamı bikinili bir güzel kadın ile okurlara sunulmuştur. Toplum tarafından sürekli olarak bakılıp yargılanan kadınlar her zaman nasıl giyindiklerine ve nasıl göründüklerine odaklanarak yaşamak durumunda kalmışlardır. Kendilerini gözetim altında hisseden kadınlar, varlıklarını başkaları tarafından beğenilme duygusu ile tamamlamaya çalışmışlardır.²⁴⁶ Bu konuda mecmualar büyük bir yer tutmuş ve kadınların mecmuaları takip etmesinde büyük rol oynamıştır. Zira kadınlar güzellik standartlarının takipçisi olmuş ve Hayat dergisinde gösterilen imajlara ayak uydurmaya başlamışlardır. Güzelliğin sınırlandırıldığı ve kadınlar bunun takipçisi olmalı anlayışının hâkim olduğu dönemlerde kıyafet, saç, makyaj, kozmetik ürünleri, tüketilen besinlere kadar her türlü reklam ve tavsiyeler yer almıştır. Tüketimin en büyük eksenini kadınlar olarak görüldüğünden mecmua içerikleri ve reklamlar kadını tüketime yönlendirme amacı gütmüştür. Aynı zamanda reklamların görsellerinde her zaman

²⁴⁴ <https://www.nisanyansozluk.com/kelime/guzellik> (Erişim Tarihi: 10/04/2023)

²⁴⁵ Ankara makarnası reklamı, **Hayat Dergisi**, Sayı 61, 6 Aralık 1957.

²⁴⁶ Gürsel Yaktıl Oğuz, “Güzellik Kadınlar İçin Nasıl Vaade Dönüşür: Kadın Dergilerindeki Kozmetik Reklamları Üzerine Bir İnceleme”, **Anadolu Üniversitesi İletişim Bilimleri Fakültesi**, s.1.

güzel, zarif ve çekici kadınlar yer almıştır. Güzelliğin bir pazarlama unsuru haline gelişini reklamlarda sıkça görebiliriz. Hayat dergisinde, ünlü sinema oyuncularını olan Lana Turner, Jane Powell ve Elizabeth Taylor Lüks sabununun reklam yüzü olmaları en iyi örneklerdendir²⁴⁷. Mecmuada yine fiziği ve yüzü güzel olan bir kadının Rejava adlı limon kolonyası reklam görselinde kullanılması dikkatleri çeker. Bir diğer konu olan moda güzelliğin anahtarı olan zarafetin kapılarını hanımlara açmıştır. Moda sayfasının başyazarı olan Suavi Sonar her hafta dünyadan bilhassa Avrupa'dan moda haberleri ile kadınlara nasıl giyinmeleri gerektiğini anlatırken bir yandan da o senenin yahut o mevsimin en popüler giysileri hakkında fikirler verir; çalışan kadınların ev hanımlarının, genç kızların teker teker nasıl giyinmeleri hakkında okurlarına fikirlerini sunmaktadır: yeni çıkan tayyörler, gecelikler, sabahlıklar, şapkalar, korseler, mayolar, eldivenler ve dahası giyim kuşam ürünleri hakkında bilgi vermektedir. Hatta bir yazısında korsenin tarihçesini anlatmaktadır. Geçmişten günümüze '*Korsenin Meraklı Tarihçesi*'²⁴⁸ adlı bir başlıkta korsenin değişimi ve gelişimi ve tarihini hanımlara şu sözlerle anlatmaktadır.

“Daha kadın ayakkabılarının bilinmediği çağlarda hanımlar korselerin, sutyenlerin en güzelini kullanırlardı. Kadın korselerinin tarihçesi ayakkabıdan çok eskidir. Yalınayak veya iptidai çarıklerle dolaşırken korselerin en mükemmelini kullanırlardı. Milattan önce 2000 yılında Girit'te yapılmış "Yılan Tanrıçası" heykellerinde böyle bir korseye rastlamak kabildir. Hamer ise, eski Yunan tanrıçalarından Gera ile Hera'nın kumaştan, Pallas Athena'nın ise demirden sutyenler kullandıklarını yazar. Ünlü Kleopatra zümrüt ipekliden sutyeninin içinden içine yerleştirdiği som altından yapılmış yılanın zehriyle kudretli Sezar'ı bile yenmişti. 1000 senesi civarında ise anahtarları kiskanç kocaların ceplerinde saklanan meşhur "kilitli korseler" moda oldu. Hatta kiskançlığı ile tanınan bir demirci ustası sabah işine giderken karısının sutyenine de kilit vurmaya ihmal etmemiştir. Bu güzellik cenderesi çağımıza kadar önemini muhafaza etmiştir. Bugün yalnız Almanya korse endüstrisinin bir yıllık kazancı tam bir milyar iki yüz milyon liradır..."

Kadınlara giyim tavsiyeleri vermesinin yanı sıra dönemin popüler markalarının (Chanel, Christian Dior, Carven) vb defilelerinin haberlerini de yapmaktadır. Yeni trendleri, klasikleri zarafeti ve şıklığı ifade ederken sade, ucuz ve şık giyinebilmenin

²⁴⁷ Elizabeth Taylor diyor ki; Ben LÜKS tuvalet sabununu kullanırım". **Hayat Dergisi**, Sayı 61, 6 Aralık 1957, s. 13. "Lana Turner diyor ki; Ben LÜKS tuvalet sabununu kullanırım". **Hayat Dergisi**, Sayı 63, 20 Aralık 1957, s.20.

²⁴⁸ Suavi sonar, "Korsenin Meraklı Tarihçesi", **Hayat Dergisi**, Sayı 49, 30 Kasım 1961.

yollarını da paylaşmıştır. Her hafta muhakkak moda sayfasında bu tavsiyeleri verirken çeşitli başlıklar altında da hanımlara güzel görünmenin esas temelini güzel giyinmekten geçtiğini vurgulayan yazılar yazmıştır. Buna örnek olarak ‘‘Güzel giyinme Sanatı’’²⁴⁹ başlıklı yazısında güzel giyinmeye dair ipuçları verir. Sonat’a göre toplumumuzda şık olmanın yalnızca pahalı kumaşlarla ve yüksek bir tarzda kıyafet diktirmekle mümkün olduğu algısının yanlış olduğunu açıklar. Fransızlarda öyle olmadığını hatta yaz gelince zengin ve yoksul fark etmeksizin bütün Avrupa kadınları, pamuklu kumaşlardan yapılmış ucuz ve şık kıyafetler giydiğini bizde söz konusu kumaş olunca erkeklerin anında İngiliz, kadınların da Fransız kumaşını demesine bir son vermek ister. Zira Avrupa’da beğenilen kumaş olurken bizde önce marka sorulmasını bir sorun olarak görmüş ve şık giyinmek isteyenlere şu tavsiyelerde bulunmuştur:

- *Evvvela kendi vücudunuzu tanıyınız.*
- *Hangi renkler size gidiyorsa onları seçiniz. Modanın esiri olmayınız.*
- *Saman çöpü gibi incecik bir mankenin vücudundaki elbiseyi kendinize tatbik etmeye kalkmayınız.*
- *Pahalı ve gösterişliye değil, zarif ve ucuz olana iltifat ediniz.*

Hayat dergisinde yer alan bir diğer önemli bir konu da bakımdır. Çünkü güzelliğin temelinde cilt, ten, saç, tırnak, bacak, vücut... gibi her detayın ayrı ve önemli bir yeri olduğunu belirterek bu konularda tavsiyeleri barındırmıştır. Bütün bunların toplamında kadınların hayatlarının büyük bir bölümünü oluşturan bakım mecmualar vasıtasıyla kadınlara sunulur. Güzelliğin bir parçası olan bakım temizlikten geçer. Temiz ve parlak bir cilt yanında uzun sağlıklı saçlar, ince bacaklar, bakımlı ve şekilli tırnakların güzel sayıldığı dönemde bu konularda kadınlar için günlük bakım rutinleri oluşturulmuş ve çeşitli kozmetik ürünleri tavsiye edilmiştir. Dergilerde sunulan güzel kadın görselleri büyük bir etki yaratmış ve neredeyse her kadının rol modeli olmuşlardır. Mecmuada yer alan bir el ve yüz kremi reklamında ‘‘Güzel Cilt Sıhhatli Olan Cilttir’’ başlığıyla kadınlara güzel bir cilde sahip olmak için cildin temiz olması, bütün ölü derilerden arındırılması tavsiye edilmiştir. Aynı şekilde ellerin yumuşak ve bakımlı görünmesi için de gece uyumadan evvel krem sürülmesi önerilmiştir.²⁵⁰ Dergide ‘‘Kademeli Güzellik

²⁴⁹ Suavi Sonar, ‘‘Güzel Giyinme sanatı’’, **Hayat Dergisi**, Sayı 6, 11 Mayıs 1956, s. 24.

²⁵⁰ ‘‘Güzel Cilt Sıhhatli Olan Cilttir’’, **Hayat Dergisi**, Sayı 18, 23 Nisan 1964.

Bakımı'' Temizlik, besleme ve koruma olarak üç aşamada açıklanmıştır.²⁵¹ Buna ek olarak hanımların yüz güzelliğini koruması ve çabuk kırışmaması için bazı tavsiyeler sunulmuştur. Tavsiyede kadınların sadece yaş sebebiyle ciltlerinin kurduğunu ve kırışıklık oluştuğunu sanmaları düzeltilmiştir. Güneşin cilde olan faydaları yanında zararları da açıklanmış ve güneşten korunmak için güneş kremleri, şemsiye, hasır şapkalar önerilmiştir. Cildin güneşe fazla maruz kalmasıyla oluşan cilt kuruluğu yanında dikkat edilmediği sürece kahverengi lekeler ve kırışıklıkların genç yaşlarda da oluşabileceği söylenmiştir. Güneşlenirken yüz kuruluğunun yanı sıra saçların da kurduğunu ve canlılığını kaybedeceğini bundan dolayı yüz nemlendirilmeli ve saç da zeytinyağlı buhar banyosu bakımı yapılmalıdır diye tavsiye edilmiştir. Cilt ve saçların güzelliğini, canlılığını etkileyen bir başka faktör de besinlerdir dolayısıyla yenilen yemeklere de dikkat edilmesi vurgulanmıştır.²⁵² Hayat dergisi, okurlarına yemek tarifi köşesinde sağlıklı ve mevsime göre beslenme ile alakalı yazılar yayımlamış ve cilde vücuda iyi gelen vitaminlerin tek tek özelliklerini açıklamıştır. *''Ebedi Gençliğin Tek İlacı: Vitamin''* adlı yazıda, genç kalmak isteyen okurlara A,B,C,D,E,F,K alfabe sırasıyla bu vitaminleri hiç tereddüt etmeden kullanmayı önermiştir. Hap ve iğne yoluyla temin edilebilen bu vitaminler besin aracılığıyla alınırsa bünyeye ve güzelliğe daha iyi tesir edileceğinin altı çizilmiştir.²⁵³ Güzelliğe dair her konu Hayat dergisinde yer alırken genç kızlar da es geçilmemiştir. Özellikle güzelliği bozan, cildi çok kötü gösteren ve özgüveni kıran sivilcelerden kurtulma yolları açıklanmış, çeşitli yöntemler önerilmiştir.²⁵⁴ Çok çeşitli tavsiyelerin yer aldığı mecmuada makyaja da değinilmiştir. Makyaj yapma tekniği kısaca anlatılmıştır. *''Cildinizi Tanımak İstiyorsanız''* başlıklı yazıda cilt bakımında ve makyajda başarılı olmak isteyenler öncelikle cildini iyi tanımalıdır diye giriş yapılmıştır. Örneğin yağlı cilde sahip olan kadınlar kuru cilde sürülecek olan ürünleri kullanırsa hem makyajı iyi olmaz hem de cildi zarar görür bu nedenle cildini sürekli kontrol eden kadınlar kendine uygun bakımları yaparak makyajının güzel olmasını sağlayabilir denilmiştir. Güzellik uzmanlarına göre çok büyük üzüntülerin, rejimlerin, çeşitli nedenlerle alınan ilaçların, hamileliğin ve iklimin, farklı memleketlere gitmenin cildi büyük ölçüde etkilediği açıklanmıştır. Cildi

²⁵¹ ''Kademeli Güzellik Bakımı'', **Hayat Dergisi**, Sayı 17, 16 Nisan 1964.

²⁵² Kademeli Güzellik Bakımı'', **Hayat Dergisi**, Sayı 17, 16 Nisan 1964.

²⁵³ ''Ebedi Gençliğin Tek İlacı: Vitamin'', **Hayat Dergisi**, Sayı 23, 30 Mayıs 1963.

²⁵⁴ ''Gençlerin Büyük Derdi Olan Sivilcelerden Nasıl Kurtulmalı? '', **Hayat Dergisi**, Sayı 19, 6 Mayıs 1960, s.26.

korumanın yolları anlatılmış ve hangi cilt tipine sahip olduğunu öğrenmek isteyenlere, evde yapılan basit testlerden söz edilmiştir.²⁵⁵ Cilt kontrolü ve bakımından sonra makyaj yapımı kısaca anlatılmıştır. Pudranın nasıl kullanılması gerektiği şu şekilde açıklanmıştır: Yüze krem sürüldükten hemen sonra pudra sürülmesi ciltte kalın bir tabaka oluşturacağı için pudranın rengi değişir bu sebeple pudra, krem ve fondöten kuruduktan sonra sürülmelidir denilmiştir. Şayet yüze sürülen krem çok yağlı ise pudra sürmeden önce kremin fazlası yumuşak bir havlu ile alınıp akabinde pudra burundan başlayarak yanaklara doğru sürülmesi eklenmiştir. Sürülen pudranın fazlası yumuşak tüylü bir fırça ya da pamuk ile hafifçe silinerek yapılan bu teknikle yüze pudranın verdiği çok doğal bir beyazlık ve pembelik hâkim olacağından bahsedilmiştir.²⁵⁶ “*Makyaj Hakkında*” başlıklı yazıda da bu kez göz makyajı üzerine tavsiyelerde bulunulmuştur. Özellikle gece toplantıları için parlak ve iri gözler isteyen hanımlar, kirpiklerin alt kısmına çok ince bir tabaka mavi pudra sürerek maviliği göz kenarlarına doğru yaymalıdır. Kullanılan pudra çok koyu tonlu olmamalı esmer tenli hanımlar koyu tonlara kaçabilir fakat sarışınlar maviye çalar renkler tercih etmelidir. Gözlerin parlak görünmesi için göz kapağının üst kısmına hafif mavi bir çizgi çekmelidir gibi önerilerde bulunulmuştur.²⁵⁷ Yine aynı sayfada yer alan “*Dudak Makyajı*” kısmında dudakların yüzü güzelleştirmenin önemli adımlarından ilkinin bakım olduğu vurgulanır. Bunun için ruj kalemi önerilir. Ruj kalemi dudak kenarlarını belirlemek ve temiz bir biçimde dudak şeklini göstermede yardımcı olacağı düşünülür. Ruj kalemiyle çizilen dudakların içi ruj ile doldurulup renklendirilir. Bu sayede dar ve geniş dudaklar şekillenir ve istenilen bir görüntüye kavuşturulur. Bu işlemin fırçayla da yapıldığı belirtilir fakat eli alışıktı olmayanlara çok tavsiye edilmez.²⁵⁸ Dergide makyaj hataları üzerine de durulmuş “*Boyun Bakımı*” adlı yazısında makyajların yalnızca yüze yapılmasının hata olduğu yazılmıştır. Çünkü genellikle kıyafetlerin ön kısmı açıktır eğer makyaj boyunda yoksa farklı iki renk görünür bu da çirkin bir görüntüye sebep olur bu yüzden boyuna da muhakkak makyaj yapılması gerektiği açıklanmıştır.²⁵⁹ Hatta güzellikleri ile dünya çapında ünlü olan on kadının “*10 Güzelin Güzellik Sırları*”²⁶⁰ adlı yazıda Lana Turner,

²⁵⁵ “Cildinizi Tanımak İstiyorsanız”, **Hayat Dergisi**, Sayı 2, 13 Nisan 1956.

²⁵⁶ **Hayat Dergisi**, Sayı 2, 13 Nisan 1956.

²⁵⁷ “Makyaj Hakkında”, **Hayat Dergisi**, Sayı 2, 13 Nisan 1956.

²⁵⁸ “Dudak Makyajı”, **Hayat Dergisi**, Sayı 2, 13 Nisan 1956.

²⁵⁹ “Boyun Bakımı” **Hayat Dergisi**, Sayı 2, 13 Nisan 1956.

²⁶⁰ “10 Güzelin Güzellik Sırları”, **Hayat Dergisi**, Sayı 21, 14 Mayıs 1961, s. 10.

Ann Blyth, Tina Louise, Stefanie Powers gibi güzelliği ile ön plana çıkan kadınlar kendi güzellik, bakım, temizlik rutinlerini açıklamışlardır. Sahip oldukları bu ünü neye borçlu olduklarını ve onlara göre güzelliğin ne olduğu kendi ağızlarından yayınlanmıştır. Hayat dergisinde kadın vücudu ile alakalı öneriler de mevcuttur. Bacaklar üzerine birçok kere yazı yazılmıştır. *Kadınların* daha ince, pürüzsüz ve zarif bacaklara sahip olmaları üzerine öğütler verilmiştir.“ *Siz de Bacaklarınızı Güzelleştirin*” başlıklı yazıda bacakların güzel görünmesi için egzersizlerin ve makyajın yardımcı olacağı belirtilmiştir. Bacaklar için iyi gelen bir yöntem olan fırçalama işlemi ele alınmıştır. Fırçalama işlemi bacakların bakımı için oldukça önem arz etmektedir. Bu yüzden haftada iki kere sıcak su ve arapsabunu kullanılarak yapılmalıdır. Yapılan işlem hem cilt üzerindeki pürütlere hem de cilt altındaki yağlara iyi geldiği belirtilmiştir. Fırçalama işlemi bittikten sonra ayaklardan kalçaya kadar badem yağı yahut vazelin sürülerek nemlendirilmesi vurgulanmıştır. Üst bacakların incilmesi için hareket ve egzersizlerin önemi açıklanmıştır. Tabi temizliğe de ayrıca yer verilmiştir. Bacak temizliği için çeşitli yöntemler açıklanmıştır.²⁶¹ “*Kalın Bacaklar Artık İncelebiliyor*” mecmuada kalın bacakların artık incelebildiği açıklanmıştır. Adeta bir müjde verir gibi yapılan bu haber tıpta kalın bacakların incilmesi üzerine bazı ilaçlar ve yöntemlerin bulunduğunu açıklamıştır. Bu haberde kalın bacakların nedenleri açıklanmış ve daha ince zarif bacaklara sahip olmanın usulleri ayrıntılı bir şekilde ele alınmıştır.²⁶² Biçimli bir fizik elde etmek isteyen hanımlara “*Vücudunuzu Güzelleştirmek İstiyorsanız*” isimli yazıda egzersiz yapılması gerektiği tavsiye edilmiştir. Bu dönemde kadınlar arasında ince olmak moda haline gelmiştir. Bu yüzden Hayat Dergisinde narin bir vücuda sahip olabilmek için, makul bir şekilde beslenmek, vücut bakımı yapmak ve düzenli egzersiz yapmak tavsiye edilmiştir. Vücut bakımının ihmal edilmesi, vücutta yağların birikmesi ve adalelerin sarkması gibi kötü durumlar ele alınır. Dergide yapılacak olan egzersiz hareketleri görsellerle desteklenmiş ve detaylıca açıklanmıştır. Karın adalelerini kuvvetlendirmek için, omuz ve kollar için, ense ve sırt için, bel için, sırt ve boyun için, kalça adaleleri için gibi daha birçok konuya değinilmiştir.²⁶³ Ayrıca “*Kalça İnceltme*” konusuna da değinen mecmua bu konuda kadınlara tavsiyelerde bulunmuştur²⁶⁴.

²⁶¹ “Siz de Bacaklarınızı Güzelleştirin”, **Hayat Dergisi**, Sayı 22, 25 Mayıs 1961, S. 10-11.

²⁶² “Kalın Bacaklar Artık İncelebiliyor”, **Hayat Dergisi**, Sayı 35, 26 Ağustos 1960.

²⁶³ “Vücudunuzu Güzelleştirmek İstiyorsanız”, **Hayat Dergisi**, Sayı 39, 17 Eylül 1964.

²⁶⁴ “Kalça İnceltme”, **Hayat Dergisi**, Sayı 19, 30 Nisan 1964.

Dergide bahsi geçen bir diğer husus da görünüş üzerinedir. ‘‘Görünüşünüzü Nasıl Güzelleştirebilirsiniz?’’ isimli yazıda erkekler arasında yapılan ankette bacaklardan sonra kadınları güzel gösteren en önemli şeyin göğüsler olduğu sonucu elde edilmiştir. Göğüs güzelliği bütün hanımların üzerinde hassasiyetle durması gereken bir konu olduğu belirtilmiştir. Göğüslerin güzel olması Allah vergisi olma da onları bakımla ve doğru giyinmekle güzelleştirmenin mümkün olduğu yazılmıştır.²⁶⁵ Amerika Artistler Birliği, Hollywood yıldızları arasında 1957’nin en güzel vücutlu sekiz kadını seçmiştir. Liste şu şekildedir: Marilyn Monroe, Kim Novak, Cyd Charisse, Debra Paget, Abbe Lane, Susan Hayward, Jayne Mansfield, Ava Gardner vardır. Listedeki kadınların vücut ölçüleri ‘ ‘En Güzel Vücutlu Kadınlar’’ adlı haberde açıklanmıştır.²⁶⁶

‘‘Kadın Güzelliği Hizmetinde Gözlük’’ başlıklı haberde değişen dönemlerle birlikte güzellik fikirlerinin de değiştiği yazılır. Önceleri güzelliğin sembolü gözler olurken zamanla yüz güzelliği daha sonra ise biçimli bir vücut olmuştur. Böylece göz güzelliği unutulmuş ve kadınlar yaz kış demeden gözlerini güneş gözlükleri ile gizlemeyi huy edinir hale gelmişlerdir. Çeşitli nedenler yüzünden göz hastalıklarının artması ise yeni bir modanın çıkmasına sebebiyet vermiştir. Gözlük modasının. Gözlükler hem kadın hem de erkekler arasında oldukça ilgi görmüştür. Kadınlara güzellik hakkında tavsiyelerde bulunan güzellik kitaplarında da gözlük geniş bir yer edinmiştir. Bu dönemde dekoratif değeri olan ve etrafı aydınlatan gözlükler yapılmıştır. Yeni icat edilen gözlük modada büyük yankı yaratmıştır. Bu gözlük modelinin portatif bir gece lambasına benzetildiği olmuştur. şık bir çerçevenin etrafına yerleştirilen batarya sayesinde yaydığı ışık ile bir gece lambası görevi görmüş ve güzellik çeşitli vasıtalarla desteklenmiştir.²⁶⁷ İdeal güzellik arzusunun peşinden giden kadın okurlar, popüler kadın figürler üzerinden güzellik trendlerine yoğun ilgi göstermişlerdir. Bu popüler figürlere Sophia Loren, Marilyn Monroe vb gibi güzel, çekici kadınlar öncülük etmişlerdir. Dönemin birçok popüler sanatçılarını modaya yön vermiş, oldukça geniş bir kitleyi peşinden sürüklemişlerdir. İlgili konu ile dergide yer alan ‘‘Sylvie Varta’nın saç tarayışını taklit eden iki milyon genç kız var’’ isimli bu haber dönemin ünlü simalarından olan Varta’nın giydiği her kıyafet ve yaptığı her şey hemen moda haline gelmiştir ifadeleri kullanılırken habere şu şekilde devam edilmiştir: Daha önceki

²⁶⁵‘‘Görünüşünüzü Nasıl Güzelleştirebilirsiniz?’’ ‘‘, **Hayat Dergisi**, Sayı 23, 1 Haziran 1964

²⁶⁶‘‘En Güzel Vücutlu Kadınlar’’, **Hayat Dergisi**, Sayı 68, 24 Ocak 1958, s.4.

²⁶⁷ ‘‘Kadın Güzelliği Hizmetinde Gözlük’’, **Hayat Dergisi**, Sayı 28, 2 Temmuz 1964, S.3.

dönemlerde Veronica Lake'ler, Juliette Greco'lar dünya gençliğini peşinden sürüklemişlerdi şimdi de sıra Sylvie Vartan'da.²⁶⁸

Hayat dergisinde yer alan bir diğer konu ise güzellik yarışmalarıdır. Güzellik yarışmaları oldukça geniş bir yer tutmuştur. "Bir Güzel Daha Seçtik" başlıklı haberde 1960 Türkiye Güzellik Müsabakasının çok rağbet gördüğü ve iğne atılsa yere düşmeyecek bir kalabalığın bulunduğu söylenir.²⁶⁹ "Yeni Bir Endüstri Kolu Güzellik Kraliçesi Seçimi" isimli yazıda güzellik yarışmalarının çok kârlı bir iş olarak görüldüğü belirtilir. Her geçen sene yarışmaların başvurularının ve kârının arttığı tespit edilmiştir. Sadece bir önceki sene İngiltere'de yüzme havuzlarında, sahnede ve plajlarda yapılan güzellik kraliçesi seçimlerinin cirosunun 50 milyon lira ile 75 milyon lira arasında oynadığı tahmin edildiği yazılır. İngiltere'de ilk güzellik kraliçesi seçimi 1908 senesine kadar dayansada ilk Miss İngiltere, 1929 senesinde Morecambe'de seçilmiş ve bu tarihten itibaren bir sürü güzel vücutlu kadın, güneş altında, plajlarda güzellik kraliçesi olma fırsatını elde edebilmişlerdir. Morecambe'de her sene düzenlenen bu yarışma zamanla diğer iller tarafından taklit edilmeye başlanmıştır ve güzellik yarışmaları profesyonel olmaya başlamıştır. Önceleri güzellik kraliçesi seçilen kadın, şehrin belediye başkanı tarafından şeref salonunda bir çaya davet edilir ya da bir futbol maçının ilk vuruşunu yapmakla yetinirken şimdilerde 250.000 lira gibi büyük hediyeler, apartman katları, film teklifleri almaya alışmışlardır haberi yapılmıştır. Sophia Loren ve Anita Ekberg gibi beyaz perdenin bugünkü ünlüleri şöhretlerini hep bu yoldan elde etmişlerdir. Hollywood da son yıllarda aynı yoldan gelen adaylarla dolup taşmıştır. Güzellik kraliçeleri, reklamını yaptıkları malzemenin mümessilleri tarafından, hediyeye boğulmaktadırlar. Örneğin güzellik kraliçelerine verilen unvanlar bile bu konuda insana bir fikir vermektedir. 25.000 liralık armağanı olan Nylon Sutyen Kraliçesi... Rugby Ligi Güzellik Kraliçesi... Hatta Sosis ve Saçça Güzeli, Fıstık Güzeli gibi! Bütün bunlar Güzellik Kraliçesi seçimlerinin artık bir endüstri kolu olduğunun göstergesidir.²⁷⁰ "Güzeller Balosu" isimli haberde güzellik yarışmalarını kaybeden hanımlar için balo düzenlenmiş ve hanımlar burada eğlenerek dertlerini unutmaya çalışmışlardır. Bir gelenek haline gelen balo dönemin eğlenme anlayışını en iyi yansıtan örneklerindendir.

²⁶⁸ "Sylvie Varta'nın Saç Tarayışını Taklit Eden İki Milyon Genç Kız Var", **Hayat Dergisi**, Sayı 8, 18 Şubat 1965.

²⁶⁹"Bir Güzel Daha Seçtik" **Hayat Dergisi**, Sayı 36, 27 Ağustos 1964.

²⁷⁰ "Yeni Bir Endüstri Kolu Güzellik Kraliçesi Seçimi", **Hayat Dergisi**, Sayı 22, 21 Mayıs 1964, s. 3.

Çeşitli memleketlerden yarışmaya katılan güzel kadınlar güzellik kraliçesi olma ümidiyle binlerce kilometre kat ederek tacı kazanma isteğinde olmuşlardır fakat yarışmayı kaybetmeleri üzerine üzgün dönmeleri için balo düzenlenerek eğlenmeleri sağlanmıştır.²⁷¹ Derginin 1956-1965 yılları boyunca güzellik yarışmalarına dair oldukça fazla haber yayımlanmıştır. “*Güzeller*²⁷², *Taçlı Güzeller*²⁷³, *Güzellik Kraliçesi Olacağını Bana Süreyya Söylemişti*²⁷⁴, *Güzellik Yarışmalarının İçyüzü*²⁷⁵ ve *Güzellik Kraliçesini Seçmek Mesele Oldu*”²⁷⁶ gibi ve bunlara benzer birçok haber başlığı dergide mevcuttur. Ayrıca derginin her sene düzenlediği “Yılın En Güzel Çocukları Yarışması” adlı yarışma her yıl yapılmakla birlikte seçilen çocukların fotoğrafı dergide yayımlanır ve ödülleri ilan edilir.²⁷⁷

2.2.3. Sağlık

Hayat dergisi yayında kaldığı süre içerisinde dünya genelinde ve ülke bazında sağlık haberlerini ve sağlıktaki gelişmeleri sayfalarına taşımıştır. Dergisi genel anlamda olmayıp dönemin sağlıktaki gelişimine göre gerek popüler sağlık konuları gerekse sağlıkta dünyanın konuştuğu gelişmeleri haber yapmıştır. Sağlık alanında gereksinim duyulan gelişmeler okuyucuyla paylaşarak okuyucuların gelişmelerden haberdar olması sağlanmıştır. Mecmuada sağlık haberleri Dr. Recep Doksat tarafından düzenlenmiştir.²⁷⁸

Derginin değindiği konulardan biri kan bağıışı hakkındadır. Kan bağıışının desteklenmesi amacıyla mecmuanın sayılarında kan bağıışının gerekliliği ve bağıışların ülke genelindeki yetersizliğinden bahsedilmiştir. Kan bağıışını arttırmak için çalışan gönüllü kadınların haberi yapılarak kan bağıışının arttırılmasına destek vermeye çalışılmıştır. Dergide “*Mavi melekler sizi bekliyor*” başlığıyla yayımlanan haberde sadece kan bağıışı değil, kan bağıış kampanyasında çalışmalarını için de özellikle teşvik edilmiştir. O dönemde kan alan hemşireler kendilerine özgü olan mavi önlükleriyle çalışmaktaydılar. Yapılan haberde kanın kullanımının tarihsel serüveni anlatılarak kanın

²⁷¹ “Güzeller Balosu”, **Hayat Dergisi**, Sayı 49, 28 Kasım 1963.

²⁷² “Güzeller,” **Hayat Dergisi**, Sayı 37, 21 Haziran 1957, s. 4.

²⁷³ “Taçlı Güzeller”, **Hayat Dergisi**, Sayı 39, 5 Temmuz 1957.

²⁷⁴ “Güzellik Kraliçesi Olacağını Bana Süreyya Söylemişti”, **Hayat Dergisi**, Sayı 47 14 Kasım 1963.

²⁷⁵ “Güzellik Yarışmalarının İçyüzü”, **Hayat Dergisi**, Sayı 30, 16 Temmuz 1964.

²⁷⁶ “Güzellik Kraliçesini Seçmek Mesele Oldu”, **Hayat Dergisi**, Sayı 41, 1 ekim 1964.

²⁷⁷ “Yılın En Güzel Çocukları Yarışması”, **Hayat Dergisi**, Sayı 6, 15 Şubat 1961.

²⁷⁸ Özlem Yavuz, “Hayat Mecmuası Dolanımıyla Türkiye’de Yaşam Tarzı Mecmua iliğine Bakmak”, (**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**), Başkent Üniversitesi SBE, 2015, S. 79.

tarihteki kullanım alanları hakkında bilgi verilmiştir. Daha sonra yapılan haberde kan bağışının gelişimi hakkında bilgi verilip özellikle Avrupa’da kan bağışının başlaması papa üzerinden anlatılarak hikâye edilmiştir. Kan merkezlerinde çalışan mavi önlüklü hemşirelerin işlerini yaparken nasıl şefkatli ve ciddiyet içerisinde işlerini yaptıkları anlatılmıştır. Kızılay kan merkezine yapılan kan bağışları hakkında bilgi verilerek en fazla kan bağışı yapan kurumlardan övgüyle bahsedilmektedir. Bağışlanan kanlarla hayata tutunan bir kızın haberi de sayfada yer almaktadır.²⁷⁹ Başka bir sayfada Kızılay’a yapılan kan bağışını teşvik amaçlı Cumhurbaşkanı Celal Bayar’ın bir er ile aynı anda kan verirken çekilmiş bir fotoğrafı mecmuada yayınlanmıştır. Mecmuada: “*Sizde Bir Hayat Kurtarabilirsiniz*” başlığıyla atılan manşette Çapa Hastanesinde hastalar için ihtiyaç duyulan kan miktarı ve kan vermenin şartları anlatılmıştır. Kanın alındıktan sonraki saklanma koşulları ve kullanım süresi haberin devamında anlatılarak kanın nasıl kullanılacağı hakkında halkı bilgilendirme yoluna gidilmiştir. Başka bir haberde “*Kan Veren Generaller*” başlıklı haberde birçok generalin kan verirken çekilmiş resimleri mecmuayı süslemiştir.²⁸⁰ Ülkede olan iki kan bankası Çapa ve Ankara kan bankası tanıtılmıştır. Kan bankalarının görselleri haberde yayınlanmıştır.²⁸¹ Kızılay’a ait bir diğer haber ise Kızılay hemşire okulundan mezun olan hemşirelerin diploma törenlerine ait haberdir. “*Kızılay’ın Şefkat Ordusuna Katılanlar*” başlığıyla yayımlanan haberde yapılan diploma töreni hakkında haberler yayınlanırken, törene davet edilen özel konukların yaptığı konuşmalara da yer verilmiştir. Törenden ve tören esnasında yaşanan duygusal ortamdan bahsedilerek hemşireliğin ve hemşirelik mesleğinin yaşamdaki yeri anlatılmıştır.²⁸² “Her Hastaya Bir Melek” adlı haberde hemşirelik okulu mezunlarının hastalara bakarken ve tedavileri sırasında herkese eşit olarak davrandıklarını ve bu hal üzerine eğitildikleri anlatılmıştır.²⁸³ Hemşirelik okulunun mezunlarına sağladığı olanaklardan ve özellikle yurt dışında Amerika bağlamında getirdiği kazançlardan övgüyle bahsedilmiştir.²⁸⁴ Kızılay’a yardım amaçlı yapılan kermesler ve yardım konuları mecmuada işlenmiştir. “Kızılay Kermesi” adlı haber Kızılay’ın ihtiyaç

²⁷⁹ “Mavi Melekler Sizi Bekliyor”, **Hayat Dergisi**, Sayı 78, 4 Nisan 1958.

²⁸⁰ “Kan Veren Generaller” **Hayat Dergisi**, Sayı 20, 11 Mayıs 1958.

²⁸¹ “Sizde Bir Hayat Kurtara Bilirsiniz”, **Hayat Dergisi**, Sayı 78, 4 Nisan 1958.

²⁸² “Kızılay’ın Şefkat Ordusuna Katılanlar”, **Hayat Dergisi**, Sayı 78, 4 Nisan 1958

²⁸³ “Her Hastaya Bir Melek”1, **Hayat Dergisi**, Sayı 38, 13 Eylül 1962, S.13.

²⁸⁴ “Her Hastaya Bir Melek”2, **Hayat Dergisi**, Sayı 38, 13 Eylül 1962, S.14.

duyduğu yardım kampanyalarının tanıtımı için önemli bir reklam olmuştur.²⁸⁵ Kızılay haberlerinde özellikle hemşirelerden bahsedilmiştir. Hemşirelik bir kadın mesleği olması hasebiyle sağlık alanında kadınların yerinin ne denli önemli olduğu tezi işlenmiştir. Savaş, barış ve normal zamanlarda kadınlar hemşirelik mesleğiyle sağlık alanında büyük başarılar göstermiş, halkın gözündeki değerleri muazzam bir noktaya yükselmiştir. Kızılay gibi tamamıyla halkın adına çalışan bir kurumun kadınların özverili çalışmalarıyla yükselmesi kadının toplum içindeki yerinin oluşmasında belirleyici bir nokta olmuştur.

Dergide ilk yardımla ilgili “*İlk Yardım Sözlüğü Kanamalar*” başlıklı haberde kanamalı durumlarda izlenecek yol ve yapılacaklar madde madde anlatılmış ve müdahaleden sonra izlenecek yol anlatılmıştır.²⁸⁶ Yine başka bir haberde kız liselerinde ilk yardım hakkında derslerin verildiği ve bu derslerde verilen uygulamaların içeriğinden bahsedilmiştir. “*İlk Yardım*” başlıklı haberde ilk yardımın önemine dem vurulmuştur.²⁸⁷ Yine ilk yardımla ilgili “*İlk Yardım Sözlüğü Güneş Yanıkları*” adlı haberde güneş yanıkları anında uygulanacak ilk yardım teknikleri anlatılmıştır. Güneş yanıklarıyla ilgili bilinen yanlışlar anlatılarak doğru tedavi yöntemleri belirtilmiştir.²⁸⁸ İlk yardım sözlüğünde geçen bir diğer haber de “*İlk Yardım Sözlüğü Kendinden Geçme*” başlığıdır. Yolda veya herhangi bir yerde kendinden geçmiş birinin görülmesi esnasında uygulanacak yöntem ve uygulamalar anlatılmıştır. Kendinden geçen kişiye yapılacak müdahale ve sonrasında uygulanacak yol anlatılmıştır.²⁸⁹ İlk yardım sözlüğü mecmuada kendine her zaman yer bulmuştur. “*İlk Yardım Sözlüğü Kesikler*” adlı başlıkta evde ve iş yerlerinde oluşacak kesikler ve bunlara uygulanacak tedavi ve müdahaleler anlatılmıştır.²⁹⁰ “*İlk Yardım Sözlüğü Pişikler*” başlıklı yazıda, pişiklerin oluşumu ve tedavileri hakkında bilgiler verilmiştir. Pişikleri oluşturan giysilerden uzak durulması tembih edilmiştir.²⁹¹ “*İlk yardım sözlüğü baş yaraları*” adlı haberde; trafik kazaları, ev kazaları veya herhangi bir durumda baş bölgesinden alınacak yaralamalar ve buna uygulanacak müdahale, tedavi ve sonrasında uygulanacak yol hakkında bilgi

²⁸⁵ “Kızılay Kermesi”, **Hayat Dergisi**, Sayı 10, 28 Şubat 1963, S.5.

²⁸⁶ “İlk Yardım Sözlüğü Kanamalar”, **Hayat Dergisi**, Sayı 4, 19 Oca 1961.

²⁸⁷ “İlk Yardım İlk”, **Hayat Dergisi**, Sayı 24, 22 Mart 1957.

²⁸⁸ “İlk Yardım Sözlüğü Güneş Yanıkları”, **Hayat Dergisi**, Sayı 1, 1 Ocak 1961.

²⁸⁹ “İlk Yardım Sözlüğü Kendinden Geçme”, **Hayat Dergisi**, Sayı 7, 9 Şubat 1961.

²⁹⁰ “İlk Yardım Sözlüğü Kesikler”, **Hayat Dergisi**, Sayı 9, 23 Şubat 1961.

²⁹¹ “İlk Yardım Sözlüğü Pişikler”, **Hayat Dergisi**, Sayı 12, 16 Mart 1961.

verilmiştir.²⁹² “İlk Yardım Sözlüğü Boğaza Bir Şey Kaçma” başlıklı haberde, boğaza kaçan maddeye müdahale esnasında yanlışlıkla parmakla bir müdahaleden kaçınılması, bu hareketin kaçan cisim daha da aşağıya gitmesine sebep olacak olması riski bulunduğundan yanlış bir müdahale olduğu anlatılmıştır. Bu durumda en iyi yöntemin kişiyi öksürtmek olduğu anlatılmıştır.²⁹³ “İlk Yardım Sözlüğü Çürükler” başlığından dış ağrısına uygulanacak müdahalelerden bahsedilmiştir.²⁹⁴ İlk yardım başlığı mecmuada epey yer bulmuştur. Mecmuanın hitap ettiği kitle kadınlar olunca ve kadınların bu tür küçük kazalarla daha sık karşılaşma olasılığı göz önüne alındığında bu tür faydalı haberlerin kadınların yararına olduğu görülmektedir.

Dergide dünya çapında ün yapmış sinema yıldızlarının sağlıkla ilgili haberleri de mecmuada yer bulmuştur. Haberde ünlü Amerikan sinema yıldızı Elizabeth Taylor’un İngiltere’de bir film çekimi sırasında yakalandığı zatürreden bahsedilerek hayati tehlikesi olduğu ve daha sonra bu hastalıktan kurtulması anlatılmıştır.²⁹⁵ Hollywood yıldızlarından Kim Novak’ın formunu nasıl koruduğu “Güzelliğimi Sihirli Bir Rejime Borçluyum” adlı haberde, ünlü yıldızın yaptığı rejim detaylarıyla sunulmuştur.²⁹⁶

Yeni çıkan kozmetik ürünleri hakkında reklam alınmıştır. “Dr Renaud’un Güzelliğiniz İçin Hazırladığı Kremler Mucizeler Yaratıyor” reklamda geçen kremlerin kullanım şekilleri ve türleri hakkında bilgi verilerek kullanım şartları ve kullanım zamanları belirtilmiştir. Hazırlanan üç çeşit kremin içerikleri hakkında bilgi verilmektedir.²⁹⁷ “Yüksek Topuktan Korkmayınız” adlı başlıkta, kadınlar arasında tercih edilen yüksek topuklu ayakkabıların kadınların sağlığı hakkında olumsuz bir vaziyet olduğu hakkındaki görüşler tartışılmıştır. Amerika’da uygulanan bir test yüksek topukların bilinenin aksine sağlık sorunlarına neden olmadığı aksine belli dönemlerde giyilmesinin vücuda ve sağlığa iyi geleceği haberi sayfaya taşınmıştır.²⁹⁸ “Bal Mumu Banyosu” adlı haberde zayıflama amaçlı bal mumunun kullanım şekli anlatılmıştır.²⁹⁹

²⁹² “İlk Yardım Sözlüğü Baş Yaraları”, **Hayat Dergisi**, Sayı 40, 24 Eylül 1964

²⁹³ “İlk Yardım Sözlüğü Boğaza Bir Şey Kaçma”, **Hayat Dergisi**, Sayı 49, 2 Aralık 1960.

²⁹⁴ “İlk Yardım Sözlüğü Çürükler”, **Hayat Dergisi**, Sayı 50, 9 Aralık 1960, S.19.

²⁹⁵ “Elizabeth Taylor’un İyleşti”, **Hayat Dergisi**, Sayı 15, 6 Nisan 1961.

²⁹⁶ “Güzelliğimi Sihirli Bir Rejime Borçluyum”, **Hayat Dergisi**, Sayı 40, 24 Eylül 1964, S.27.

²⁹⁷ “Dr Renaud’un Güzelliğiniz İçin Hazırladığı Kremler Mucizeler Yaratıyor”, **Hayat Dergisi**, Sayı 25, 14 Haziran 1962, s.6.

²⁹⁸ “Yüksek Topuktan Korkmayınız”, **Hayat Dergisi**, Sayı 47, 14 Kasım 1963.

²⁹⁹ “Bal Mumu Banyosu”, **Hayat Dergisi**, Sayı 3, 10 Ocak 1963, S. 27.

“Fırçanızı İyi Seçiniz” adlı başlıkta kullanılan fırça ve saç tarama şeklinin öneminden bahsedilmiştir.³⁰⁰

Dergide sağlık alanında çalışan kadınlar haberlerde yer almışlardır.1854 yılında Kırım Savaşı’nda yaralanan askerlerin yardımına gelen bir grup gönüllü hemşirenin arasında daha sonra dünyada ve ülkemizde hemşireliğin kurucusu sayılacak Florance Nightingone vardı. 1820 yılında Floransa’da doğan Nightingone’de eğitimini tamamladıktan sonra Kırım Savaşı esnasında yaralanan askerlerin tedavileriyle ilgilenmek için İstanbul’a gelmiştir. Selimiye kışlasında yaralı askerlerin tedavilerinde gösterdiği özenli çalışmalarla adından söz ettirmiştir. Yaralılara geceleri eline aldığı bir lamba yardımı ile bakmaya devam ettiği için Lambalı Kadın olarak tanınmıştır. Savaş sonrası kendine verilen para ödülünü bir hemşire okulu kurulması için bağışlamıştır. Ülkemizde de onun adına bir hemşirelik okulu kurulmuştur. Hayat dergisi onun doğum gününü sayfalarına taşımıştır.³⁰¹

Dergisi popüler sağlık ürünleri ve genel ilaçlarla ilgili haberlere de yer verilmiştir. “*aspirin*” başlığıyla verilen haberde aspirinin bulunmasına kadar aspirinin ana maddesi olan söğüt ağacının özünün zaman içerisindeki yolculuğu anlatılmıştır. Dünyada değişik kıtalarda birbirinden bağımsız şekilde bu özün kullanıldığı tespit edilmiştir. Söğüt özünden yapılan bu ağrı kesiciyi ilaç literatürüne ilk defa Hipokrat katmıştır. Roma Dönemi’nde yapılan çalışmaların olduğu tespit edilmiştir. İlacın gelişim aşamasını Bayer ilaç firması tamamlamış ve ilaç aspirin ismiyle piyasaya çıkmıştır. İlaç hakkında İngiltere’de belli çalışmalar yapılmış ve bu çalışmalarda ilacın yan etkileri olduğu iddia edilmiştir. Mide kanaması ve baş ağrısı gibi yan etkileri olduğu söylene de fiyatı ve erişilebilirlik durumu aspirinin dünya genelindeki durumunu etkilememiştir.³⁰² Mecmuada bir diğer haber “*Her Şeyi Ter İlacından Beklemeyin*” başlığı altında yayınlanmıştır. İlacın kullanım şekli ve kullanılırken nelere dikkat edilmesi gerektiği anlatılmıştır. İlacın kullanılırken vücutta dikkat edilmesi gereken kurallar ve ilaçtan en üst düzeyde nasıl randıman alınacağı anlatılmıştır. İlacın ve diğer türevlerinin fazla kullanılması durumunda vücuda zarar vereceği uyarısında bulunulmuştur.³⁰³

³⁰⁰ “Fırçanızı İyi Seçiniz”, **Hayat Dergisi**, Sayı 3, 10 Ocak 1963, S. 27.

³⁰¹ “Florance Nightingone”, **Hayat Dergisi**, Sayı 20, 7 Mayıs 1964.

³⁰² “Aspirin”, **Hayat Dergisi**, Sayı 1, 2 Ocak 1959, s.34.

³⁰³ “Her Şeyi Ter İlacından Beklemeyin”, **Hayat Dergisi**, Sayı 49, 28 Kasım 1963.

Dergi ülkede tıp alanında gelişmeler ve yapılan konferanslar sayfalara taşınmıştır. “24 Mayıs’ta İstanbul’da toplanacak olan büyük tıp kongresinde, kanserle savaş konusu ele alınacak!” başlıklı haberde, kanserin dünyadaki durumu ve bu hastalıkla ilgili yapılan çalışmalar hakkında genel bilgiler verilmiştir. Yapılacak konferansın ne kadar önemsendiği ve bu amaçla Cumhurbaşkanı Cemal Gürsel’in de konferansa katılacağı bildirilmiştir. Konferansın 28 Mayıs’a kadar devam edeceği ve dokuz ülkeden bu konu hakkındaki ünlü bilim adamlarının katılacağı bildirilmiştir. Haberin devamında konferansın ilanından sonra Amerikan bilim adamlarının heyecanı aktarılmaktadır.³⁰⁴ Diğer bir haberde yine kanser başlığa taşınmış ve Amerika’da geliştirilen bir cihazın kanserle mücadelede yeni bir yol açtığı sunulmuştur. “Kanseri Öldüren Tabanca” adlı haberde, Amerika’da geliştirilen bu silahın kanser tedavisinde kullanılan radyoaktivite tedavi yöntemlerinde, kanserli hücrelerin yanında sağlam hücrelerinde zarar görmesi riski taşıdığı anlatılmıştır. Geliştirilen tabancanın vücuda radyoaktiviteyi sağlam hücrelerden uzak tutması için altın enjekte ederek oluşacak sorunları gidereceği ifade edilmiştir.³⁰⁵ Radyoaktivite ile ilgili diğer bir haber de, II. Dünya Savaşı’ndan sonra dünyada gelişen radyoaktiviteye karşı yapılan çalışmaların ülkede de yankı bulduğu ve gelişmelerin dünyayla beraber ülkede de ciddi olarak incelendiği yönündedir. “Türkiye’de Radyo Aktivite Ölçülüyor” başlıklı yazıda, yapılan çalışmalar ve dünyayla beraber kat edilen yol haritası aktarılmaktadır.³⁰⁶ Diğer bir haberde yapılan cerrahi ameliyatlara ve kullanılan yeni teknikler sayfalara taşınmıştır. “Türkiyede İlk Defa, Bütün Safhalarıyla Bir Kalp Ameliyatı Röportajı” haberinde, yapılan ameliyat ve ameliyatın bütün bölümleri tek tek fotoğraflanıp devamında röportaj yapılmıştır. Hastanın ameliyata hazırlanması ve ondan sonraki bölümler ayrıntılı bir şekilde sayfaya taşınmıştır. Haber anlatılırken anlatılan olay resimlerle desteklenmiştir.³⁰⁷ “Eğitim Sistemimizde Bir Yenilik” adlı haberde anatomi derslerinde ilk defa televizyondan faydalanılması sayfaya taşınmıştır. Haberde kullanılan tekniğin tıp alanında getirdiği kolaylıklar anlatılmış, bu tür eğitiminin öğrencileri daha fazla olgunlaştıracağı

³⁰⁴ “24 Mayıs’ta İstanbul’da Toplanacak Olan Büyük Tıp Kongresinde, Kanserle Savaş Konusu Ele Alınacak!”, **Hayat Dergisi**, Sayı 2, 14 Mayıs 1964.

³⁰⁵ “Kanseri Öldüren Tabanca”, **Hayat Dergisi**, Sayı 65, 3 Ocak 1958, S.30.

³⁰⁶ “Türkiyede Radyo Aktivite Ölçülüyor”, **Hayat Dergisi**, Sayı 48, 23 Kasım 1961 S. 28.

³⁰⁷ “Türkiye De İlk Defa, Bütün Safhalarıyla Bir Kalp Ameliyatı Röportajı”, **Hayat Dergisi**, Sayı 62, 13 Aralık 1957.

anlatılmıştır.³⁰⁸ Bir diğer haberde Haydarpaşa Numune Hastanesine açılan yeni poliklinik binası sayfaya taşınmıştır. “*Numune Hastanesine Yeni Bir Poliklinik*” adlı başlıkta binanın yapılış süreci ve yeni binaya duyulan ihtiyaçtan bahsedilmiştir. Binanın açılışıyla sağlayacağı rahatlık ve getireceği olumlu havadan bahsedilmiştir.³⁰⁹

Derginin başlıkları arasında yeme içmeyle ilgili haberlere de yer verilmiştir. Sağlıklı beslenme üzerine yazılan yazılarda tüketilmesi gereken gıdalar hakkında bilgi verilmiş ve gıdaların tüketilme ve pişirilme teknikleri hakkında öneriler sunulmuştur. Önerilen gıdaların faydalarıyla beraber zararlarından da bahsedilerek düzenli, miktarında ve kararında besin tüketimi anlatılmıştır. Dergideki “*Hem Doymak Hem Şişmanlamamak*” adlı haberde yemek yaparken kullanılacak püf noktaları ve pişirme tekniğinden bahsedilmiştir.³¹⁰ Sayfadaki bir diğer haberde yeşil sebzelerin, özellikle ıspanak ve pırasanın cilt üzerindeki faydaları anlatılmıştır. Bu sebzelerin pişirme teknikleri hakkında bilgiler verilmiştir. “*Sebze, Meyva Ve Cildiniz*” adlı haberde bu sebzelerin sıkça tüketilmesi tavsiye edilmiştir.³¹¹ Sayfadaki bir diğer haberde dönemin popüler bir kuruyemişi olan badem hakkında besin ve kalori değerleri hakkında bilgiler verilmiştir. “*Can Boğazdan Gelir*” başlıklı haberde, bademin vücuda olan faydaları yanında bademin içeriğinde bulunan azot, şeker ve E vitamininin faydalarının yanında hazminin zor olmasından dolayı hazım sorunu çekenlerin ve şeker hastalarının tüketimine dikkat etmesi uyarısında bulunulmuştur. Bunun yanında acı bademin fazla tüketiminde zehirlenmeye yol açabileceği uyarısında bulunulmuştur. Bademin popülerliğinin bir diğer nedeni de vegan beslenme tarzına sahip kişiler arasında çokça tercih edilmesidir.³¹² Haberlerin devamında sağlıklı yemek tarifleri arasında tatlı tariflerine de yer verilmiştir. Tatlıların hazırlanışı geniş bir şekilde anlatılmıştır. “*Haftanın Tatlıları*” başlıklı haberin alt başlığında “*Bademli Hurma Tatlısı*” tarifinin yanında “*Vanilyalı Salçalı Puding*” tarif verilmiştir.³¹³ Meczua, sağlıklı yaşamın devamı için insan vücudunun ihtiyaç duyduğu vitaminleri sıralamıştır. A vitamininin vücutta insan ömrünü uzatmaya yardımcı olduğu, deri altındaki yağları besleyerek derinin canlı görünmesine yardımcı olduğu anlatılmıştır. A vitamininin balık yağı, ciğer,

³⁰⁸ “Eğitim Sistemimizde Bir Yenilik”, **Hayat Dergisi**, Sayı 5, 24 Ocak 1963, S. 3.

³⁰⁹ “Numune Hastanesine Yeni Bir Poliklinik”, **Hayat Dergisi**, Sayı 10, 28 Şubat 1963, S.5.

³¹⁰ “Hem Doymak Hem Şişmanlamamak”, **Hayat Dergisi**, Sayı 25, 17 Haziran 1960.

³¹¹ “Sebze, Meyva Ve Cildiniz”, **Hayat Dergisi**, Sayı 25, 17 Haziran 1960.

³¹² “Can Boğazdan Gelir”, **Hayat Dergisi**, Sayı 25, 17 Haziran 1960.

³¹³ “Haftanın Tatlıları”, **Hayat Dergisi**, Sayı 23, 30 Mayıs 1963.

yumurta, süt, peynir ve sebzelerden temin edilebileceği anlatılmıştır. B vitamin grubu hakkında bilgi verilerek, yorgunluk ve depresyona iyi geldiği haberde sunulmuştur. B vitamininin alınması halinde neşeli ve hareketli bir yaşam tarzına sahip olunacağı anlatılmıştır. C vitaminlerinin alerji ve soğuk algınlığı koruyucu özelliklerinden bahsedilmiştir. Cilt güzelliğinin koruyucusu olduğu belirtilmiştir. D vitaminleri güneş vitaminleri olarak adlandırılmıştır. Kemik ve dişlerin gelişimi ve korunması için önemi anlatılmıştır. Bu vitaminin yazın güneşten kışın ise balıktan temin edilebileceği anlatılmıştır. E vitamininin gençliği yenileyen bir özelliği olduğu, B vitaminiyle beraber alındığı zaman yaşlanmayı geciktirici bir özelliği olduğuna değinilmiştir. F vitamininin vücut hatları için önemli olduğu yazılmıştır. Bu vitaminin genellikle yağlarda bulunduğu değinilmiştir. K vitaminleri için kan ve karaciğer dostu olduğu belirtilmiştir. “Ebedi gençliğin tek ilacı: vitamin” başlıklı haberde vücudun ihtiyaç duyduğu bu vitaminlerin hap, iğne ve doğal yollarla alınması gerektiği önemle vurgulanmıştır.³¹⁴ Mecmuada vitamin bazlı ilaçlar hakkında reklamlar ve tanıtımlar yapılmıştır. “Renalt Vitaminli Güzellik Kremi” adlı reklamda koruyucu etkisinden bahsedilmiştir.³¹⁵ Bitkisel bir ürün olan melisa çayı mecmuada haber konusu olmuştur. “Yüz Derde Deva Bir Bitki: Melisa” başlıklı yazıda melisanın faydaları sıralanmış ve özellikle kadın hastalıkları hususunda faydalarından bahsedilmiştir. Bitkinin çeşitlerinden bahsedilip yetiştirilme alanlarından bahsedilmiştir. İlk olarak Eski Yunan’da kullanılan bitki yaydığı güzel koku nedeniyle bu ismi almıştır. Haberin devamında ilacın kullanım şekli ve yan etkileri anlatılmıştır.³¹⁶ “En Kuvvetli Hayat Sigortası Sağlam Vücut” adlı haberde sağlam bir vücuda sahip olmak için gereken günlük programdan bahsedilmiştir. Avrupa’dan alınan bu programla düzenli bir yeme içme ve spor programlarıyla vücudun gerekli direnci kazanması sağlanması hedeflenmiştir. Haberde günlük yemek rutininin düzenli hale getirilmesi, öğünlere dikkat edilmesi ve günlük egzersiz ve spor faaliyetlerinin devam edilmesi gerekliliğinden bahsedilmiştir. Vücut direncini arttırmak için özellikle kışın C vitamini açısından önemli olan portakal ve limon tüketilmesi gerekliliği konusundan bahsedilmiştir.³¹⁷ “Yazın İyi Uyumak İçin Ne Yapmalı?” başlıklı haberde, akşam

³¹⁴ “Ebedi Gençliğin Tek İlacı: Vitamin” **Hayat Dergisi**, Sayı 23, 30 Mayıs 1963.

³¹⁵ “Renalt Vitaminli Güzellik Kremi”, **Hayat Dergisi**, Sayı 25, 14 Haziran 1962.

³¹⁶ “Yüz Derde Deva Bir Bitki: Melisa”, **Hayat Dergisi**, Sayı 27, 1 Temmuz 1960, s.22.

³¹⁷ “En Kuvvetli Hayat Sigortası Sağlam Vücut”, **Hayat Dergisi**, Sayı 4, 19 Ocak 1961.

yatmadan önce ağır yemek yenilmemesi hususuna dikkat çekmiştir. Yine akşam yatmadan önce maç ve siyaset konusunda tartışmalar yapılmaması konusunda uyarılarda bulunmaktadır. Akşam vakti oyun oynanmaması konusunda uyarılar verilmiştir. Rahat uyumak için yatak odasının havalandırılması ve varsa bir vantilatör kullanımı tavsiye edilmiştir.³¹⁸

Dergideki bir diğer sağlık başlığı salgın hastalıklarıyla ilgilidir. Özellikle yaz aylarında baş gösteren nezleye karşı alınacak önlemler mecmuada kendine yer bulmuştur. Hastalığın özellikle mayıs ve haziran aylarında baş gösterdiği tespit edilmiştir. Hastalığın bir diğer nedeni de baharda ortaya çıkan polenlere bağlanmıştır. Haberde hastalığın semptomları anlatılarak hastalığın ilerleyişi anlatılmıştır. O dönemde en etkili tedavi yolu olarak aşıyla tedavi yöntemidir. Haberde aşının faydaları tartışılmaktadır. Aşının özünü oluşturan çiçek özlerinin birbirlerine karşı tetikleyici özelliklerle hastalığı bazen durduramadığı görülmüştür. Bunun için hastalığın hangi çiçekten geçtiğinin tespit edilip ona göre aşının kullanımının önemi anlatılmıştır. “*Yaz Nezlesini Yenebilirsiniz*” başlıklı haberde, aşılama süreci, aşının seyri ve iyileşme süreci hakkında bilgiler verilmiştir.³¹⁹ “*Nezle Olmak İstemiyorsanız*” adlı bir diğer haberde, vücut direncini arttırmak için soğuk suda yüzme tavsiye edilmiştir. İstanbul’da boğazda soğuk suya girerek hastalıktan kurtulanlar habere taşınmıştır.³²⁰ 1957 yılında Çin’de başlayıp bütün dünyayı etkileyen grip salgını hakkında genel bilgiler verilmiş, gripin yayılma süreci ve bulaşan ülkelerin durumları detaylı olarak anlatılmıştır. Daha önce dünyayı etkileyen grip salgınları anlatılarak karşılaştırmalar yapılmıştır. “*Grip Salgını Ne Durumda*” başlıklı haberde, gribe karşı alınacak tedbirler anlatılarak korunma yolları anlatılmıştır.³²¹ “*Nezlenin de Önünü Alabilirsiniz*” başlıklı haberde, nezlele yakalanma durumunda geleneksel yöntemlerden ziyade doktora görünme tavsiye edilmiştir.³²² “*Grip Virüsleri Azalıyor*” başlıklı haberde, yapılan araştırmalarda grip salgınının dünyada giderek azaldığı veriler üzerinden okuyucuya sunulmuştur.³²³ Soğuk algınlığıyla ilgili çıkan ilaçların tanıtımı mecmuada yer bulmuştur. “*Soğuk*

³¹⁸ “Yazın İyi Uyumak İçin Ne Yapmalı?”, **Hayat Dergisi**, 1962.

³¹⁹ “Yaz Nezlesini Yenebilirsiniz”, **Hayat Dergisi**, Sayı 26, 24 Haziran 1960.

³²⁰ “Nezle Olmak İstemiyorsanız”, **Hayat Dergisi**, 1962.

³²¹ “Grip Salgını Ne Durumda”, **Hayat Dergisi**, Sayı 40, 12 Temmuz 1957, s. 13.

³²² “Nezlenin de önünü alabilirsiniz”, **Hayat Dergisi**, Sayı 4, 21 Ocak 1965.

³²³ “Grip virüsleri azalıyor”, **Hayat Dergisi**, Sayı 9, 25 Şubat 1965, s.40.

Algınlığına Karşı” başlıklı reklamda, yeni çıkan vicks adlı ilacın tanıtımı yapılmıştır.³²⁴ Dergide güneş ve güneşten oluşabilecek rahatsızlıklar arasında göz hastalıklarına da değinilerek gözlük kullanımı tavsiye edilmiştir. “*Gözlerin Hem Dostu Hem Düşmanı Güneş Gözlükleri*” başlıklı haberde, kullanılacak güneş gözlüğünün iyi seçilmesi aksi takdirde fayda yerine gözlere zarar vereceği konusuna değinilmiştir. Bunun yanında alınacak güneş gözlüklerinin yüz hatlarına uyumlu almasına dikkat edilmesi uyarısı da haberde vardır.³²⁵ “*12.000 İnsanın Hayatı 6 Kişinin Ellerinde*” konulu haberinde Amerika’da sayıları on iki bini bulan böbrek hastalarının yeni umudu olan yapay böbrek makinesinin hangi hastalarda kullanılacağına kararını veren altı kişilik bir doktor ekibinden söz edilmiştir. Grubun başı olan doktorun yaşam tarzının anlatıldığı haberde, doktor ekibinin hastalar arasında durumlarına göre karar verme süreci anlatılmaktadır.³²⁶

Derginin bir diğer sağlık haberi de masajdır. “*Masajın Sağladığı Faydalar*” adlı haberde, masajın insan sağlığı üzerine faydaları anlatılarak, masajın içeriğinden bahsedilmiştir. Masajın o ana kadar bilinen faydaları yazıya taşınmış, doğru bilinen yanlışlardan bahsedilmiştir. Masajın iltihaplara karşı faydasının olduğu inancının gerçeği yansıtmadığı delilleriyle ortaya konmuştur. Masajın zayıflamaya yardımcı olduğu inancının da gerçeği yansıtmadığı, zayıflama için perhiz ve sporun faydaları anlatılmıştır. Masajın en etkili zamanının akşam olduğu belirtilen haberde masaj ve masaj çeşitleri anlatılmıştır. Gelişen teknolojiyle beraber masaj yapan makinelerin de icat edildiği haberin devamında yer almıştır.³²⁷ “*Müzikle Tedavi*” adlı haberde İtalya’da doktorların stres ve karın ağrılarından şikâyet eden hastalarına müzikle uyguladıkları tedavilerin başarılı olduğu haberi yazıya taşınmıştır.³²⁸

Dergide bir diğer sağlık haber başlığı “*Sağlıklı Yaşam İçin Yapılması Gereken Spor Hareketleridir*”. Sağlıklı ve formda kalabilmek için kültür fizik hareketlerinin devamlı olarak yapılması hususu dergide önerilmiştir. Dönemin kadınları arasında zayıf ve fit bir vücuda sahip olmanın yaygın olduğu tespitiyle bu hareketlerin vücudun fit yapısını korumaya yardımcı olacağı tavsiye edilmiştir. “*Vücudunuzun Güzelleşmesini*

³²⁴ “Soğuk Algınlığına Karşı” **Hayat Dergisi**, 1962,

³²⁵ “Gözlerin Hem Dostu Hem Düşmanı Güneş Gözlükleri”, **Hayat Dergisi**, Sayı 34, 19 Ağustos 1960.

³²⁶ “12.000 İnsanın Hayatı 6 Kişinin Ellerinde”, **Hayat Dergisi**, Sayı 25, 14 Haziran 1962, s.6-7.

³²⁷ “Masajın Sağladığı Faydalar”, **Hayat Dergisi**, Sayı 25, 17 Haziran 1960, s.22.

³²⁸ “Müzikle Tedavi”, **Hayat Dergisi**, Sayı 9, 23 Şubat 1961.

İstiyorsanız Kültür-Fizik Yapmayı, İhmal Etmeyin” başlıklı yazıda, yapılacak hareketler görsellerle desteklenmiştir.³²⁹ Dergideki bir diğer sağlıklı yaşam haberi *“Siz de Yogi Olabilirsiniz”* başlığı altında sunulmuştur. Başlığın altında verilen hatha- yogi hareketleri akrobatik bir yapıya sahipti. Hindistan kökenli olan bu hareketler dünyada rağbet görüyordu. Hindistanlı bir hoca olan Clemedra tarafından ülkemizde de yapılmaktaydı. Yoganın insan üzerinde sağladığı rahatlama ve olumlu sağlık etkisi haberde yer bulmuştur.³³⁰ *“Elleriniz Leke Tutuyor Diye Üzülmeysin”* başlıklı haberde, kadınların ellerinde oluşan lekeler hakkında bilgi verilirken oluşan lekelerin çözümleri ve bu çözümler için gereken bakım ve temizlik şartları sıralanmıştır.³³¹ *“Hayatınızın Üçte Biri Uykuyla Geçtiği Halde Uyummasını Biliyor Musunuz? Deliksiz Uykunun Sırrı.”* haberinde, devamında modern çağın getirdiği hızlı yaşam tarzıyla uyku kalitesindeki düşüş belirtilmiştir. Düzenli bir uyku için gereken planlama haberde okuyucuya aktarılmıştır.³³² *“İdeal Yüz Güzelliğinin Peşinde”* adlı haberde, estetik alanında çalışan Amerikalı bir doktorun kendine model olarak kullanmak amacıyla bir güzel aramasıyla başlamıştır. Bu olay dünyada olduğu kadar ülkemizde de yankı bulmuştur.³³³

Dergideki bir diğer sağlık başlığı fazla kilolar hakkındadır. *“Oburluk Karaciğerimizin Düşmanıdır”* başlıklı haberde, fazla yemek tüketiminin getirdiği şişmanlığın vücudun dengesini bozduğu açıklanmıştır. Aşırı kiloların vücut üzerinde en fazla karaciğerde sorun oluşturduğu vurgulanmıştır. Fazla kilolardan kurtulmak için düzenli ve sağlıklı beslenme ve spor tavsiyesinde bulunulmuştur. Zararlı ve faydalı yemek grupları kategorize edilerek okuyucuya sunulmuştur.³³⁴ Aşırı kilolarla ilgili bir diğer başlıkta *“Kocanız Şişmansa”* adlı haberdir. Aşırı kiloya neden olan yemekler ve gıdalar tasnif edilerek okuyucuya sunulmuştur. Aile içinde hep beraber şişmanlıkla mücadele etmek için sağlıklı yemek ve spor reçeteleri sunulmuştur.³³⁵ Vücudun kilo durumuyla ilgili bir diğer haber de *“Şişmanlar İçin Ayrı, Zayıflar İçin Ayrı Tip Süt”* haberidir. Haberde, Avrupa’da özellikle Hollanda ekseninde gıda tüketiminde

³²⁹ “Vücudunuzun Güzelleşmesini İstiyorsanız Kültür Fizik Yapmayı, İhmal Etmeyin”, **Hayat Dergisi**, 1962.

³³⁰ “Sizde Yogi Olabilirsiniz”, **Hayat Dergisi**, Sayı 31, 31 Temmuz 1959.

³³¹ “Elleriniz Leke Tutuyor Diye Üzülmeysin”, **Hayat Dergisi**, Sayı 18, 23 Nisan 1964.

³³² “Hayatınızın Üçte Biri Uykuyla Geçtiği Halde Uyummasını Biliyor Musunuz? Deliksiz Uykunun Sırrı.” **Hayat Dergisi**, Sayı 2, 7 Ocak 1965, s. 12-13.

³³³ “İdeal Yüz Güzelliğinin Peşinde”, **Hayat Dergisi**, Sayı 15, 2 Nisan 1964.

³³⁴ Oburluk Karaciğerimizin Düşmanıdır”, **Hayat Dergisi**, Sayı 16, 12 Nisan 1962.

³³⁵ “Kocanız Şişmansa”, **Hayat Dergisi**, Sayı 31, 26 Temmuz 1962.

Ülkemizdeki gibi bir tek dzeyliğin olmadığı aynı tip gıdaların birbirinden farklı versiyonlarının olduğu, kişilerin kendi vücut ve beslenme tarzına uygun gıda tükettiği anlatılmıştır.³³⁶ Diğer bir haber de insanın sağlıklı bir yaşam sürebilmesi için hayata karşı her zaman pozitif bir yaklaşımının olması hususundadır. “*Hayatı Sevmek Lazım*” başlıklı haberde, insanın hayat kalitesini arttırmak için gün boyu devamlı pozitif olması ve gereksiz durumları kafasına takmaması tavsiye edilmiştir. Bu şekilde mutlu ve sağlıklı bir ömür sürülebileceği anlatılmıştır. Bir diğer haber, “*En İyi Safra Taşı İlacı Perhiz*” adıyla okuyucuya sunulmuştur. Böbreklerde ve safra kesesinde oluşan taşların ilaç tedavisinin yanı sıra düzenli yapılan perhizin de olumlu etkisinin olduğu vurgulanmıştır. Düzenli yapılan perhizin taş oluşumunu engellediği tespitinde bulunulmuştur..³³⁷ “*Sağlık Rehberi*” haberde çalışan kadınların formda kalması için belirlenen rejimlerden biri açıklamıştır. Rejimin kilo vermekten ziyade kilo sabitlemeyi hedefleyen bir yöntem olduğundan söz edilmiştir.

Dergideki bir diğer başlık kadın hastalıkları ve hamilelik haberleridir. “*Ayın Belli Günlerindeki Sıkıntılarınızı Hafifletebilirsiniz*” başlıklı yazıda, kadınların adet dönemlerinde çektikleri acı ve zorluklarla baş edebilmeleri için vitamin ve hormon takviyeleriyle vücudun üzerindeki ağrı ve stresi azaltabilecekleri konusuna değinilmiştir. Bu hormon ve vitaminlerin kullanımı hakkında bilgiler verilmiştir.³³⁸ Kadın hastalıklarından bir diğer olan göğüs kanseri hakkında mecmuada “*Göğüs Kanserinden Korkmayınız*” başlıklı haber yayınlanmıştır. Haberde, göğüs kanseri hakkında kadınların devamlı tetikte olmalar fakat bunu saplantı haline getirmemeleri anlatılmıştır. Erken teşhisin öneminden bahsedilen yazıda, herhangi bir şüphe halinde doktora başvurulması ve gerekli tetkiklerin yapılması belirtilmiştir. Göğüs kanserine neden olan durumlar ve tedavi şekilleri haberde geniş yer bulmuştur.³³⁹ Bir diğer haber de kadınların hamilelik dönemlerinde geçirdikleri zorlu sürecin erkekler tarafından da geçirildiği haberidir. Evli iftler arasında bir duygusal bağın olduğu ve bu bağ sayesinde erkeğinde telepatik olarak kadının durumundan etkilendiği yazılmıştır. “*Esrarlı Bir Kuvvetin İdare Ettiği Garip Tesadüfler*” başlıklı yazıda, birbirlerine bağlı kişiler arasında oluşan bir telepatik bağ olduğu birinin yaşadığı olumsuz durumun diğerini de

³³⁶ “Şişmanlar İçin Ayrı, Zayıflar İçin Ayrı Tip Süt”, **Hayat Dergisi**, Sayı 19, 30 Nisan 1964, s. 5.

³³⁷ “En İyi Safra Taşı İlacı Perhiz”, **Hayat Dergisi**, Sayı 30, 22 Temmuz 1960.

³³⁸ “Ayın Belli Günlerindeki Sıkıntılarınızı Hafifletebilirsiniz”, **Hayat Dergisi**, Sayı 37, 9 Eylül 1960.

³³⁹ “Göğüs Kanserinden Korkmayınız”, **Hayat Dergisi**, Sayı 40, 30 Eylül 1960.

etkilediği belli hikâyelerle desteklenerek haberde sunulmuştur.³⁴⁰ “*Hayat Doktoru Diyor Ki. İhtimali Ve Kesin Gebelik Belirtileri.*” başlıklı haberde, doktor teşhisinde bir gebelik teşhisinden bahsetmektedir.³⁴¹ “*Hayat Doktoru Diyor Ki. Gebelik Teşhisi.*” başlıklı haberde, gebelik teşhisi teşhiste kullanılan tıbbi yöntemler yazıya dökülmüştür.³⁴²

2.2.4. Aile

Toplum içerisindeki en küçük birim olarak görülen aile temelde anne baba ve çocuklardan oluşur. Aile sözcüğünün kelime anlamına bakıldığı zaman Arapçada bir kişinin bakmakla yükümlü olduğu kişiler anlamına gelir.³⁴³ Aile, toplumdaki kurumlar gibi toplumsal düzenin bir parçasıdır. Toplum tarih boyunca değişimlerden geçer, kurumları da buna benzer şekilde değişime uğrarken aile kurumu da döneme göre değişkenlik gösterebilir.³⁴⁴ Aile denilince akla elbette öncelikle anne ve baba modelleri gelir. Ancak daha çok kadın yani anne modeli gelir. Hayat dergisinin kadın okurlarına hitaben yazdıkları köşe yazılarında birçok konu hakkında yazılar yayınlarken ideal ev kadını, ideal bir eş ve ideal bir anne olabilmeleri için de yayınladıkları tavsiyeler ve yazılar mevcuttur. Derginin her sayısında güzellik, moda ve sağlık sayfaları yer alırken bu sayfalarda da ev hanımları ve anneler için öneriler vardır. Bunun yanında *Aile Postası* adlı yazı köşesi ile evlilik, aile ve annelik hakkında bilgiler verilir. *Kadınlar Dünyası*, *Yuvarız İçin Pratik Tavsiyeler*, *Güzel Yuva* ve *Ev -Kadın ve Moda* adlı sayfalarda ise yemek tarifleri, küçük öğütler vb. yazılar yayınlanmıştır. Okuyucu mektuplarına cevaben de evlilik ve aile hayatı ile ilgili yazılar mevcuttur.

Hayat dergisinin *Hayat Doktoru Diyor Ki* adlı sayfada “*Kadın Ve Annelik*” başlıklı yazı ile Dr. Refet Ural, anneliği konu edinmiştir. Evliliğin basit bir tabir ile üremek olduğunu söyler. Ancak asıl amacın yararlı bireyler yetiştirmek olduğunu da ifade eder. Bu anlamda bir bireyin dünyaya gelişinde anne büyük bir role sahiptir. Normal bir kadın için anneliğin en yüce mutluluk olduğunu belirtir. Ancak kadının bu mutluluğa erişebilmesi için üreme organlarının ve hormonal sisteminin sağlıklı olması

³⁴⁰ “Esrarlı Bir Kuvvetin İdare Ettiği Garip Tesadüfler”

³⁴¹ “Hayat Doktoru Diyor Ki. İhtimali Ve Kesin Gebelik Belirtileri.”, **Hayat Dergisi**, Sayı 8, 18 Şubat 1965, s. 35.

³⁴² “Hayat Doktoru Diyor Ki. Gebelik Teşhisi.”, **Hayat Dergisi**, Sayı 7, 11 Şubat 1965, s.18.

³⁴³ <https://www.nisanyansozluk.com/kelime/aile> (Erişim Tarihi: 11.04.2023)

³⁴⁴ Deniz GÜLER ve Nazmi ULUTAK, “Aile Kavramının Tarihsel; Gelişimi Ve 'Türk Toplum :Yaşantısında Aile”, **Kurgu Mecmuası**, Sayı 11. 1992, s. 52.

gerektiğine dikkat çeker. Kadında yumurtalık organı konusuna değindikten sonra dişilik hormonu ve gebelik hormonu hakkında bilgi verir. Kadınlarda ergenliğe girme hakkında bilgi verilip hangi dönemlerde hamile kalınacağı ve hamilelik şansının yüksek olacağını bilimsel anlamda kadın okurları ile paylaşır.³⁴⁵ Yine aynı isimli sayfanın “*Neslin Garantisi Ana Ve Çocuk Sağlığı*” başlıklı yazıda ise Dr. Adnan Birgen, anne karnından itibaren çocuğun annenin bir parçası olduğu fikrini dile getirir. Bu yüzden annenin yediklerinin ve içtiklerinin çocuğu ne ölçüde etkilediğine değinir. Bu anlamda anne sağlığı çocuğun sağlığı demektir. Annelerin hekimlere gidip çocuk ve kendileri için muayene olmaları gerektiğini düşünür. Bu gerekliliğin doktorlar tarafından da anne sağlığının yayılıp öğretilmesi gerektiğini savunur. Ayrıca memleketimizde bu alanda güzel çalışmaların meydana gelmeye başladığını ifade eden Dr. Birgen, ana ve çocuk sağlığı merkezi adlı kurumun açılış töreninde bulunduğunu söylemiştir. Birgen, memleketimizde çocuk ölüm oranının yüksek olduğunu, doğan her on çocuktan altısının hayata tutunamadığını ve bu durumun çok üzücü olduğunu; buna karşılık modern dünyada bu vakaların nadir görüldüğünü belirtmiştir. Çocuk bakımının başı sabır ve temizliktir. Çocuklarınızı muayyen zamanlarda size yakın sağlık kurumlarına götürüp kontrol ettirin ki herhangi bir tehlikeyi uzaklaştırın, diye tavsiyede bulunmuştur. “*Anne olmaya aday kadınlar da belli aralıklarla doktora gidip gerekli kontrolleri yapmalıdır, bu konu basit gibi görünse de aslında oldukça ciddi bir meseledir. Anne çocuk sağlığını idrak ederek bunu etrafınızdakilere anlatmalısınız eğer öğretmenseniz köydeki bacılara bu konu hakkında bilgi vermeniz onların faydasına olacaktır*” diye ekleyen doktor, çeşitli tavsiyelerde bulunup anne-çocuk sağlığı hakkındaki fikirlerini bu yazı ile ele alırken annenin bilgili olmasının aslında bir avantaj olduğunun da altını çizer zira köydeki çocuğu kadının hekime çok uğramadığından ve çocuğu karnında öldüğü halde bundan bile haberdar olmadığından şikâyet eder. Hamileyken tarlaya gidip ekin biçen birçok köy kadınına rastladığını ekler. Bu durumda köyde tarlaya giden kadın ile sinemaya giden kadının seviye ve bilgi farkı olduğuna da dikkat çeker.³⁴⁶ Bu yazı köşesinde annelik ve çocuk hakkında faydalı bilgiler verilir. Alanında iyi birer hekim olan bu doktorların yazıları kadın okurlara özellikle annelere büyük ölçüde fayda sağlamıştır. Kadın ve Moda sayfasında da her hafta çeşitli tavsiyeler veren Hayat dergisi bazen bir tatlı tarifi bazen aile hayatıyla ilgili bir bilgi bazen cilt ve beden güzelliği ile

³⁴⁵ Dr. Refet Ural, “Kadın ve annelik”, **Hayat Dergisi**, Sayı 2, 1965, s.32.

³⁴⁶ Dr. Adnan Birgen, “Neslin garantisi ana ve çocuk sağlığı”, **Hayat Dergisi**, 16 Ağustos 1962.

ilgili bir yazı bazen de temizlik hakkında pratik bilgiler sunarken okuyucu mektuplarına da cevaplar vermiştir. Genellikle evli hanımların evlilik ve aile hayatı, ev ve ev işleri, temizlik gibi konularda bilmedikleri, şikâyet ettikleri veya fikir almak istedikleri konular hakkında mektuplar yazarlardı. Mektuplara, cevap olarak öğüt verici nitelikte bazen de direkt çözüm odaklı bilgiler verilirdi. Kadın ve Moda adlı sayfanın “*Hanımlar Günün Her Saatinde Zarif Ve Bakımlı Olmalı*”³⁴⁷ adlı başlıkta ev hanımlarının daha güzel ve şık, her zaman bakımlı olmaları gerektiğinin altını çizilmiştir. Bu yazıda kadınlara belli başlı tavsiyelerde bulunulmuştur. Tavsiyeler kısaca aşağıdaki maddelerde belirtilmiştir:

- *Daima tertipli, temiz bir kıyafet ile kocasına kahvaltısını hazırlamak, sofrada ona yardım etmek her kadının vazifesidir.*
- *Annesini şık ve güzel gören evin iki numaralı küçük erkeği de, kendisine yardım ederken onu hayranlıkla seyreder.*
- *Ütü yapıyorum diye kendinizi ihmal etmeyin. Hafif makyaj, muntazam saçlar ve rahat bir ev robu ile şık olabilirsiniz.*
- *Gündüzünde alışveriş yapmayı zevk haline getiren hanımlar unutmamalıdır ki, her yerin kendine göre kıyafeti vardır.*

Yazının devamında ev işleri için eve yardımcı almanın günümüzde hanımların tercihleri arasında olduğu ve haftanın bazı günleri eve yardımcılarının geldiği belirtilmektedir. Ancak diğer zamanlarda ev işlerini kendileri yapmayı prensip edinmişlerdir denilebilir. Ev işleri yaparken hanımlara planlı olmaları gerektiği ev işleri sırasına göre yapmaları tavsiye edilmiştir. Ancak hangi işi yaparsa yapsın muhakkak mecmuanın yazı görsellerindeki ideal kadın örneklerinde olduğu gibi her daim şık, zarif, temiz olmalıdır. Hiçbir zaman kendini ihmal etmemelidir diye de eklenmiştir. Ev hanımlarının bakımlı güzel, şık ve zarif anneler ve eşler olmaları arzulanmıştır.

Derginin 5. Sayfasında her zaman görüş ve fikirlerini belirten yazılar yazan, okuyucu mektuplarına yanıt veren Şevket Rado aile hususunda da pek çok yazı yazmıştır. Bu yazıların birçoğu evli okurlarının mektuplarına yanıt niteliğinde yazılar yazmış olsa da evlilik ve aile hususunda kendi fikirlerini de yazmaktan geri

³⁴⁷ “Hanımlar Günün Her Saatinde Zarif Ve Bakımlı Olmalı”, **Hayat Dergisi**, Sayı 6, 31 Ocak 1963.

kalmamıştır. Bu yazılardan biri olan “Evlenme Sevgiye Dayanır”³⁴⁸ başlıklı yazısında sevdikleri ile evlenmek isteyen okurlarından gelen mektuplar üzerine ailelerin evlilik hususunda okurlarına zorluk çıkardığını dile getirir. Yazıya şöyle devam eder:

“...Birbirlerine delice aşık olan fakat aileleri Rıza göstermedikleri için birleşemeyen aşıkların acılı hikayeleri dünya edebiyatına ünlü şaheserler kazandırmıştır. Leylâ ile Mecnun, Kerem ile Aslı bizdeki örneklerin en güzelleridir. Fakat şunu da hemen kabul etmek lâzımdır ki, evlenmek insan hayatının en mühim mevzularından biridir. Hattâ insan hayatını,- evlenmeden evvel-, -evlendikten sonra- diye iki kısma ayırmak bile yerinde olur. Birincisi ne kadar kendi başına bir hayatsa ikincisi o derece müşterek, yalnızlıktan o derece uzaklaşmış, hattâ bir mânada kendi başına kalmak imkânı ortadan kalkmış bir hayattır. Evlenmekle biz hayatımıza bir ikinci insanı ortak olarak almaktayız, meseleye bu noktadan bakmak bütün kaderimizi paylaşacağımız insanı seçerken ne derece dikkatli davranmamız lâzım geldiğini açıkça gösterir...”

Diyen Şevket Rado, ailelerin neden zorluk çıkardıklarını da evliliğin ciddi bir müessesesi olmasıyla alakalı olduğunu eş tercihi yaparken ailelerin daha dikkatli ve endişeli oldukları hususuna dikkat çeker.

Bir başka yazısı olan “ Evlenme Bahsinde Akıl ve His ” adlı köşe yazısında ise yine okurlarının mektupları üzerine yazılan bu yazıda aileler genç kızlarını evlendirme hususunda sıkıntı içerisinde olduğu görülmektedir. Kızlarını evlendirmek isteyen aileler maddi sıkıntılar yüzünden istedikleri gibi ve çocuklarının layık olduğu gibi bir yuva kuramamak noktasında endişeye kapılmışlardır. Bu anlamda Şevket Rado’ya gelen mektuplara yanıt niteliğinde ki yazısının bir kısmı şöyledir:

“...bir baba bana yazdığı mektupta kızını hali vakti yerinde, fakat yaşı biraz ilerlemiş bir kocaya varmaya bir türlü razı edemediğinden şikayet ediyor. Başka bir baba da havayı görünen işsiz güçsüz bir delikanlının ne yapıp kızının gönlünü çaldığından şikayet ederek birçok rabıtalı talipleri kızını reddettiğini, bu yüzden aileyi tam bir buhran içinde yaşattığını söyleyerek benden çare soruyor. Elbette ki bu türlü suallere uzaktan en doğru yolu gösteren cevaplar vermek, siz de pekala takdir edersiniz, çok güçtür. Ama maddi sıkıntılar bir tarafa, nasıl anlaşmazlıklar ana babalarla genç kızlarının yaş ve zihniyet farklarından ileri gelmektedir. Biz yaşlı ve tecrübeli olduğumuz için daha makul düşünüyoruz. Onlar genç ve tecrübesiz oldukları ve bilhassa gönüllerinde fırtınalar estiği için akıllarıyla değil, hisleriyle hareket ediyorlar. Ama şunu da hemen söyleyeyim ki bazen akıl insanı yanlış yola götürdüğü halde hiç doğru yolu bulmakta müşkülât çekmez. Hele ekseriya hisleriyle hareket eden kadınların büyük hatalara düştükleri, merak etmeyin, pek görülmemiştir. Genç kızlarla anne ve

³⁴⁸ Şevket Rado, “Evlenme Sevgiye Dayanır”, **Hayat Dergisi**, Sayı 52, 4 Ekim 1957, s. 5.

*babalarının bilhassa evlenmek mevzuunda aynı fikirde olmaları pek nadir bir hadisedir. Onun için yayın politikasıkızımızı aklımızın gösterdiği yola doğru itmekte fazla ısrar etmeyelim. Gittiği yolda büyük tehlikeler görünüyorsa elbette durdurmalıyız... ”*³⁴⁹

Daha çok öğüt verici nitelikte olan bu yazılar her hafta yayımlanmaktadır. Şevket Rado çoğunlukla okuyucu mektuplarına yanıt vererek her hafta yukarıdaki örnekler gibi yazılar yazmaya devam etmiştir. Derginin bir diğer yazarı olan Suavi Sonar ise hanımlara giyim-kuşamı anlatırken okurlarının modayı yakından takip etmesini sağlarken bir yandan da giyim sanatının inceliklerini anlatmıştır. Giysilerin tarihçesinden nasıl giyinilmesi gerektiğine kadar her hususa teferruatlı değinmiştir. Bu anlamda anneler, evli hanımlar nasıl giyinmeli başlıklı yazıları mevcuttur. “*Müstakbel Anneler İçin*” adlı yazıda annelere giyinirken nelere dikkat etmeleri gerektiğini şöyle ifade etmiştir:

*“...Bütün dikişler terziye gitmez. Basit bir bluz gecelik, sabahlık, yazlık bir basma, etek üzerine giyilen uzunca bir gömlek gibi şeyleri evde pekala siz de dikebilirsiniz. Eğer biçmeye cesaret cesaretiniz yoksa evvela gazete kağıdından Bir patron çıkarınız. O zaman hem işin kolaylaşır, hem de kumaştan ekonomi etmiş olursunuz nokta dağılma göz önünde bulunduracağı bir noktada prova da zorluk çekmemek için dikiş paylarını biraz fazla bırakmaktır. Farz edelim bir hamile kıyafeti dikeceksiniz nokta uzun kollu bir ceket için 2 boy, bir kol kumaş çağrılır. Çift en olursa bir boy, bir kol uzunluğu yeter nokta etekler yandan yırtmaçla veya arka ortasından dikişlidir. Bitimine bir karış kala bir pilli kaşe yaparsanız daha rahat yol yürürsünüz. Kış için bol Bir mantı olmalıdır. Mantonun içine gene herhangi bir yünlüden bol veya pileli bir etek nokta eteğin üzerine de bebeğe yaka, önden düğmeli, uzunca bir gömlek giyebilirsiniz. Eğer hamilelik yaz aylarına rastlarsa yıkanan kumaşları tercih ediniz. Bunlara madeni düğme koymayınız kendi kumaşından veya kemik bakalım, tahta, Sedef düğmeler kullanabilirsiniz nokta bu cins düğmeler paslanmaz...”*³⁵⁰

Bu şekilde tavsiyeler veren Suavi Sonar kadınlara her zaman giyinme tüyoları verir. Her sınıftan kadına hitap edebilen Sonar anneler ve ev hanımları için moda köşesinde daha şık ve rahat giysileri tanıtır. Buna örnek olarak Suavi Soner’in “*Ev Kıyafetleri*” başlıklı yazısından bahsedilebilir.³⁵¹ Bu yazıda gündelik hayatta kullanışlı, rahat ve bir o kadar da şık olan kıyafetleri bilhassa pantolonları anlatır. Buna benzer yazıları derginin her hafta moda köşesinde yayımlanmaya devam eder.

³⁴⁹ Şevket Rado, “Evlenme Bahsinde Akıl ve His”, **Hayat Dergisi**, Sayı 60, 29 Kasım 1957.

³⁵⁰ Suavi Sonar, “Müstakbel Anneler İçin”, **Hayat Dergisi**, Sayı 22, 8 Mart 1957, s. 28-29.

³⁵¹ Suavi Sonar, “Ev Kıyafetleri”, **Hayat Dergisi**, Sayı 7. 9 Şubat, 1961.

Derginin annelere ve ev hanımlarına tavsiyeleri kadınlar dünyası, güzel yuva, yuvayı yapan dişi kuştur ve pratik tavsiyeler adlı köşelerde farklı başlıklar ve içerikler ile her hafta yayımlanır. “Kadınlara Dört Öğüt” başlıklı yazıda şunlar söylenmiştir:

“ Mesut olmak ve Mesut etmek için bir kadın ilk önce şu 4 şeyi bilmelidir:

Daima genç bir kız gibi görünmek

Güç durumlarda olgun bir kadın gibi davranmak

İcabında bir erkek gibi düşünebilmek

Her zaman bir arı kadar Çalışkan olmak ”³⁵²

Hayat dergisinde yuvayı yapan dişi kuştur adlı köşede ise kadınlara evde, ailede nasıl olmaları ve eşlerine nasıl davranmaları gerektiği hususuna değinilmiştir. Hanımların ne yapmaları gerektiğini anlatan bu yazı köşesinde her hafta bir konu ele alınır. Yine aynı köşede kadınların alışveriş için olsun, gezme için olsun hangi sebeple olursa olsun dışarı çıktıkları zaman daima kocalarından önce eve dönmeleri gerektiğinden bahsedilir. Kocaların dönüş saatine göre bir sosyal hayat planlaması yapılması gerektiğinin altı çizilir.

³⁵² “Kadınlara Dört Öğüt”, **Hayat Dergisi**, Sayı 7. 9 Şubat, 1961.

SONUÇ

Türkiye’de dergiciliğin ortaya çıkışı ve gelişimi geç bir döneme denk gelmiştir. 19. yüzyılda dergicilik gazetenin önüne geçmeye ve toplum tarafından daha çok benimsenmeye başlamıştır. Dergiler, yaşam tarzını, siyasal şartları ve dönemin atmosferini tespit etmek adına önemli kaynaklar arasındadır. Dergiler, günden güne artmış ve toplumun ihtiyacı, arzusu haline gelmiştir. Her tarzda içeriği olan dergiler önemli bir yayın organı sayılmıştır. Batılılaşma ile süregelen değişim Türkiye’de de etkisini göstermiş ve kültürel anlamda dergiler Batıdaki dergileri örnek almaya başlamıştır. Batılılaşmanın etkisiyle toplumsal değişimin yaşanmaya başladığı dönemlerde, dergilerdeki kadın imajı, çok yönlü ve hayatın her alanında var olan bir kadın imgesi olarak ortaya çıkmaya başlamıştır . Kadınlar sadece iyi bir zevce olmakla sınırlı kalmayıp iş hayatına atılmış, sosyal, kültürel, spor gibi alanlarda başarılı kadınlar örnek gösterilmiştir. Değişimin etkisine kapılan kadın okurlar, sadık bir tüketici olarak dergilerin yükselişinde etkin rol oynamışlardır.

Türkiye’de özellikle 1950’li yıllarda kadın dergilerinin art arda çıkması, dergi türlerinin artması yalnızca kadın okurların takibiyle olmamıştır. Dergi sayısı arttıkça türleri çeşitlenmiş, içerik yelpazesi de doğru orantıda genişlemiştir. İlk dönem dergicilik bilimsel içerikli, haftalık sanat ve sosyal konulara değinen bir anlayıştan zamanla günlük telaşların, moda tavsiyelerinin, sansasyonel ve magazinsel olayların yer aldığı konulara evrilmiştir. Örneğin kadın görsellerinin erkek okuyucular tarafından heyecan uyandıracak şekilde dizayn edilmesi onlara açık bir davet olarak kullanılmış ve okur çizgisi de geniş bir kitleye ulaştırılmıştır. Tek kaygısı kadının erkeklerle eşit şartlarda olması gerektiğini savunan, kadının ve emeğinin sömürülmeden hak ettiği değeri görmesi adına yayın yapan dergilerin yanında sadece gündem olma ve maddi kazanç elde etme endişesi içinde yayın yapan dergiler piyasaya çıkmış, toplumun istek ve ihtiyaçlarını apayrı bir boyuta ulaştırmıştır. Bu tarz dergiler, çok satmak adına popüler olan her konuya değinerek hoş vakit geçirme aracı haline gelmiştir. Bütün bu unsurların yanı sıra kadın bedeninin kullanıldığı dönemin çok rağbet gören Hollywood yıldızlarının rol model alınarak güzellik algılarına uygun olan kadınların fotoğrafları kullanılmıştır. Okuyucu çekmeye hizmet eden kapaklar bu görsellerle süslenmiştir. yer alan kadınlar toplumu iyileştirme ve eğitime noktasında oldukça yol kat etmişlerdir Hayat dergisi örneğinde görüldüğü üzere, kadınlar daha modern bir yaşam biçimi

sergilemesi ile birlikte, özellikle popüler kültürde görsel anlamda da birer temsil haline gelmişlerdir. Bu kadınlar bazen ideal bir anne bazen ideal bir eş yahut ideal bir genç kadın rolünde okurlara sunulmuştur. Başarılı, ayakları yere sağlam basan, güçlü, cesur, fedakâr Anadolu kadınından izler taşıyan, kendisini ailesine, eşine çocuklarına adayan kadın ideal kadın olarak görülmüştür. Diğer taraftan herhangi bir spor dalında başarıya ulaşan, sosyal hayatta aktif, çalışma hayatında etkin rol oynayan kadınlar da ideal kadın olarak kabul edilmiştir. Fiziksel manada ideal kadın olma yahut ideale yakın olma arzusu güzellik ve giyim kuşam ile zarafet kurallarından geçer. Dergide yayımlanan yazılara ve haberlere bakıldığı zaman güzellik ve modanın yanında görgü kuralları denilen adap tasfiyeleri de yer almaktadır. İdeal güzelliğe ulaşma konusunda kadınlara her hafta güzellik sırları bağlamında tavsiyeler ve yazılar yayınlanmaktadır. Kadın okurlara her hafta daha güzel olmak için nasıl makyaj yapılır, nasıl cilt bakımı saç ve tırnak bakımı yapılır gibi yazılar yazılırken daha güzel ve sağlıklı bir cilt için de önerilerde bulunulmuştur. Sağlıklı ve güzel saçlar, daha iyi bir fizik için jimnastik ve kültür-fizik hareketleri konu edinirken vücudun daha güzel ve çekici olmasının yolları da anlatılmıştır. Sağlıklı besinler, rejim önerileri, daha güzel bacaklar daha güzel bir fizik için ince bel bunun yanında temiz bir cilt, iyi bir gülüş için sağlıklı ve temiz dişler vb. tüm güzellik konuları hakkında hanımlara çeşitli tavsiyelerde bulunulmuştur. İdeal güzellik konusu her dönem kadınlar için ilgi çekici konulardan olmayı başarmıştır.

Bu çalışmada yukarıda özetlenen çerçeve bağlamında Hayat dergisinden yola çıkarak 1950'li yıllarda Türkiye'de kadınlık temsillerinin nasıl ele aldığını anlamaya ve yorumlanmaya çalışıldı. Tez çalışmasının ilk bölümünde 1950'liler Türkiye'si'nin değişen siyasal iklimi ve değişimin kültürel ve toplumsal etkilerine değinilmiştir. 1950'liler ile birlikte yeni bir kültür, eğlence ve tüketim tarzının topluma hâkim olmasının tarihsel sonuçları tartışılmıştır. Çalışmanın ikinci bölümünde ise Hayat dergisinin yayın politikası, kuruluşu ve okur kitlesi ele alınmıştır. Bu derginin kimlere seslendiği, Türkiye basın hayatındaki önemi ve nasıl bir yayın politikası anlayışına sahip olduğu değerlendirilmiştir. Aynı bölümde ayrıca Hayat dergisinde kadınlığın temsili çeşitli başlıklar altında incelenmiş, bu temsilin inşa süreçlerine odaklanılmıştır.

KAYNAKÇA

- Adadağ, Özgür, “Halkevlerinde Sinema Faaliyetini Yaygınlaştırma Çabaları ve Sınırlılıklar”, *Tarih İncelemeleri Dergisi*, Cilt 37, Sayı 1, 2022, 5.
- Akça, Tamer “Ara Güler’in Sanata Ve Fotoğrafa Bakışı”, (**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**). Mersin Üniversitesi SBE, 2018, 19.
- Akıncı, Abdulvahap ve Sefa Usta, “Türkiye’de Çok Partili Hayata Geçişte Etkili Olan Dış Faktörlerin Değerlendirilmesi”, **Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Mecmuası**, Cilt 21, Sayı 1, Yıl 2016, 278.
- Akıncı, Abdulvahap, “Türkiye’nin Darbe Geleneği: 1960 ve 1971 Müdahaleleri”, **Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Mecmuası**, Cilt 9, Sayı 1, 2014, 59.
- Akyol, Taha, **Kayıp Tarihimiz**, , İstanbul: Yakın Plan Yayınları, 2011.
- Alacı, Beral, “Cumhurbaşkanı İsmet İnönü’nün Siyasette Kadın Algısı ve Cumhuriyet Halk Partili Kadın Milletvekillerinin Faaliyetleri (1939-1950)”, **Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi**, Cilt 19, Sayı 38, 2019, 175.
- Ali Dikici, “ 27 Mayıs Askeri Darbesi Ve Türk Polisi”, Ali Dikici, “ 27 Mayıs Askeri Darbesi Ve Türk Polisi”, **Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi**, Cilt 30, Sayı 89, 2014, 13.
- Arslan, Ayşegül Ergül, “Türk Kadını Dergisi Bağlamında İdeal Kadın Tasarımı (1966-1973)” (**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**). İstanbul Üniversitesi SBE, 2019, 82.
- Ataman, Bora, Türkiye’de İlk Basın Yasakları ve Abdülhamid Sansürü, **Marmara İletişim Dergisi**, Cilt 14, Sayı 14, 2009, 22.
- Ay, İsmail “II. Dünya Savaşı Ulusal Planlama Faaliyetleri: 1946 İvedili Sanayi Planı ve 1947 Türkiye İktisadi Kalkınma Planı'nın Karşılaştırmalı Analizi”, **İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Mecmuası**, Cilt 62, Sayı 1, 2012, 152
- Aydeniz, Abdulsemet “Van’da Seçmen Eğilimleri Sosyo – Mekânsal Bir Analiz (1950-2015)”, (**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**), Yüzüncü Yıl Üniversitesi SBE, 2021, 101.

- Aydın Suavi ve Yüksel Taşkın, **1960'tan Günümüze Türkiye Tarihi**, İstanbul: İletişim Yayınları, 2015, 62-63.
- Ayla, Acar, “Soğuk Savaş Yıllarında Amerikan Kültürünün Türkiye’ye Girişinde Basının Rolü (1945-1960), (**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**). Marmara Üniversitesi SBE, 2008.
- Ayten, Adem, Türkiye’de Basın ve Rejimi (Cumhuriyet Dönemi Basın İktidar İlişkisi ve Basın Rejimleri), (**Yayımlanmamış Doktora Tezi**), İstanbul Üniversitesi SBE, 2011, 11.
- Ayten, Tuba, “Fotoğraf ve Temsil: Ara Güler’in İstanbul’a Bakışı”, (**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**). Ankara Üniversitesi SBE, 2008, 94.
- Aziz Kılıç, “27 Mayıs 1960 Darbesine Meşruiyet Kazandırma Çabaları”, **Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Araştırmaları Mecmuası**, Cilt 10, Sayı 3, 2020, 956.
- Barlas, Aysun, “ Şevket Rado: Hayatı, Sanatı, Eserleri”, (**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**), Marmara Üniversitesi TAE, 2017.
- BCA**, 30-10-0/52-312-1
- Bedirhan Büyükduman, “Demokrat Parti Döneminde Uygulanan Kültür Politikalarının Türk Mekan Müziğine Etkisi” (**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**), Yıldız Teknik Üniversitesi SBE, 2020.
- Bengi, Derya, **Aile Sadeeti Mecmuası**, Sayı 11, <https://www.istmeczua.com/tarih-belge/aile-saadeti-mecmuası> (Erişim Tarihi: 22.11.2022).
- Beyhan, Yusuf, “Demokrat Parti Döneminde Malatya’da, Sosyal, Siyasi ve Ekonomik Hayat (1950-1960)”, (**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**). Atatürk Üniversitesi TAE, 2018, 24.
- Burunsuz, Ayşe Gül, “Türk Magazin Dergilerinde Güzellik Yarışmaları: Ses Dergisi Örneği”, (**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**), Atatürk Üniversitesi SBF, 2015, 35.
- Cakir, Hamza ve D. Elif Yavalar, Demokrat Parti İktidarı ve Basın, **Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi**, Cilt 6, Sayı 3, 2017, 268.

- Cantek, Funda, Şenol, “**Ellili yıllar Türkiye’sinde Basın**”, **Türkiye’nin 1950’li Yılları**, Mete Kaynar, (der), İstanbul: İletişim Yayınları, 2015.
- Çağlayan, Ercan, **Yakın Akrabalar Kemalist Türkiye ve Pehlevi İran**, İstanbul: Nubihar Yayınları, 2022, 281.
- Çakır, Hatice, Şeyda Bükrücü Kazkondur ve Emre Aydılek, “Demokrat Parti Döneminde Tüketim Alışkanlıklarında Yaşanan Dönüşüm ve Toplumsal Yansımaları”, **International Journal of Economics, Politics, Humanities Social Sciences**, 140.
- Çatalbaş, Serkan Gıyas, “Demokrat Parti Dönemi Kültür Politikaları”, (1950-1960), **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**. Karabük Üniversitesi SBE, 2014, 87.
- Çelikiz, Ekrem ve Gökhan Kuzucanlı, İnönü Döneminde Basın Özgürlüğü: Cumhuriyet, Akşam Ve Vatan Gazeteleri Örneği, **Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi**, Cilt 6, Sayı 4, 2019, 114.
- Dal, Nil Esra, Tüketim Toplumuna ve Tüketim Toplumuna Yöneltilen Eleştiriler Üzerine Bir Tartışma, **Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**. Cilt 9, Sayı 19, 2017, 2.
- Demir, Kenan, Osmanlı’da Dergiciliğin Doğuşu ve Gelişimi 1849- 1923, **İğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, Sayı 9, 2016, 77.
- Deniz, Önder, **Demokrat Parti Dönemi Basında Sosyal Politika**, İstanbul: Kriter Yayınları, 2017.
- Duman Olcay Özkaya ve Haktan Birsell, “ Demokrat Parti Dönemi Türk Dış Politikası Ve Bu Politikanın Dinamiklerine Etki Eden Dış Gelişmeler”, **Atatürk Dergisi**, Cilt 1, Sayı 1, 2018.
- Duman, Olcay Özkaya, “Osmanlı’dan Cumhuriyet’e Ulusal’dan Yerel’e Basın Ve Yayıncılık Faaliyetlerinin Gelişimi Üzerine Bir Değerlendirme”, **Turkish Studies**, , Vol. 8, No 12, 2013, 1034.
- Ekincikli, Mustafa ve Alpaslan Şahin, “27 Mayıs 1960 Askeri Darbesi Öncesi Kurulan “İhtilal Örgütleri” ve Dokuz Subay Olayı”, **Akademik Bakış**, Sayı 70, Yıl 2018, 41

- Enginün, İnci, “Halide Edip Adivar”, **TDV İslâm Ansiklopedisi**, Cilt 1, 1988, 376-377.
- Eşel, Gökhan, Demokrat Parti Dönemi Türk-Amerikan İlişkilerinde Basın Sansürü ve Pulliam Davası, **Türklük Bilimi Araştırmaları**, Sayı 29, 2011, 146.
- Gök, Salhadin, Tek Parti İktidarında Basın Muhalefeti: Millet Dergisi Örneği, **Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi**, Cilt 16, Sayı 41, 2009, 352.
- Gönenç, Aslı Yapar, “Türkiye’de Dergiciliğin Tarihsel Gelişimi”, İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi, Sayı 29, Yıl 2007.
- Göngör, Esra, “1950’ler Türkiye’inde modernleşme ve gündelik hayat değişimlerine sinema üzerinden bakmak: İstanbul Geceleri filmi”, **Abant Kültürel Araştırmalar Dergisi (AKAR)**, Cilt 2, Sayı 3, 2017, 100.
- Gülçur, Âlâ Sivas, “**Türk Sinemasında Yeşilçam Dönemi**” y.y., 2.
- Güler, Deniz ve Nazmi Ulutak, “Aile Kavramının Tarihsel ;Gelişimi ve 'Türk Toplum :Yaşantısında Aile”, **Kurgu Mecmuası**, Sayı 11, 1992, 52.
- Gültekin Nevin ve Dilşen Onsekiz, “Ankara Kentinde Eğlence Mekanlarının Oluşumu ve Yer Seçimi”, **Gazi Üniversitesi Mimarlık Mühendislik Faakültesi Dergisi**, 2005, 4.
- Gündüz, Mehmet, “Atatürk Döneminde Toplum Dönüşürmenin Aracı Olarak Cumhuriyet Gazetesinin Düzenlediği Güzellik Yarışmaları”, **Türkiye İletişim Araştırmaları Mecmuası / Turkish Review of Communication Studies**, Sayı 41, 2022, 65.
- Güntepe, Emine, “Türkiye’yi Hayat Üzerinden Anlamak (1956-1978)”, , **(Yayımlanmamış Doktora Tezi)**. Ankara Üniversitesi TİTE, 2022.
- Harun Yeğen, “Demokrat Parti Döneminde Bitlis’te Siyasal Hayat”, **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**. Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi SBE, 2019, 25-27.
- Hayat Dergisi**, 16 Ağustos 1962.
- Hayat Dergisi**, 3 Ekim 1958.
- Hayat Dergisi**, 8 Mart 1957.

Hayat Dergisi, 8 Mart 1957.

Hayat Dergisi, Sayı 1, 1 Ocak 1961.

Hayat Dergisi, Sayı 1, 1 Ocak 1961.

Hayat Dergisi, Sayı 1, 2 Ocak 1959, 34.

Hayat Dergisi, Sayı 1, 6 Nisan 1956, 3.

Hayat Dergisi, Sayı 1, 6 Nisan 1956.

Hayat Dergisi, Sayı 1, 6 Nisan 1956.

Hayat Dergisi, Sayı 10, 28 Şubat 1963, 5.

Hayat Dergisi, Sayı 10, 28 Şubat 1963, 5.

Hayat Dergisi, Sayı 10, 4 Mart 1960, 4-5

Hayat Dergisi, Sayı 10, 4 Mart 1960, 4-5.

Hayat Dergisi, Sayı 10, 4 Mart 19958.60, 4-5.

Hayat Dergisi, Sayı 11, 9 Mart 1961

Hayat Dergisi, Sayı 12, 16 Mart 1961.

Hayat Dergisi, Sayı 12, 18 Mart 1960.

Hayat Dergisi, Sayı 12, 28 Aralık 1956,

Hayat Dergisi, Sayı 15, 18 Ocak 1957.

Hayat Dergisi, Sayı 15, 18 Ocak 1957.

Hayat Dergisi, Sayı 15, 2 Nisan 1964.

Hayat Dergisi, Sayı 15, 2 Nisan 1965.

Hayat Dergisi, Sayı 15, 6 Nisan 1961, 3.

Hayat Dergisi, Sayı 15, 6 Nisan 1961.

Hayat Dergisi, Sayı 16, 12 Nisan 1962.

Hayat Dergisi, Sayı 16, 9 Nisan 1964, 3.

Hayat Dergisi, Sayı 17, 16 Nisan 1964.

Hayat Dergisi, Sayı 17, 16 Nisan 1964.
Hayat Dergisi, Sayı 18, 23 Nisan 1964.
Hayat Dergisi, Sayı 18, 23 Nisan 1964.
Hayat Dergisi, Sayı 18, 8 Şubat 1957.
Hayat Dergisi, Sayı 19, 30 Nisan 1964, 5.
Hayat Dergisi, Sayı 19, 30 Nisan 1964.
Hayat Dergisi, Sayı 19, 6 Mayıs 1960, 26.
Hayat Dergisi, Sayı 2, 13 Nisan 1956.
Hayat Dergisi, Sayı 2, 13 Nisan 1956.
Hayat Dergisi, Sayı 2, 13 Nisan 1956.
Hayat Dergisi, Sayı 2, 13 Nisan 1956.
Hayat Dergisi, Sayı 2, 13 Nisan 1956.
Hayat Dergisi, Sayı 2, 14 Mayıs 1964.
Hayat Dergisi, Sayı 2, 5 Ocak 1961, 4.
Hayat Dergisi, Sayı 2, 7 Ocak 1965, 12-13.
Hayat Dergisi, Sayı 2, 7 Ocak 1965, 32.
Hayat Dergisi, Sayı 20, 11 Mayıs 1958.
Hayat Dergisi, Sayı 20, 7 Mayıs 1964.
Hayat Dergisi, Sayı 21, 14 Mayıs 1961, 10.
Hayat Dergisi, Sayı 21, 22 Mayıs 1959.
Hayat Dergisi, Sayı 21, 23 Mayıs 1959
Hayat Dergisi, Sayı 22, 21 Mayıs 1964, 3.
Hayat Dergisi, Sayı 22, 25 Mayıs 1961, 10-11.
Hayat Dergisi, Sayı 22, 8 Mart 1957, 28-29.
Hayat Dergisi, Sayı 23, 1 Haziran 1964.

Hayat Dergisi, Sayı 23, 30 Mayıs 1963.
Hayat Dergisi, Sayı 23, 30 Mayıs 1963.
Hayat Dergisi, Sayı 23, 30 Mayıs 1963.
Hayat Dergisi, Sayı 24, 10 Haziran 1960.
Hayat Dergisi, Sayı 24, 22 Mart 1957.
Hayat Dergisi, Sayı 24, 8 Haziran 1961, 12.
Hayat Dergisi, Sayı 24, 8 Haziran 1961.
Hayat Dergisi, Sayı 25, 14 Haziran 1962, 6.
Hayat Dergisi, Sayı 25, 14 Haziran 1962, 6-7.
Hayat Dergisi, Sayı 25, 14 Haziran 1962.
Hayat Dergisi, Sayı 25, 17 Haziran 1960
Hayat Dergisi, Sayı 25, 17 Haziran 1960, 22.
Hayat Dergisi, Sayı 25, 17 Haziran 1960.
Hayat Dergisi, Sayı 25, 17 Haziran 1960.
Hayat Dergisi, Sayı 25, 17 Haziran 1960.
Hayat Dergisi, Sayı 26, 24 Haziran 1960.
Hayat Dergisi, Sayı 26, 5 Nisan 1957, 5.
Hayat Dergisi, Sayı 27, 1 Temmuz 1960, 22.
Hayat Dergisi, Sayı 28, 2 Temmuz 1964, 3.
Hayat Dergisi, Sayı 28, 8 Temmuz 1960, 3.
Hayat Dergisi, Sayı 29, 13 Temmuz 1961, 3-5.
Hayat Dergisi, Sayı 3, 10 Ocak 1963, 27.
Hayat Dergisi, Sayı 3, 10 Ocak 1963, 27.
Hayat Dergisi, Sayı 3, 15 Ocak 1960
Hayat Dergisi, Sayı 3, 20 Nisan 1956, 1.

Hayat Dergisi, Sayı 30, 16 Temmuz 1964.
Hayat Dergisi, Sayı 30, 22 Temmuz 1960.
Hayat Dergisi, Sayı 31, 26 Temmuz 1962.
Hayat Dergisi, Sayı 31, 31 Temmuz 1959.
Hayat Dergisi, Sayı 32, 17 Mayıs 1957
Hayat Dergisi, Sayı 34, 19 Ağustos 1960.
Hayat Dergisi, Sayı 35, 26 Ağustos 1960.
Hayat Dergisi, Sayı 36, 27 Ağustos 1964.
Hayat Dergisi, Sayı 37, 21 Haziran 1957, 4.
Hayat Dergisi, Sayı 37, 9 Eylül 1960.
Hayat Dergisi, Sayı 38, 13 Eylül 1962, 13.
Hayat Dergisi, Sayı 38, 13 Eylül 1962, 14.
Hayat Dergisi, Sayı 39, 17 Eylül 1964.
Hayat Dergisi, Sayı 39, 21 Eylül 1961, 3.
Hayat Dergisi, Sayı 39, 5 Temmuz 1957.
Hayat Dergisi, Sayı 4, 19 Oca 1961.
Hayat Dergisi, Sayı 4, 19 Ocak 1961.
Hayat Dergisi, Sayı 4, 21 Ocak 1965, 3.
Hayat Dergisi, Sayı 4, 21 Ocak 1965.
Hayat Dergisi, Sayı 40, 12 Temmuz 1957, 13.
Hayat Dergisi, Sayı 40, 24 Eylül 1964
Hayat Dergisi, Sayı 40, 24 Eylül 1964, 27.
Hayat Dergisi, Sayı 40, 30 Eylül 1960.
Hayat Dergisi, Sayı 41, 1 Ekim 1964
Hayat Dergisi, Sayı 41, 1 ekim 1964.

Hayat Dergisi, Sayı 47 14 Kasım 1963.
Hayat Dergisi, Sayı 47, 14 Kasım 1963.
Hayat Dergisi, Sayı 48, 23 Kasım 1961, 28.
Hayat Dergisi, Sayı 49, 2 Aralık 1960.
Hayat Dergisi, Sayı 49, 28 Kasım 1963.
Hayat Dergisi, Sayı 49, 28 Kasım 1963.
Hayat Dergisi, Sayı 49, 30 Kasım 1961.
Hayat Dergisi, Sayı 5, 24 Ocak 1963, 3.
Hayat Dergisi, Sayı 5, 28 Ocak 1965, 7.
Hayat Dergisi, Sayı 5, 28 Ocak 1965, 7.
Hayat Dergisi, Sayı 5, 29 Ocak 1960, 3.
Hayat Dergisi, Sayı 5, 4 Mayıs, 1956.
Hayat Dergisi, Sayı 50, 9 Aralık 1960, 19.
Hayat Dergisi, Sayı 51, 14 Aralık 1961.
Hayat Dergisi, Sayı 51, 27 Eylül 1957.
Hayat Dergisi, Sayı 51, 27 Eylül 1957.
Hayat Dergisi, Sayı 52, 4 Ekim 1957, 5.
Hayat Dergisi, Sayı 6, 11 Mayıs 1956, 24.
Hayat Dergisi, Sayı 6, 11 Mayıs 1956.
Hayat Dergisi, Sayı 6, 15 Şubat 1961.
Hayat Dergisi, Sayı 6, 31 Ocak 1963.
Hayat Dergisi, Sayı 60, 29 Kasım 1957.
Hayat Dergisi, Sayı 61, 6 Aralık 1957.
Hayat Dergisi, Sayı 61, 6 Aralık 1957.
Hayat Dergisi, Sayı 61, 6 Aralık 1957.

Hayat Dergisi, Sayı 62, 13 Aralık 1957.
Hayat Dergisi, Sayı 63, 20 Aralık 1957, 20.
Hayat Dergisi, Sayı 65, 3 Ocak 1958, 30.
Hayat Dergisi, Sayı 65, 3 Ocak 1958.
Hayat Dergisi, Sayı 66, 10 Ocak 1958.
Hayat Dergisi, Sayı 68, 24 Ocak 1958, 4.
Hayat Dergisi, Sayı 69, 31 Ocak 1958.
Hayat Dergisi, Sayı 7, 11 Şubat 1965, 10.
Hayat Dergisi, Sayı 7, 11 Şubat 1965, 10.
Hayat Dergisi, Sayı 7, 11 Şubat 1965, 10.
Hayat Dergisi, Sayı 7, 11 Şubat 1965, 10.
Hayat Dergisi, Sayı 7, 11 Şubat 1965, 11.
Hayat Dergisi, Sayı 7, 11 Şubat 1965, 11.
Hayat Dergisi, Sayı 7, 11 Şubat 1965, 11.
Hayat Dergisi, Sayı 7, 11 Şubat 1965, 11.
Hayat Dergisi, Sayı 7, 11 Şubat 1965, 11.
Hayat Dergisi, Sayı 7, 11 Şubat 1965, 11.
Hayat Dergisi, Sayı 7, 11 Şubat 1965, 18.
Hayat Dergisi, Sayı 7, 11 Şubat 1965.
Hayat Dergisi, Sayı 7, 9 Şubat 1961.
Hayat Dergisi, Sayı 7. 9 Şubat, 1961.
Hayat Dergisi, Sayı 7. 9 Şubat, 1961.
Hayat Dergisi, Sayı 73, 28 Şubat
Hayat Dergisi, Sayı 78, 4 Nisan 1958

Hayat Dergisi, Sayı 78, 4 Nisan 1958, 28-29.

Hayat Dergisi, Sayı 78, 4 Nisan 1958.

Hayat Dergisi, Sayı 78, 4 Nisan 1958.

Hayat Dergisi, Sayı 8, 18 Ocak 1965, 16.

Hayat Dergisi, Sayı 8, 18 Ocak 1965, 16.

Hayat Dergisi, Sayı 8, 18 Ocak 1965, 16.

Hayat Dergisi, Sayı 8, 18 Ocak 1965, 16.

Hayat Dergisi, Sayı 8, 18 Şubat 1965, 35.

Hayat Dergisi, Sayı 8, 18 Şubat 1965.

Hayat Dergisi, Sayı 8, 19 Şubat 1960, 3-4.

Hayat Dergisi, Sayı 8, 25 Mayıs 1956.

Hayat Dergisi, Sayı 83, 9 Mayıs 1958.

Hayat Dergisi, Sayı 87, 6 Haziran 1958, 6-7.

Hayat Dergisi, Sayı 88, 13 Haziran 1958.

Hayat Dergisi, Sayı 9, 23 Şubat 1961.

Hayat Dergisi, Sayı 9, 23 Şubat 1961.

Hayat Dergisi, Sayı 9, 25 Şubat 1965, 40.

<http://www.nisanyansozluk.com/kelime/magazin>, (Erişim Tarihi: 28.02.2023)

<https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/bilgi/ayse-afet-inan-1908-1985/> (Erişim Tarihi: 24.11.2022).

<https://www.nisanyansozluk.com/kelime/aile> (Erişim Tarihi: 11/04/2023).

<https://www.nisanyansozluk.com/kelime/guzellik> (Erişim Tarihi: 10/04/2023).

Hür, Ayşe, **Kürtlerin Öteki Tarihi**, İstanbul: Literatür Yayınları, 2019.

İdem, Tekin “Seçim Kanunları ve Uygulamalar Üzerinden 1946 ve 1950 Seçimlerine Bakış”, **Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi**, Cilt 12, Sayı 3, 2022, 1791.

- Kabacalı, Alpay, **Başlangıcından Günümüze Türkiye’de Matbaa Basın ve Yayın**, İstanbul: Literatür Yayınları, 2000.
- Kanca, Osman Cenk, “1950-1960 Yılları Arası Türkiye’de Uygulanan Sosyo-Ekonomik Uygulamalar” **Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, Cilt 9, Sayı 19, 2012, 48.
- Karpat, Kemal H., **Türk Demokrasi Tarihi**, İstanbul: Timaş Yayınları, 2021, 504.
- Keskin, Yusuf Ziya, “Demokrat Parti iktidarı ve Günümüze Yansımaları”, **Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Mecmuası**, Sayı 1, 2012.
- Kınalı, Gürhan, “Demokrat Parti’nin Kurulmasında Refik Koraltan’ın Rolü”, **Kırklareli Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, Cilt 1, Sayı 1, 2017, 59.
- Kocakaya, Hanife, Atatürk Dönemi Güzellik Yarışmaları ve Keriman Halis”, **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**, Dokuz Eylül Üniversitesi AİİTE, 2009.
- Koçer, Dilara N. “Türkiye’de “Kamu Diplomasisi”Nin Kurumsallaşması: Matbuat İdaresi’nden İletişim Başkanlığı’na, **Konya Sanat Dergisi**, Sayı 2, 2019, .87.
- Koçer, Dilara Nergishan, “Demokrat Parti Döneminde Kadın 1950-1960 Arası Kadın Dergilerinde Kadın İmajı”, **(Yayımlanmamış Doktora Tezi)**. Marmara Üniversitesi SBE, 2009.
- Koloğlu, Orhan, **Osmanlı’dan 21. Yüzyıla Basın Tarihi**, İstanbul: Pozitif Yayınları, 2015, 61.
- Kopar, Metin, Cumhuriyetin Kuruluş Yıllarında Basın İktidar İlişkisi (1920-1925), **Cumhuriyet Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi**, Cilt 40, Sayı 1, 2016, 126.
- Köse, Hulusi, II. “Dünya Savaşı sonrası Türkiye ve Amerika İlişkileri (1945-1950)”, **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**, İstanbul Üniversitesi AİİTE, 2010, 69.
- Közleme, Arif Olgun, “Bir Modernleştirme Projesi Olarak Cumhuriyet Baloları”, **Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi** Cilt 13, Sayı 70, 2020, 555.
- Küçükkaplan, Uğur, “1930’lardan Bugüne Türkiye’de Arabesk Müziğin Kültürel Zemini Ve Toplumsal-Müzikal Analizi”, **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**. Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi SBE, 2012, 102.

- Lewis, Bernard, **Modern Türkiye'nin Doğuşu**, Boğaç Babür Turna, (çev.), Ankara: Arkadaş Yayınevi, 2008, 422.
- Lüleci, Yalçın, “Demokrat Parti Döneminde (1950-1960) İktidar ve Sinema İlişkileri”, **Yeni Düşünceler Mecmuası**, Sayı 14, 2020, 32.
- Madendağ, Gülten, “Demokrat Parti Döneminde Adana’da Gündelik Hayat”, **(Yayımlanmamış Doktora Tezi)**, Sakarya Üniversitesi SBE, 2018, 11.
- Mutlu, İlker, Sinema Tarihi Yazınımızın Üvey Çocuğu: 1950’ler ve Yeşilçam’ın Doğuşu, **Sekans Sinema Kültürü Dergisi**,| Sayı 15, 2020, 114.
- Oğuz, Gürsel Yaktıl, “Güzellik Kadınlar İçin Nasıl Vaade Dönüşür: Kadın Dergilerindeki Kozmetik Reklamları Üzerine Bir İnceleme”, **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**, Anadolu Üniversitesi SBE.
- Oktay, Ahmet, **Türkiye’de Popüler Kültür**, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları,1995.
- Özen, Emrah, “**Sinemamızın Şahsiyet Azabı: Eliili Yıllarda Yerli Film/Türk Filmi Ayrılmalı Üzerine Bir Değerlendirme “ Türkiye’nin 1950’li Yılları**, Mete Kaan Kaynar, (hızl). İstanbul: İletişim Yayınları, 2015, 489.
- Özer, Sevilay, “1950 ve 1954 Genel Seçimlerinde Antalya”, **Gazi Akademik Bakış**, Cilt 15, Sayı 29, 2021, 264.
- Özışıklı, Mert, “İkinci Dünya Savaşı Sonrası Türkiye’nin İttifak Arayışları ve Nato'ya Girişi”, **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**, Pamukkale Üniversitesi SBE, 2009.
- Pamuk, Orhan, **İstanbul Hatıralar ve Şehir**, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 2019, 244.
- Peltekoğlu, Filiz Balta, “Dergiciliğin Gelişimi ve Türkiye’de Kadın Mecmuaları”, **Marmara İletişim Mecmuası**, Sayı 9, Ocak 1995, 115.
- Pınarcı, Gülden, **Kadın Dergileri**, <https://docplayer.biz.tr/31185-Gulden-a-pinarci-pinarci-atilim-edu-tr-kadin-mecmualari.html> (Erişim Tarihi: 12.11.2022).
- Resmi Gazete**, 15 Haziran 1945.
- Sabuncuoğlu, Burcu, “Popüler Kültür ve Hayat Mecmuası, **(Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi)**. Marmara Üniversitesi SBE, 45.

- Sancar, Serpil, **Türk Modernleşmesinin Cinsiyeti Erkekler Devlet, Kadınlar Aile Kurar**, İstanbul: İletişim Yayınları, 2014. 241.
- Sarıyar, Canan, “Turizm Ekseninde Kadın Gazetesi Yazarlarının Gezi Notları (1950-1960)”, **Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, Sayı 46, 2019, 429.
- Savaş, Ali Rıza, Osmanlı Modernleşmesi Ve Basın: Din İle Geleneğe Etkisi, **Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, Cilt 9, Sayı 1, 2020, 85.
- Söğüt, Yasin, “Türkiye’de 1909-2017 Yılları Arasında Tüketim Kültürünün Oluşumunda Magazin Dergilerinin Rolü” , **(Yayımlanmamış Doktora Tezi)**. İstanbul Ticaret Üniversitesi SBE, 2019, 449.
- Sungur, Suat, “Tüketimin Küreselleşmesi ve Tüketim Tapınakları: Postmodern Panayır Yerlerinde Alışveriş”, **Galatasaray Üniversitesi İletişim Dergisi**, 2011, Sayı 14, 7.
- Sungur, Zahide, “Demokrat Parti Döneminde (1950-1960) Tarım Politikaları ve Etkileri”, **Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, Cilt 8, Sayı 14, 2016, 8.
- Şen, Canan, “Demokrat Parti Döneminin Denizli’de Siyasal Hayat”, **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**. İbrahim Çeçen Üniversitesi SBE, 2019, 23.
- Şenses, Oğuz, “Hayat Dergisi (4,5,6. Cilt Ve Yeni Tertip) İnceleme, Tahlilî Fihrist, Seçme Metinler”, **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**. Fatih Üniversitesi SBE, 2018.
- Taşpınar, Gül Tüba, “27 Mayıs 1960 Darbesi”, **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**, İstanbul Üniversitesi SBE, 1996.
- Tatar, Burhanettin ve Sümeyye Aydın, “Müzik Ve İktidar İlişkisi: Kuramsal Ve Tarihsel Bir Analiz “, **Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi**, Sayı 43, 2017, 25.
- Tavlaş, Nezih, **Foto Muhabiri Ara Güler’in Hayat Hikâyesi**, İstanbul: Yapı Kredi Yayınlar, 2009.

- Temel Mehmet ve Yasemin Doğaner, "27 Mayıs 1960 Darbesi", Atatürk Ansiklopedisi, <https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/bilgi/27-mayis-1960-darbesi/?pdf=5463> (Erişim Tarihi: 10.12.2022).
- Topuz, Hıfzı, <https://www.cumhuriyet.com.tr/yazarlar/hifzi-topuz/menderes-doneminde-basin-ozgurlugu-1763781> (Erişim Tarihi: 28.02.2023).
- Tulga, Derya, (ed.), **Dünya Tarihi**, İstanbul: Ntv Yayınları, 2014.
- Uslubaş, Tolgay, **Kronolojik Türkiye Tarihi**, İstanbul: Venedik Yayınları, 2017.
- Usta, "Nazlı, **Erken Cumhuriyet Dönemi'nde Türkiye'de Müziğin Dönüşümü**", Kayseri: Erciyes İletişim, 2010.
- Uzman, Nasrullah, "İktidardan Muhalefete M. Fuad Köprülü'nün Siyasi Mücadelesi (1956-1966)", **Gazi Akademik Bakış**, Cilt 7, Sayı 13, 2013, 187.
- Vatandaş, Celaleddin, **Cumhuriyetin Tarihi**, İstanbul: Pınar Yayınları, 2016.
- Yavuz, Özlem, "Hayat Mecnuası Dolayısıyla Türkiye'de Yaşam Tarzı Dergiciliğe Bakmak", (**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**). Başkent Üniversitesi SBE, 2015.
- Yıldız, Filiz, Türkiye'de İlk Güzellik Yarışmaları Ve Basının Öncü Rolü: Genç Cumhuriyet'in Asri Güzelleri, Etkileşim, Sayı: 4, 2019.
- Yıldız, Özgür, "II. Dünya Savaşına Genel Bir Bakış", **Journal of International Management and Social Researches Uluslararası Yönetim ve Sosyal Araştırmalar Mecmuası**, Cilt 6, Sayı 12, 2019.
- Yılmaz, Ensar, "Demokrat Parti Döneminde (1950-1960) Kültür/Sanat Alanındaki Değişim Süreci", **International Journal Of Social, Humanities And Administrative Sciences**, 2022, 2184.
- Yılmaz, Mevlüt, "Gündelik Hayat: Sosyo-Kültürel Bir Yaklaşım", **Medeniyet Araştırmaları Dergisi**, Cilt 6, Sayı 1, 144.
- Yolcu, Tuba, "Türkiye'de Çok Partili Hayata Geçiş Süreci İle Birlikte Tek Başına İktidar Olan Partilere Yönelik Genel Bir Değerlendirme", Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi, **Turkish Studies**, Cilt 14, Sayı 2, 2019, 940.

EKLER

Ek -1: Yeni Milli Birlik Komitesi Üyelerinin Portreleri ³⁵³

Hayat

AYYILDIZLI ELBİSESİ İÇİNDE AFRIKALI BİR GENÇ KIZ

HAFTALIK MECMUA
 YIL: 5 SIRA No.: 216
 SAYI: 48 CİLT: II 1960

SAHİBİ : Şevket RADO
 Telefon : 22 52 50

NESRİYAT MÜDÜRÜ :
 Hikmet Feridun ES
 Telefon : 22 29 19

YAZI HEYETİ :
 Sadun Altuna, İbrahim Çamlı, Fikret Arıt, Hikmet Anıtaç, Renda Poğda, Orhan Tahsin, Kemalçidin, Tuğsu, Turgut Etingü, Adnan Erim, Muallâ Bayraktar, İhsan Taysılı, Turgut Bıçakçoğlu, Resim: Ayhan Erer, Fotoğraf: Suavi Sonar, İnal Tengizman, Erol Dernek, Necdet İster, Ankara Bürosu : Ulus Meydanı, Hükümet Cad. No. 1, Kat 5. Yılmaz Çetiner, Foto Oran Sağdıç, Telefon : 14445, Ajansları: Associated Press - United Press - Keystone - T. Haberler Ajansı - Ajans Ekspres

BU SAYIDA MESUL MÜDÜR :
 Sadun ALTUNA

Telif Hakları :
 Neşrettigimiz bütün yazı ve resimlerin iktibas hakkı mahfuzdur. Gönderilen yazı ve resimler basılmıyorsa ya basılmıyorsa iade edilmez.

BASILDIĞI YER :
 Tıdruk Matbaacılık Sanayii A. Ş. Basımevi, Divanyolu Türbebağ sokak No: 22 İstanbul. Santral : 22 43 88

MUHASEBE VE ABONE :
 Telefon : 27 49 32 Çarşabağ, Çatalçeşme sokak, Aydınlık Han, Kat 2.

İLANLAR :
 Türk Basın Birliği Resmî İlanlar Limited Ortaklığından verilen, teknikmiş uygun her türlü ilan alınır.

ABONE ŞARTLARI :
 (Türkiye için)
 Yıllık (52 Sayı) 60 T. L.
 6 Aylık (26 Sayı) 30 T. L.
 Yabancı memleketler için 100 T. Lirası karşılığı (adı posta ile)
 Yıllık : 11 9 veya 4 4
 6 Aylık : 5.50 5 veya 2 4
 Kıbrıs satış fiyatı: 100 mil

Hayat mecmuası yabancı memleketlerde Dolar olarak 15 Cent'e, İngiliz Lirası olarak 1 Shilling'e veya bunların karşılığı olan fiatla satılır. Abone olmak isteyenler yukarıda yazılı Dolar veya İngiliz Lirasını T. C. Merkez Bankası vasıtasıyla adresimize gönderdikleri takdirde mecmualarını muntazaman alırlar. Uçakla gönderilecek abonelerden uçak posta masrafları ayrıca tahsil edilir.

Yeni Milli Birlik Komitesi

Orgeneral Cemal Gürsel

 EKREM ACUNER	 REFET AKSOYLU		
 MUCİP ATAĞLI	 EMANULLAH CELİBİ	 VEHİ ERSE	 SUPHİ GÜRSOYTRAK
 SUPHİ KARAMAN	 KADRI KAPLAN	 KAMİL KARAVELİÖĞLU	 OSMAN KOXSAL
 FİKRET KUYTAK	 SAMI KUÇUK	 CEMAL MADANOĞLU	 SEZAI OKAN
 FAHRİ ÖZİLEK	 MEHMET ÖZGÜNEŞ	 SELAHATTİN ÖZGÜR	 MEHMET ŞOKRAN ÖZKAYA
 HAYDAR TUNÇKANAT	 SİTKİ ULAY	 MUZAFFER YURDAÖULER	 AHMET YILDIZ

İranın Küçük Velihi

Yassıada'da düzenlenen etkinlikte konuşan İranın Küçük Velihi'nin fotoğrafı. Arka planında diğer katılımcılar ve yapılar görülmektedir.

İLK TEDRİK EDENLER

İlk kez Yassıada'da düzenlenen eğitim kursuna katılan kadınların fotoğrafları. Kadınlar modern kıyafetler giymiş ve ciddi ifadeler taşıyor.

Yassıada'da düzenlenen büyük bir toplantıya katılan insanların kalabalığı. Ön planda bazı kişiler ayakta duruyor, arka planda ise binlerce kişi toplanmış.

Yassıada'da konuşan bazı önemli şahısların fotoğrafları. Herkes resmi kıyafetler giymiş ve ciddi ifadeler taşıyor.

Yassıada'da konuşan bazı askerî yetkililerin fotoğrafları. Ünlülerin askerî üniformaları ve emniyet kemaneleri net olarak görülmektedir.

NE TALİH NE ZEKA GAYRET VE SEBAT

"TALİH günün her anında karşımıza çıkar. Talih, insanın gayret ve sebatıyla kazanılır. Zeka ise insanın düşünme gücüdür. Talih ve zeka, insanın hayatını şekillendiren iki önemli faktördür. Ancak bunların yanı sıra, insanın başarıya ulaşabilmesi için gayret ve sebatın da büyük önemi vardır. İnsanın hayatını şekillendiren bu dört faktörün bir arada çalışması, insanın büyük başarılar elde etmesine olanak sağlar.

YASSIADA'DAN PORTRERLER

Tanık İsmail Tanpöklü (1912-1980) Türk siyasetçisi ve diplomatıdır. Birçok uluslararası görevde bulunmuş ve Türkiye'nin dış politikasında önemli rol oynamıştır.

Sank Gökay (1912-1980) Türk siyasetçisi ve diplomatıdır. Birçok uluslararası görevde bulunmuş ve Türkiye'nin dış politikasında önemli rol oynamıştır.

Sank Zeki (1912-1980) Türk siyasetçisi ve diplomatıdır. Birçok uluslararası görevde bulunmuş ve Türkiye'nin dış politikasında önemli rol oynamıştır.

Sank Bayar (1912-1980) Türk siyasetçisi ve diplomatıdır. Birçok uluslararası görevde bulunmuş ve Türkiye'nin dış politikasında önemli rol oynamıştır.

Tanık Adil Barış (1912-1980) Türk siyasetçisi ve diplomatıdır. Birçok uluslararası görevde bulunmuş ve Türkiye'nin dış politikasında önemli rol oynamıştır.

Tanık Ayhan Aydın (1912-1980) Türk siyasetçisi ve diplomatıdır. Birçok uluslararası görevde bulunmuş ve Türkiye'nin dış politikasında önemli rol oynamıştır.

Talih ve Sebat insanın hayatını şekillendiren iki önemli faktördür. Talih, insanın gayret ve sebatıyla kazanılır. Zeka ise insanın düşünme gücüdür. Talih ve zeka, insanın hayatını şekillendiren iki önemli faktördür. Ancak bunların yanı sıra, insanın başarıya ulaşabilmesi için gayret ve sebatın da büyük önemi vardır. İnsanın hayatını şekillendiren bu dört faktörün bir arada çalışması, insanın büyük başarılar elde etmesine olanak sağlar.

Ek-4: Hayat Dergisi 45. Sayı'nın Kapağı (Kapak Fotosu: Cemal Gürsel)³⁵⁶

³⁵⁶ Hayat Dergisi, Sayı 45, 2 Kasım 1961.

Ek-6:Tirajı En Yüksek Sayının Kapağı.³⁵⁸ (Kapak Fotosu: Cemal Gürsel)

³⁵⁸ Hayat Dergisi, Sayı 39, 21 Eylül 1961,

Ek-7: Fiyat artışına gidilen yılların kapakları.³⁵⁹

³⁵⁹ Hayat Dergisi, 1956-1964.

Ek-9: 24 Haziran 1960 yılı Kapağı (Üniversiteli Türk Kızları)³⁶¹

³⁶¹ Hayat Dergisi, Sayı 26, 24 Haziran 1960.

Ek-10: Mecmuada Güzellik Tavsiyelerinin Verildiği Sayfalardan Bir Örnek³⁶²

MAGGY ROUFF — Yeşil yünüden parçalı etekli, kolları omuzdan biraz düşük, yakasız, sade, zarif bir takım.

PIERRE BALMAIN — Lâcivert yünüden, yakasız, önü çift düğmeli bir döpiyes ve kısa manto. Vücutu saran eteğin arkasında bir pli vardır.

CARVEN — Başlıca süsü cep kapakları olan pembe yünüden, takma kolları, hafif kayma bebe yakalı, sade, çok pratik bir tayyör etek.

HERMES — Gabardinden, takma kolları, bedenine üstten makine çekilmiş bir takım.

Pond's
3 Kademeli Güzellik Bakımı
TEMİZLEME BESLEME KORUMA

TEMİZLEYİCİ KREM C
LANOLİNLİ BESLEYİCİ KREM S
KORUYUCU GÜNDÜZ KREMİ V Yarım Yağlı KREM F

Pond's
C
Pond's
V

626

³⁶² Hayat Dergisi, Sayı 19, 15 Şubat 1957.

Ek-11: Mecmuanın Kültür Sanat İçeriğinden Bir Örnek³⁶³

**İstanbuldaki
Temsilleri
Münasebetiyle**

Bolşoy Balesi

1773 yılında Moskova Yetimhanesi, himayesinde bulunan kırsal kız çocukların boş zamanlarını değerlendirilmesinde gayesiyle bir bale sınıfı açmayı kararlaştırmıştı. Bu iş için o zamanlar St. Petersburg Saray Tiyatrosu dansörlerinden olan Filippo Beccari görevlendirildi. İtalyan asıllı dans ustası üç yıllık süreli bir çalışmadan sonra, bu kendi halinde yetim çocuklardan mükemmel birer dansör ve dansöz yapıldı. Böylece dünyanın en ünlü dans topluluklarından birinin temeli atılmış oldu. Petrovsky Tiyatrosu adı altında çalışan bu topluluğun 1780 de verdiği ilk temsil Leopold Paradiş'in "Şiirli Okul" adındaki balesiydi. Temsilin dans sanatçılarında hepsi, bir zamanlar yetimhane-
de karanlık bir istikbale terk edilmiş insandı. Bir gece içinde şahrete ulaş-
veren bu sanatçılar arasında Mavra Paliskova, Mariyana Andreyeva, Yegor Tyamin ve Matvei Bakan vardı. Yılar boyunca Petrovsky Tiyatrosu Rusya'nın bir numaralı bale ekolü ve topluluğu oldu ve bunlardan yetişen birçok dans yıldızları ile koreograflar sonradan dünyanın dört bir ucuna yayılarak küçük dans gelenekini devam ettir-
mişlerdir. Petrovsky Tiyatrosu bugün yerini Bolşoi (Bolşoy) Tiyatrosu'na bırakmıştır. Küçük bale gelenekini de-
vam ettirmekte olan Bolşoy'un Dans Bölümünde şimdi 221 sanatçı vardır. Tür-
kiye Ev Ekonomisi Cemiyeti yararına memleketimizde temsiller vermekte olan Bolşoy Balesinin turneye katılan sanatçılarını bu sahifede tanıtıyoruz.

Bolşoy Tiyatrosu Bale Bölümünün İstanbul temsiline katılan sanatçılar arasında Velta Vilin ile ünlü Letonyalı dansör Harold Rittenberg de bulunuyor.

◀ Vera Stankeviç ile Vanyamin Zimin, Kriyeva'nın «Gladiyutör» operasının bir dans sahnesinde...

Glazunov'un «Raimondo» balesinden mazurka. Valentina Petrova ve Vladimir Kudryazov.

Leningrad'ın Maliy opera ve tiyatrosu bale sanatçılarında Vera Stankeviç ile Vanyamin Zimin, B. Bitova'nın modern bir valsinde.

Topluluğun ünlü yıldızlarından Violetta ile Yevgeniy Kuzmin bir epos de dans

28

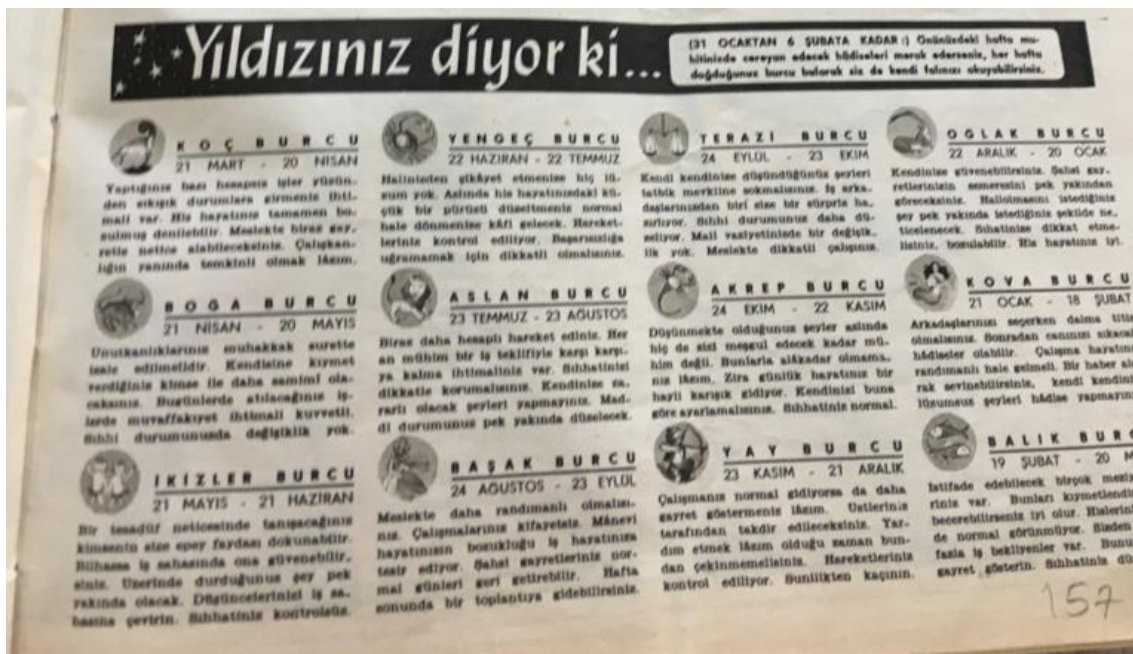
576

³⁶³ Hayat Dergisi, Sayı 66, 10 Ocak 1958, s. 28.

Ek-12: Mecmuanın Tarih Yazı Dizisinden Bir Örnek³⁶⁴

Ek-13: Mecmuanın Astroloji Köşesinden Bir Örnek³⁶⁵

³⁶⁴ Hayat Dergisi, Sayı 35, 27 Ağustos 1957, s. 10-11.

³⁶⁵ Hayat Dergisi, Sayı 1, Ocak 1963.

KADINLAR

DÜNYASI

Kocanıza Her Şeyi Söylemeli misiniz?

Bazı kimseler evlendikten sonra kocalarına karşı sıkı ağızlı olmayı prensip edinirler. Böyleleri «Sükût altındır» sözüne gerçekten inanırlar ve «Bilmediğim şey bana ıstırap vermez» diye düşünürler. Bazıları da ağızlarına ne gelirse hepsini olduğu gibi söylemekten âdeta zevk alırlar. Mühassıslara ve ruhiyatçılara göre, en doğru şey, bu ikisinin arasındadır. Aşağıdaki soru listesi, size bu konuda etraflı bir fikir verecektir:

1. İşinde gerektiği gibi ilerleme kaydedemediğini hissedecek olursanız...
2. Kocanızın bildiğinden başka, bir bankada hesap açtıracak olursanız...
3. Kocanızın başka yerde bulunduğu zaman eski erkek arkadaşlarınızdan biri ziyaretinize gelecek olursa...
4. Bütcenizin açık vermeye tahammülü olmadığı bir sırada lüzumsuz birkaç parça şey satın alacak olursanız...
5. Dayanamayacağınızı bildiğiniz bir tedavi veya bir ameliyat gerektiğini doktorunuzdan öğrenirsiniz...
6. Kocanızın eski kız arkadaşının fotoğraflarını çantasında veya bavulunda bulacak olursanız...
7. Kocanız, evlendiğinizden beri size karşı gösterdiği nezaket ve sevgiyi azaltmış ise...
8. Kızınız, komşunun oğluna zaif duyduğunu açıklıyacak olursa...
9. Oğlunuzun öğretmenini, çocuğunuzun okulda bir cam kırıldığını gelip size haber verecek olursa...
10. Kocanızı sevdiğinizi...

KOCANIZA SÖYLER MİSİNİZ?

SORULARIN CEVAPLARI:

1. HAYIR.

Göreviniz ona yardım etmek, ilham vermek, güvenini takviye etmektir. Mâneviyatını kırmak, başarısını küçümsemek değil.

2. EVET.

Özel bir sürpriz için teğebbüsünüz yoksa, hesabınız kocanız tarafından bilinmelidir.

GÜNÜMÜZÜN YEMEKLERİ

TALAŞ KEBABI (HAZIR YUFKADAN)

- 3 tane yufka. ● 1 bardak süt.
- 2 yumurta sarısı. ● 1 çorba kaşığı sade yağ. ● 2 tatlı kaşığı kekik. ● Tuz, karabiber. ● 1 demet maydanoz. ● 1 kilo koyun eti. ● 4 büyük soğan. ● 1 buçuk çorba kaşığı sade yağ. ● 1 büyük domates. ● 1 buçuk bardak su.

1 buçuk çorba kaşığı sade yağı, küçük küçük kesilmiş 1 baş soğanı ve ince uzun doğranmış yağsız koyun etini tenereye koyun. Orta hararetili ateşte, etler birahtıkları suyu çekinceye kadar, ara sıra karıştırarak pişirin. Sonra tuz ve küçük doğranmış domates, ay çekinde doğranmış üç baş soğan ve 1 bu-

çuk bardak da sıcak su ilâve edip hafif ateşte etler iyice yumuşayınca kadar pişirin. Etler suyunu çekip piştikten sonra, bunlara karabiber, kekik ve kıyılmış 1 demet maydanozu da ilâve edip hepsini karıştırın ve ateşten indirin, soğuması için biraz bekleyin. Yufkaları üst üste koyun. Ortasından 4 eşit parçaya kesin. Bir kâsede 2 yumurta sarısı, 1 bardak süt ve eritilmiş 1 çorba kaşığı yağı çatalla çırparak karıştırın. Keştiğiniz yufkaları birer birer bu süte batırdıktan sonra tepsiye dizin. Ortalarına hazırladığınız soğumuş etlerden koyup, boğça gibi kapatın. Orta hararetili fırında pişirin.

NOT: Evde firin yoksa, yufkaları sütlü karışımına batırıldan içine etleri koyup boğça gibi kapatın. Üstlerine yapışması için yumurta sürün ve zeytin yağında kızartıp servis yapın.

Evinizde geliş güzel emirler verir, bunların yerine getirilip getirilmediğine bakmazsanız, çocuklarınızın sözlerini dinlemelerini, sizi sayıp, size itaat etmelerini onlardan nasıl beklileyebilirsiniz? Durmadan tatbiki hemen hemen imkânsız emirler vermeyin. Fakat verdiğiniz emirlerin de yerine getirilip getirilmediğini daima kontrol edin. Yapamayacağınız tehditler savurmayın ki çocuk: «Canım» nasılsa öfkesi geçer, dediğinin hiçbirini yapmaz, unuttur» deyip arkanızdan gülmeyin.

OKUYUCULARIMIZIN ARZUSU ÜZERİNE

● Örgü örerken ilimlikleri çok sıkı veya gevşek atmanız, bittikten sonra süveterinizin üstünüzde duruşuna çok tesir eder. Eğer örgü tarzınızı normalleştirirken imkân yoksa, örgüye göre şiş numaranızı değiştirmenizi tavsiye ederiz. Çok sıkı örülen daima o iş için kullanılması icap eden şişten 1 numara kalınını, gevşek örülen de 1 numara incisini tercih etmelidirler. Bu suretle örgü istenen esneklikte olabilir.

● Örülmüş bitmiş parçalar ütüleneceği zaman, esas ölçülere göre ütü tahtasına kenarlarından iğnelenerek tutturulmalıdır. Önden sonra bütün parça çok sıcak olmayan bir ütü ile nemli bez üzerine ütülenebilir. Ütü bittikten sonra da örgü soğumadan iğneleri sökülp parçayı ütü tahtasından kaldırmayın. Aksi halde bütün emekler boşa gitmiş, kalıp bozulmuş olur.

● Örgü bittikten sonra kolların, kol evine iyi oturması için eksiklenme tarzınıza dikkat etmelisiniz. Kolu eksikliği bitirirken, kolunuza göre iyi bir yuvaklık yapmayı ve ilimlikleri de mümkün olduğu kadar bol atmayı çalışın. Böylece kolu dikerken birahtığınız kol evinin büyüklüğüne göre ayarlamak, yedirdikmek mümkün olacaktır.

İlimlikleri çok sıkı atılarak bitirilen kollar, kazakta daima pot yapar. ● Kol ve etek uçlarına yaptığınız lüstik bittikten sonra, bedene ve kola başlarken, bir ilimlik aşırı şişin üzerine boşa bir ilimlik atıp öreerek ilimlik adedini çoğaltın. Örgüye bu şekilde verilen bolluk bitince güzel durur, beden de tekrar yarılar da arttırılmaz.

PATLICAN SALATASI: ● 8 iri patlıcan ● 6 dolmalık yeşil biber ● 1 su bardağı yoğurt ● 4 domates ● Yarım kalve fincanı zeytin yağı ● 2 diş sarımsak ● Yarım limon suyu ● Tuz ve biraz kırmızı biber.

Patlıcan, biber ve domatesleri yağsız olarak küldü veya havagazında ızgara üstünde, arada bir çevirerek, iyice pişirin. Üstlerinin yanan kabuklarını soyduktan sonra patlıcan ve biberleri keskin bir bıçakla kıyın, tabağa alın. Bunlara domatesleri, dövülmüş sarımsak, zeytin yağının bir kısmını ve limon suyu ile tuzu da ilâve edin. Hepsini çatalla ezersesine döverek karıştırın. Yoğurdu koyun, onunla da karıştırdıktan sonra servis tabağına alın. Üstüne fincandan kalan zeytin yağını dökün. Kırmızı biber, maydanoz ve siyah zeytinle süsledikten sonra servis yapın.

REJİM YAPIYORSANIZ: Bilirsiniz ki rejim yapmak vitaminden mahrum olmak, aç kalmak demek değildir. Vüsdün ihtiyacı olan gıdaları belli zamanlarda ve kalori miktarlarına göre yemek lâzımdır. Yalnız şekerli gıdalar yenmemelidir. Bu tatlı ihtiyacını da günde bir muz yemekle karşılayabilirsiniz. Onun da fazlası şişmanlatır.

CAHİT ATAY

“İdeal kadın evinin hem hizmetçisi, hem hanımı olmalı, sosyal hizmetlerde de fayda sağlayabilmelidir.”

Bu tiyatro sezonuna Ana Hanım - Kız Hanım ve Sultan Gelin adlı iki oyun vermiş olan tiyatro yazarı Cahit Atay bu oyunlarında özellikle Türk köylü kadınının meselelerini ele almıştı. Bu vesile ile onun da ideal Türk Kadını hakkındaki düşüncelerini sorduk fikrini bize şöyle özetledi:

«Kültürlü olmalıdır tabii... Güzellğine kefesinin gücünü, dışının cilâsına insanları seven kalbini yoğ tutarım. Evinin hizmetçisi, ya da ahçısı olarak açlığa, yokluğa, ekonomiye dair düşünmek en çok ona düşer sanırım. Aynı evin hanımı olarak bir kışeyle çekildiğinde ise, kitabı da elinde olacaktır böylesine bir kadının. Toplum sorunları üzerine eğilecektir. Memleketimiz Türkiye’de geleneklerin, göreneklerin baskısı altında ezilen, alınan-satılan hemcinslerinin durumu en büyük sorunu olmalıdır. Onların dertlerini dert edinmeli, onları ışığa çıkarmak için savaşmalıdır. Çaylardan, balolardan, günlerden çok, sosyal hizmetlere yönelmeli, Kızılay, Çocuk Esirgeme gibi kurumlara üye olmalıdır. Bunları yaparken de evini, eşini, çocuklarını unutmamalıdır.»

PROF. FAİK GÜLÇÜR

“İdeal kadın, zeki, müşfik, akli selim sahibi, yuvasına bağlı kadındır.”

Orman Fakültesi Toprak İlimi ve Ekoloji Kürsüsünde Profesör Faik Gülçür, sorumuzu şöyle cevaplandırdı.

«Şüphesiz her erkek için ideal bir kadın tipi mevcuttur. Kanaatimize göre aynı erkeğin hayatının muhtelif çağlarında bu ideal kadın tipi de az çok değişiklikler arz edebilir. Bunun sebebi, kadınlardan muhtelif zamanlarda farklı şeyler beklememizdir. Bununla beraber değişiklik arz eden ve zamanla çöküntüye uğrayan dış görünüş bir tarafa bırakılacak olursa, bir erkek olarak, ta ruhumuzun derinliklerinden hasretini çektiğimiz ve noksanlarımızı tamamlamasını istediğimiz bir ideal kadın tipi vardır. Bana göre, bugün, bu kadın tipi zeki, müşfik, hoşgörü ve akli selim sahibi, yuvaya bağlı ve saadetini yuvasının içersinde arayan ve kendisine has bir havası olan kadındır.»

SEVDA FERDAĞ

“Makbul kadın, erkeğin huzurunu sağlamlasını bilir.”

Beyaz perdemizin tanınmış yıldızlarından Sevda Ferdağ, şöyle diyor:

«Tabii ki ideal Türk Kadını, Türk erkeğini en memnun edebilecek tip olmalı... Dünyadaki diğer erkekler başka şeyler mi ister bilmem ama, benim müşahedelerime göre Türk erkeği kadında şunları arıyor: Estetik zevk, ten zevki, yemek zevki ve uyuma zevki... Erkek estetik zevk, kadını ideal ölçülere ve havaya yakın görür. Burada kadına düşen, ölçülerini ve havasını ideale yaklaştırmak olacaktır. Bazıları bu konuda doğuştan şanslıysalar da, her kadın başta spor ve hareket olmak üzere, kendine bakım ve çeşitli güzellik kürleri ile bunu sağlayabilir. En önemlisi spor tabii... Ten zevki erkeğin ten arzularını lıykıyla giderebilmektir ki bu biraz da doğuştan gelme bazı vasıflara (kabiliyetlere) bağlıdır. Yemek zevki malûm «Erkeğin kalbine giden yol midesinden geçer». Her erkek midesine düşkündür...»

Mecmuamızın okuyucularına büyük sürprizi

Hayat İdeal Türk Kadını Seçiyor

İdeal Türk kadını hakkındaki çeşitli görüşleri bir araya toplamak maksadı ile, birkaç haftadır tanınmış iş ve bilim adamları ile sosyal alanda faaliyetleri olan hanımlar arasında yaptığımız «İdeal Türk Kadını Nasıl Olmalıdır?» konusundaki ankete verilen cevapları neşre devam ediyoruz. Yayınladığımız cevaplardan da anlaşılacağı gibi, bu konuda düşünceler çatışmakta ve belirli bir tipin ortaya konulmasına yardımcı olamamaktadır. Bu fikir ayrılıklarını gören mecmuamız ortak bir sonuca ulaşılmasına yardımcı olabilmek için BÜYÜK BİR İDEAL KADIN YARIŞMASI tertiplemeye karar vermiştir. Yarışmamızın şartlarını ve derece alanlara verilecek mükâfatlar hakkındaki bilgiyi önümüzdeki sayılarda bulacaksınız.

Hayat

ÇEŞMEBAŞI BALESİ
(Ozan Sağdıç)

HAFTALIK MECMUA

YIL : 9 SIRA No. : 441
SAYI : 12 CİLT : 1 1965

SAHİBİ : Sevket RADO
Telefon : 22 52 50

NESRİYAT MÜDÜRÜ :
Hikmet Feridun ES
Telefon : 22 29 19

BU SAYIDA MESUL MÜDÜR :
Hikmet ANDAÇ
Telefon : 27 44 02

İDAREHANE VE BASILDIGI YER :
Tifdruk Matbaacılık Sanayii
A. Ş. Basimevi, Divanyolu
Türbedar sokak 22, İstanbul.
Posta kutusu: İstanbul 59

SANTRAL : 27 95 10 (4 hat)

Ankara Bürosu: İzmir Cad-
desi 7/18, Yenişehir.
Telefon : 17 77 24

MUHASEBE VE ABONE :
Divanyolu, Klod Farer Cad. 5,
İstanbul. Telefon : 27 95 10

TELİF HAKLARI :
Neşrettığımız bütün yazı ve
resimlerin iktibas hakkı
mahfuzdur. Gönderilen yazı
ve resimler basılmı ve ya
başlanmasın iade edilmez.

ABONE ŞARTLARI :
(Türkiye için)
Yıllık (52 Sayı) 75 T. L.
6 Aylık (26 Sayı) 37.50 T. L.
Yabancı memleketler için 110
T. Lirası karşılığı (Adi posta ile)

Yıllık: 12 \$ veya 4.8 £
6 Aylık: 6 \$ veya 2.4 £

Subscription Rates:
One year \$ 12
Six Months \$ 6

to be paid through Central
Bank of Turkey. Postage by
regular mail is included. Post-
age by air mail at extra
charge for individual countries.

İLAN TARİFEMİZ:

İç sayfalar (Siyah-beyaz)
Tam sayfa 5000 Lira
1/2 » 2500 »
1/4 » 1250 »

Bir renk İki renk
İlâvestyle İlâvestyle

Arka kapak ... 6000 6500 Lira
Tam sayfa 5500 6000 »
1/2 » 3000 3500 »
1/4 » 1500 1750 »

Çok renkli

Arka kapak 7500 Lira
İç sayfalar 7000 »
1/2 sayfa 4000 »

Not: Çıkacak ilanların orijini-
nalleri neşir tarihinden üç
hafta evvel teslim edilmelidir.

Renkli ilânlarda orjinal
renkler garanti edilmez.

Hayat IDEAL TÜRK KADININI SEÇİYOR

İdeal Türk kadını nasıl olmalıdır konusunda yaptığımız ve birkaç hafta devam eden anketin uyarıldığı büyük ilgi, bizi bir «İdeal Kadın Müsabakası» tertiplemeye âdeta zorladı. Üstelik, anketimize yollanan cevapların çoğundaki düşünceler çarşıyor, ideal kadının nasıl olacağı hakkındaki görüşler şahıstan şahsa değişirken, tek bir tip yerine, aldığımız cevap sayısına ideal kadın tarifi ortaya çıkıyordu. İşte, bu görüşleri bir dereceye kadar birleştirip muteber bir jürinin seçeceği belirli bir şahısta kalıplaştırmak için, böyle bir müsabaka tertiplemeyi düşündük.

YARIŞMA ŞARTLARI
Bu müsabaka, 18 ilâ 35 yaş arasındaki evli olsun veya olmasın bütün Türk uyrukları hanım okuyuculara açıktır. «İdeal Kadın Yarışması»na katılmak isteyen her hanım okuyucumuz, gelecek haftadan itibaren mecmuamızda yayınlanmaya başlayacak olan fişlerdeki soruların karşılıklarını yazıp bir boy, bir de portre resmini ekledikten sonra açık adresini de belirterek bu fişi maktupla «HAYAT IDEAL TÜRK KADINI YARIŞMASI» servisine gönderecektir.

ARANACAK BAŞLICA VASIFLAR
a) Hayat Kadınlığı: Aday, dolduracağı fişe tahsil derecesini, yabancı dil bilip bilmediğini, cemiyet hayatında faal rolü olup olmadığını kaydedecektir.
b) Ev Kadınlığı: Dikiş, yemek, varsa çocuk bakımını ve ev düzenleme konusundaki bilgileri esas alınacaktır.
c) Fizik Güzelliği: Bu, bir güzellik müsabakası değildir, fakat ileride seçilecek birincinin Avrupa'daki bu tip yarışmalarda Türkiye'yi temsil etmesi ihtimali hesaba katılarak Türklüğün ideal tiplerini belirtecek yüz güzelliği aranacaktır.

VERİLECEK İKRAMİYELER
On kişilik bir jürinin önce mektuplar ve fotoğraf üzerinde, sonra da finale kalanlar arasında bizzat davet ederek yapacağı bir eleme sonucunda birinci seçilecek hanım okuyucumuza:

- 1) Altın bir «İdeal Türk Kadını» maddesi
- 2) Yapı ve Kredi Bankası'ndan, istendiği zaman kullanılmak üzere 10 000 liralık bir ikramiyeli aile cüzdanı
- 3) Ve çeşitli hediyeler verilecektir.

İDEAL TÜRK KADINI YARIŞMASININ ADAY FİŞLERİNİ GELECEK HAFTADAN İTİBAREN MECMUAMIZDA BULACAKSINIZ.
BU YARIŞMAYA HER HANIM OKUYUCUMUZ ŞAHSAN KATILMALI VEYA KATILMAYI TEŞVİK ETMELİDİR.

ATATÜRK ilâvemizin 11. fasikülünü bu sayımızda bulacaksınız

³⁶⁹ Hayat Dergisi, Sayı 12, 18 Mart 1965.

123

Hayat İdeal Türk Kadını Seçiyor

YARIŞMA ŞARTLARI

Bu müsabaka, 18 ilâ 35 yaş arasındaki evli veya evli olmayan bütün Türk uyruklu hanım okuyucularımıza açıktır. «İdeal Kadın Yarışması»na katılmak isteyen her hanım okuyucumuz, mecmuamızda yayınlanan fişlerdeki soruların karşılıklarını yazıp, bir boy, bir de portre resmi ekledikten sonra açık adresini de belirterek bu fişi mektupla «HAYAT İDEAL TÜRK KADINI YARIŞMASI» servisine gönderecektir.

ARANACAK BAŞLICA VASIFLAR

- HAYAT KADINLIĞI:** Aday, dolduracağı fişe tahsil derecesini, yabancı dil bilip bilmediğini, cemiyet hayatında faal rolü olup olmadığını kaydedecektir.
- EV KADINLIĞI:** Dikiş, yemek, varsa çocuk bakımı ve ev düzenleme konusundaki bilgiler.
- FİZİK GÜZELLİK:** Bu, bir güzellik müsabakası değildir, fakat ilerde seçilecek birisinin Avrupa'daki bu tip yarışmalarda Türkiye'yi temsil etmesi ihtimali hesaba katılarak, Türklüğün ideal tiplerini belirtecek bir yüz güzelliği aranacaktır.

S E Ç İ M

On kişilik bir jürinin önce mektuplar ve fotoğraflar üzerinde, sonra da finale kalanlar arasında bizzat davet ederek yapacağı bir eleme sonucunda

BİRİNCİ SEÇİLECEK HANIM OKUYUCUMUZA:

- Hayat, altın bir «İdeal Türk Kadını» madalyası verecek,
- YAPI VE KREDİ BANKASI, 10 000 liralık bir ikramiyeli aile cüzdanı hediye edecektir.

İKİNCİLİĞİ ALACAK HANIM OKUYUCUMUZA:

- ARÇELİK müessesesi, bir Arçelik buzdolabı ve bir Arçelik çamaşır makinesi hediye edecektir.

İDEAL TÜRK KADINI YARIŞMASININ ADAY FİŞLERİNDEKİ SORULARIN CEVAPLARINI üç sayıdır yayınlamakta olduğumuz 6 kuponu kesip biriktirdikten sonra, kuponlarla birlikte «Hayat İdeal Türk Kadını Yarışması» servisine gönderiniz! Bu yarışmaya her hanım okuyucumuz şahsen katılmı veya katılmayı teşvik etmelidir.

Dikkat: 4 No.'lu kuponu, mecmuamızın arka kapağında bulacaksınız.

Hayat İDEAL TÜRK KADINI YARIŞMASI'NA KATILACAK ADAYLARIN CEVAPLANDIRACAĞI SORULAR

Adı, Soyadı:

Medeni hali:

İşi veya mesleği:

Bildiği yabancı diller (varsa):

Özel merakı:

Ev ve yemek bilgisi:

Adresi:

İmzası

(Bu soruları ve cevaplarını bir kâğıda yazıp, 6 kuponla birlikte mecmuamıza yollayınız.)

Hayat DOKTORU

DİYOR Kİ...

İLÂÇLAR VE SÖYLENTİLER

Teçrübeler göstermiştir ki, hâmileliği önleyen ilâç kesildikten sonra, tekrar normal gebelik oluyor. Hatta bu ilâçlar, intizamsız âdet görenlerde düzeltici, tedavi edici rol oynuyor. Bu yüzden hâmile kalamayanların çocuk sahibi olmasına da yardım ediyor.

Bu ilâcı 10 sene gibi uzun müddet kullananlarda erkekleşme gibi bir hal görülmediği anlaşılmıştır.

Senelerce bu ilâcı kullanan beş bin kadın üzerinde yapılan araştırmalar ve üreme organlarından alınan materyellerin tetkiki sonucu böyle fena bir gelişme ve değişimin olmadığı ispat edilmiştir.

YAN TESİRLERİ YOK MUDUR?

Vardır ve ehemmiyetsizdir. Başlıcaları şunlardır:

- Bazı kadınlarda hafif baş ağrısı ve mide bulantısı yapar.
- İlk kullanma sıralarında hafif ve bir gün bile sürmeyen zamansız bir kanamaya sebep olabilir.
- Bazan âdet bir ay aksayabilir. Fakat ilerde düzelir.
- Anabolizan tesir, yani gıdalardan daha çok faydalandırma tesiri ile şişmanlama görülebilir.
- Hâmile kalma korkusu kalktığından, psikolojik olarak cinsî arzu artabilir ve bu yüzden zayıflama olabilir.

Sonuç olarak ilâcin doktor kontrolü ve tavsiyesi ile kullanılması tavsiye edilebilir. Tesiri katidir ve görüldüğü gibi fena bir netice doğurmaz.

GEBELİK ZEHİRLENMELERİ

Gebelik basit bir hâdise değildir, demistik. Yani anne vücudu, tüm olarak gebelik mahsulünün gelişmesi, büyümesi için bütün imkânları sağlamaya, ihtiyaçlarını gidermeye, besi artıklarını dışarı atmaya (Metabolizma artıkları) ve hormon değişmelerine uymaya mecburdur.

İşte anne bünyesinin bu ağır vazifeyi başarabilmesi için sarf ettiği gayretler ve çocuğun metabolik artıkları, bazan organlarının bir veya bir kaçında hasar yaparak hastalıklara sebep olur ki, buna **gebelik zehirlenmesi** diyoruz. Meselâ:

Şiddetli kusmalar: Hafif bulantı ve kusmalar, gebelerin yüzde ellisinde görülür. Fakat bir kısım gebelerde mide ister dolu, ister boş olsun, bu kusmalar gittikçe sıklaşarak ve şiddetlenerek durdurulmaları imkânsızlaşır. Bunun neticesinde hastanın tansiyonu çok düşer. Cilt kurur. Dil paslanır ve ağır kokusu olur. Nabız çok hızlı atar. Ateş hafif yükselmiş, idrar azalmıştır. Eğer gebelik kurtajı yoluyla durdurulmazsa, karaciğer de hastalığa iştirak ederek karaciğer koması ile hasta olur. (Sarılık, halva, uykuya meyil, koma, ölüm). Bunlar hâmileliğin ilk aylarında görülür.

Bir de gebeliğin ilerlemesi ile bazı hâmilelerde ayak şişmeleri, tansiyon yükselmeleri, idrarla albümin çıkışı olabilir. İlk tedbir olarak katı yatak istirahati ve rejim şarttır. Hastanın aldığı mayı miktarı azaltılır. Tuzsuz, protein ve yağ bakımından fakir, tatlı şeyler yönünden zengin bir rejim tatbik edilir. Doktor kontrolü şarttır. Zira bu **EKLAMSI** denilen en ağır gebelik zehirlenmesinin başlangıcı olabilir.

Dr. Refet URAL

³⁷⁰ Hayat Dergisi, Sayı 17, 22 Nisan 1965, s. 41.

Ek-18: Her sene Yapılan Yılın En Güzel Çocukları Yarışmasından bir Örnek³⁷¹

**Yılın
En güzel,
En sıhhatli
Çocukları**

**İlhan Özmert
BURSA**

Filiz ve Fehmi Ocağnoğlu — İSTANBUL

**Atif Ateşdağı
İSTANBUL**

**Güher Saruhan
TRABZON**

**Pınar Akıncı
İSTANBUL**

**Hülya Kamburoğlu
İSTANBUL**

**Ethem Güngör
TRABZON**

**Cem Dalgün
MERSİN**

**Yaşar Turhan Eser
İSTANBUL**

**Fatma Biloç
İNEBOLU**

**Mine Komodoroglu
İSTANBUL**

**M. Ahiş Celkan
ERZURUM**

1961 Yılıın En Güzel Çocukları Seçildi

**İkinci seçilen Ömer Halıcı
KONYA**

HAYAT mecmuasının 1961 yılı başında açtığı «1961 yılının en güzel ve gülbüz çocukları müsabakası»na memleketimizin her tarafından binlerce resim gönderilmiş, daha evvelki yıllarda gönderilen resimlerle birlikte 1961 yılının ilk altı ayı sonuna kadar gelen resimler jüriye verilerek 1961 yılının en güzel ve gülbüz beş çocuğu seçilmiştir.

Yapı ve Kredi Bankasının kazananlara tahsis ettiği İkramiyeli Aile Cüzdanlarından, aldıkları dereceye göre:

2.500 lira DİLEK TURE İSTANBUL
1.000 lira ÖMER HALICI KONYA
500 lira AYŞEGÜL BALTA PENDİK
500 lira GÜLDEN ONGAN İZMİT
500 lira DEMET İYBAR DENİZLİ

adına, buldukları şehirlerdeki Yapı ve Kredi Bankası şubeleri tarafından velilerine verilecektir.

Ancak resimlerin 30 Haziran 1961 tarihine kadar bize

Birinci seçilen Dilek Türe — İSTANBUL

gelenleri müsabakaya girdiğinden, diğerleri neşredilmemiştir. 30 Haziran 1961 tarihinden sonra gelenler gene geliş sırasıyle neşredilerek «1962 yılının güzel ve gülbüz çocukları müsabakası»na sokulacak ve gene Yapı ve Kredi Bankasının 5.000 liralık İkramiyeli Aile Cüzdanları bu müsabakayı kazanan çocuklara tahsis edilecektir.

1961 yılı müsabakasını kazanan güzel ve gülbüz çocukları tebrik eder, hepsi ayrı güzel ve kıymetli olan bütün yavrulara bütün kalbimizle uzun ve sağlıklı ömürler dileriz.

**Üçüncü seçilen Ayşegül Balta
PENDİK**

**Dördüncü seçilen Gülden Ongan
İZMİT**

**Beşinci seçilen Demet İybar
DENİZLİ**

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	

BİLMECE

GEÇEN HAFTAKI
BİLMECENİN ÇÖZÜMÜ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	
1	C	E	S	E	L	B	E	R	E	K	E	T	Z	A	R	S	A			
2	E	S	A	N	M	A	T	E	M	K	A	L	A	Y	P	A	K			
3	K	I	T	I	M	E	T	T	A	N	I	S	R	E	S	A	T			
4	E	K	O	N	O	M	I	B	A	N	K	A	M	A	R	O	T			
5	T	N	P	A	N	M	A	K	M	A	R	A	S	A						
6	S	M	O	R	A	E	K	E	N	D	I	L	E	M						
7	M	A	K	A	R	A	T	E	P	A	N	T	A	R						
8	M	A	K	A	R	A	T	K	I	L	O	M	E	T	E					
9	K	A	V	A	N	O	Z	Y	A	T	A	K	P	A	M					
10	A	N	T	L	I	K	K	E	M	E	T	V	A	N	N	I	Y	A		

SOLDAN SAĞA: 1: Hoş kokulu ve şimşirli bir bitki — Suç — Toprak rengi. 2: Hafif yollu kazmak — Kârın arkadaşı — Deniz hayvanlarımızın kalabalık soyusu. 3: Musevilerin peygamberi — Eski moda taşıt araçlarından birinin sahibi — Tuna Nehrinde bir ada. 4: Asker — Mayhoş bir şerbet — İyi bir iş yapanlara ve çalışanlara söylenir. 5: Çanakkale savaşında adı geçen bir mevki — Atın ayak demiri — Mahkeme sonunda verilir. 6: Tersî ek — Bir Doğu ilimiz — Cildimizden çıkan su — Arka (eski terim). 7: Geniş değil — Babanın kız kardeşi — Eski bir vergi — Ötekinden sonra gelir. 8: Güney vilayetlerimizden birinin halkından — Erzurumdaki tabye — Yakın değil. 9: Yemeğin süsü — Şef — Kayıp — Ekstra. 10: Ziya — Kış sporu — Bir fikir anlatan ve bir veya birkaç heceden meydana gelen ses, söz — Hem güzel sanat, hem utanma.

YUKARIDAN AŞAĞIYA: 1: Salımançe. 2: Muharrem ayında pisirilir — İsimleri birbirinin aynı. 3: Güzel bir sinema, tiyatro mecmuası — Zengin. 4: Etrafımızdaki yabancılar — Eknek. 5: Kuzu sesi — Tafsilâth anlatma. 6: Namaz kıldıran hoca — Çeşmenin kurnası. 7: Romanın müstebit imparatoru — Sıfat takısı. 8: Nakış işlenen kareli bez — Kamer. 9: Yüksek, yukarı demektir — Güzü görmeyen. 10: Paydos — İnce ve sevimli. 11: Ayağın yukarı kısmı — Farsçada aslan. 12: Çalışkan, kanadlı hayvanlardan — Kuru soğuk. 13: Bir harfin adı — Hiç — Karadeniz ilimizden. 14: Mekke civarından bir dağ — Hayvan yemeği. 15: Ortaçağ ağalarından. 16: Eğlence yerlerinden — Bir nota — Tersî bir nota. 17: Yarıp — Yüz. 18: Meydan — Avrupa'daki ünlü eğri kule. 19: Kalın tüy — Çok mü-kemmel. 20: Esnasında anlamına gelen bir taki — Yakalanan av.

Ek-19: Derginin Eğlence ve Balo Haberlerinden bir Örnek³⁷²

BALO MEVSİMİNDEYİZ

İÇİMİZDEKİ SEYİTLERLE MÜCADELE

AVUSTURYA BALOSU

MÜHENDİSLER BALOSU

D. P. BALOSU

HANIMLAR KÖŞESİ

TURİZM MASASI

293

SEVİKTİR

İnsanlar her zaman her şeyden önce eğlenmek isterler. Her zaman her akşam bir lokale, bir balo veriliyor. Partiler, dernekler, sivil toplum kuruluşları her zaman eğlenmek için çalışıyor. Baloların sanatkarların balolarını düzenlediği. Sendikaların baloları, buca baloları, Avusturya, müzikçüler, D. P. Şişli İncesinin baloları takip etti. Balo heyecanları mart ayında devam edecek.

AVUSTURYA BALOSU — Vikiye Dergisi'nin her hafta düzenlediği balo, her hafta düzenli olarak devam ediyor. Bu hafta da her hafta düzenli olarak devam ediyor. Baloların sanatkarların balolarını düzenlediği. Sendikaların balolarını, buca balolarını, Avusturya, müzikçüler, D. P. Şişli İncesinin balolarını takip etti. Balo heyecanları mart ayında devam edecek.

MÜHENDİSLER BALOSU — Mühendisler Balosu, her hafta düzenli olarak devam ediyor. Bu hafta da her hafta düzenli olarak devam ediyor. Baloların sanatkarların balolarını düzenlediği. Sendikaların balolarını, buca balolarını, Avusturya, müzikçüler, D. P. Şişli İncesinin balolarını takip etti. Balo heyecanları mart ayında devam edecek.

D. P. BALOSU — D. P. Balosu, her hafta düzenli olarak devam ediyor. Bu hafta da her hafta düzenli olarak devam ediyor. Baloların sanatkarların balolarını düzenlediği. Sendikaların balolarını, buca balolarını, Avusturya, müzikçüler, D. P. Şişli İncesinin balolarını takip etti. Balo heyecanları mart ayında devam edecek.

HANIMLAR KÖŞESİ — Hanımlar Köşesi, her hafta düzenli olarak devam ediyor. Bu hafta da her hafta düzenli olarak devam ediyor. Baloların sanatkarların balolarını düzenlediği. Sendikaların balolarını, buca balolarını, Avusturya, müzikçüler, D. P. Şişli İncesinin balolarını takip etti. Balo heyecanları mart ayında devam edecek.

TURİZM MASASI — Turizm Masası, her hafta düzenli olarak devam ediyor. Bu hafta da her hafta düzenli olarak devam ediyor. Baloların sanatkarların balolarını düzenlediği. Sendikaların balolarını, buca balolarını, Avusturya, müzikçüler, D. P. Şişli İncesinin balolarını takip etti. Balo heyecanları mart ayında devam edecek.

Ek-20: Güzel Yuva Köşesinden Bir Örnek³⁷³

ZARFLARIN YAPIŞTIRILMASI

GÜZEL YUVA

Gene, bahçe ile iribatli olan, son derece sade, rahat ve modern şekilde döşenmiş bir misafir odası görülmektedir. Burada ağır ve lüksümsü eşyaya yer vermemeye dikkat edilmiştir.

Mektup zarflarının hiçbir suretle açılmamasını istiyorsanız, kapağın zamkını yerine bir miktar yumurta akı sürünüz.

Bahçe ile doğrudan doğruya iribatli bulunan bu yatak odası, tek kat üzerine yapılmış olan müstakil evlerde oturular için her mevsimde, fakat bilhassa yazın çok idealdir.

³⁷² Hayat Dergisi, Sayı 10, 4 Mart 1960, s.4-5.

³⁷³ Hayat Dergisi, Sayı 17, 24 Nisan 1959, s. 24.